HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
INSTITUT ZA POVIJEST UMJETNOSTI
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
STAROSLAVENSKI INSTITUT
SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U RIJECI
i
OPĆINA MALINSKA–DUBAŠNICA

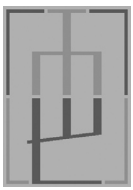

„Az grišni diak Branko pridivkom Fučić"

Međunarodni znanstveni skup o životu i djelu akademika Branka Fučića (1920. – 1999.)

RASPORED RADA I SAŽETCI IZLAGANJA

Malinska – Dubašnica, 2009.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 1 17.1.2009 23:02:17

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 2 17.1.2009 23:02:17

UVOD

Branko Fučić istaknuti je hrvatski znanstvenik istarskog kraja, kvarnerskog primorja i otoka, Gorskoga kotara, širega zadarskog i drugih područja Hrvatske te Bosne i Hercegovine, koji je velik dio života te znanstvenoga i umjetničkog rada posvetio temama iz povijesti umjetnosti, slavistike, arheologije, etnologije, književnosti (*alias Toni Tinov*) i dr. Rođen je u selu Bogovići na otoku Krku 8. rujna 1920. godine. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je 1944. godine skupinu predmeta: povijest umjetnosti i kulture s klasičnom arheologijom, hrvatsku povijest te opću povijest i talijanski jezik. Godine 1965. doktorirao je pri Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani disertacijom *Srednjovjekovno zidno slikarstvo u Istri*. Bio je redovni član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu i dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti u Ljubljani. Autor je i koautor brojnih djela: *Istarske freske*, *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, *Glagoljski natpisi*, *Apsyrtides*, *Vincent iz Kastva*, *Terra incognita* i dr. Za znanstveni i stručni rad na polju hrvatske povijesti umjetnosti, kulture i glagolizma dobio je brojna priznanja i nagrade. Papa Ivan Pavao II. proglasio ga je Vitezom komendatorom reda sv. Grgura Velikog (*Eques commendator Ordinis Sancti Gregorii Magni*), a Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu počasnim doktorom teologije. Za *Glagoljske natpise* i ukupan rad na polju srednjovjekovnoga zidnog slikarstva, ikonografije i epigrafike uručena mu je 1985. prestižna Herderova nagrada Bečkog sveučilišta. Branko Fučić preminuo je u nedjelju, 31. siječnja 1999. godine u Rijeci, a pokopan je po vlastitoj želji na starom groblju sv. Apolinara u dubašljanskom polju.

Stoga se Međunarodni znanstveni skup o životu i djelu akademika Branka Fučića (1920. – 1999.) pod naslovom: »Az grišni diak Branko pridivkom Fučić« priređuje sa željom da se prikaže životni put i vrednuje znanstveno djelo toga uglednoga hrvatskog povjesničara umjetnosti i kulture, stručnjaka za srednjovjekovno zidno slikarstvo i za hrvatski glagolizam. Organizacijski odbor Međunarodnoga znanstvenog skupa odlučio je da se skup održi u Malinskoj, u Dubašnici na otoku Krku, Fučićevu rodnom kraju, točno na desetu godišnjicu njegove smrti. Ključni je razlog za njegovo održavanje činjenica da slične manifestacije ovakvoga opsega, znanstvenog karaktera i uopće nakane do sada, nažalost, nije bilo. Time ideja ovoga skupa dobiva još veće opravdanje, značenje i potrebu da bude ostvarena.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 3 17.1.2009 23:02:17

ZNANSTVENI ODBOR

dr. sc. fra Anđelko BADURINA, znanstveni savjetnik u m.
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb / Samostan franjevaca trećoredaca-glagoljaša Odra, Zagreb

akademik dr. sc. Josip BRATULIĆ, redoviti profesor u m.
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

akademik dr. sc. Igor FISKOVIĆ, redoviti profesor
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

akademik dr. sc. Tonko MAROEVIĆ, znanstveni savjetnik
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb / Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

dr. sc. Milan MIHALJEVIĆ, znanstveni savjetnik / redoviti profesor
Staroslavenski institut, Zagreb

akademkinja dr. sc. Anica NAZOR, znanstvena savjetnica u m.
Staroslavenski institut, Zagreb / Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

dr. sc. Milan PELC, znanstveni savjetnik / izvanredni profesor
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

dr. sc. Slavko SLIŠKOVIĆ O.P., docent
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

akademik dr. sc. Franjo ŠANJEK O.P., redoviti profesor
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu / Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 4 17.1.2009 23:02:17

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Bernard CVELIĆ, oec.
Općina Malinska-Dubašnica, Malinska

Perica DUJMOVIĆ, apsolvent
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Tomislav GALOVIĆ, znanstveni novak / asistent
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Lidija KOVAČIĆ, dipl. oec.
Općina Malinska-Dubašnica, Malinska

Orietta LUBIANA, prof.
Sveučilišna knjižnica u Rijeci

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 5 17.1.2009 23:02:17

POPIS SUDIONIKA

dr. sc. Olga AKIMOVA / Ольга АКИМОВА
Institut za slavistiku Ruske akademije znanosti, Moskva, Rusija
Институт славяноведения Российской Академии наук, Москва, Россия

dr. sc. fra Anđelko BADURINA, znanstveni savjetnik u m.
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb
Samostan franjevaca trećoredaca-glagoljaša Odra, Zagreb

dr. sc. Vesna BADURINA-STIPČEVIĆ, znanstvena suradnica
Staroslavenski institut, Zagreb

mons. Anton BARBIŠ, umirovljeni župnik
Malinska

Ivan BASIĆ, znanstveni novak / asistent
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest umjetnosti

dr. sc. Vesna BAUER MUNIĆ, docentica
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Odsjek za povijest

mr. sc. Lavinia BELUŠIĆ, znanstvena novakinja / asistentica
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Odsjek za povijest umjetnosti

Željko BISTROVIĆ, konzervator
Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Konzervatorski odjel u Puli

Ivan BOTICA, znanstveni novak / asistent
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest i Zavod za hrvatsku povijest

dr. sc. Anton BOZANIĆ, župnik omišaljski, naslovni docent
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Odsjek za povijest, vanjski suradnik

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 6 17.1.2009 23:02:17

dr. sc. Marijan BRADANOVIĆ, docent
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Odsjek za povijest umjetnosti

akademik dr. sc. Josip BRATULIĆ, redoviti profesor u m.
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

dr. sc. Klara BURŠIĆ-MATIJAŠIĆ, izvanredna profesorica
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Odjel za humanističke znanosti
Odsjek za povijest

dr. sc. Václav ČERMÁK
Zavod za slavistiku Akademije znanost Češke Republike, Prag
Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Praha

Dolores ČIKIĆ, konzervatorica
Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Konzervatorski odjel u Rijeci

akademik dr. sc. Stjepan DAMJANOVIĆ, redoviti profesor
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

dr. sc. Margaret DIMITROVA, docentica
Sofijsko sveučilište »Sv. Kliment Ohridski«, Fakultet za slavensku filologiju, Sofija, Bugarska
Katedra za ćirilometodistiku
Sofijski Univerzitet »Sv. Kliment Ohridski«, Fakultet za slavjanski filologii, Sofija, Bălgarija
Katedra po kirilometodievistika

dr. sc. Marija-Ana DÜRRIGL, znanstvena suradnica
Staroslavenski institut, Zagreb

s. Marija Stela FILIPOVIĆ, prof. hrvatskoga jezika i književnosti, dipl. knjižničar
Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti, Osijek

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 7 17.1.2009 23:02:17

Tomislav GALOVIĆ, znanstveni novak / asistent
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest i Zavod za hrvatsku povijest

Gordana GRŽETIĆ, prof. hrvatskog jezika i književnosti
Radio otok Krk, Kras
Humanitarna zaklada ''Andrijana Gržetić'', Dobrinj

dr. sc. Christian HANNICK, redoviti profesor
Katedra za slavensku filologiju
Lehrstuhl für Slavische Philologie
Julius-Maximilians-Universität Würzburg

dr. sc. fra Franjo Emanuel HOŠKO, redoviti profesor u m.
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Teologija u Rijeci

dr. sc. Janez HÖFLER, redoviti profesor i *professor emeritus*
Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
Oddelek za umetnostno zgodovino
Filozofski fakultet Sveučilišta u Ljubljani
Odsjek za povijest umjetnosti

dr. sc. Marijan JURČEVIĆ, redoviti profesor u m.
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Teologija u Rijeci

dr. sc. Miljenko JURKOVIĆ, redoviti profesor
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, dekan
Odsjek za povijest umjetnosti
Međunarodni istraživački centar za kasnu antiku i srednji vijek, Zagreb

dr. sc. Amir KAPETANOVIĆ, znanstveni suradnik
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb

Alenka KLEMENC, dipl. povjesničarka umjetnosti
Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti
Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta, Ljubljana
Znanstvenoistraživački centar Slovenske akademije znanosti i umjetnosti,
Povijesnoumjetnički institut Francea Stelèa, Ljubljana

Vinko KOVAČIĆ, znanstveni novak / asistent
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za talijanistiku

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 8 17.1.2009 23:02:18

mr. sc. Branko KUKURIN
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Zavod za povijesne i društvene znanosti Rijeka

dr. sc. Tanja KUŠTOVIĆ, docentica
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku

dr. sc. Boris KUZMIĆ, docent
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku

Blaženka LJUBOVIĆ, prof.
Gradski muzej Senj, ravnateljica

Nikolina MARAKOVIĆ, znanstvena novakinja / asistentica
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest umjetnosti
Međunarodni istraživački centar za kasnu antiku i srednji vijek, Zagreb

akademik dr. sc. Tonko MAROEVIĆ, znanstveni savjetnik
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

dr. sc. Mirjana MATIJEVIĆ SOKOL, redovita profesorica
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest

Anton MEDEN
Udruga za očuvanje kulturne i prirodne baštine «Dvegrajci» Kanfanar, predsjednik Udruge

mr. sc. Milana MEĐIMOREC
Osnovna škola »Rikard Katalinić Jeretov«, Opatija

dr. sc. Milan MIHALJEVIĆ, znanstveni savjetnik / redoviti profesor
Staroslavenski institut, Zagreb

s. Dobroslava Lucija MLAKIĆ, dipl. viša med. sestra i dipl. teolog
Družba sestara Presvetog Srca Isusova, Rijeka
Postulatorica za proglašenje blaženom Majke Marije Krucifikse Kozulić

akademkinja dr. sc. Anica NAZOR, znanstvena savjetnica u m.
Staroslavenski institut, Zagreb
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 9 17.1.2009 23:02:18

Nino NOVAK, konzervator
Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Konzervatorski odjel u Rijeci

mr. sc. Radovan OŠTRIĆ, restaurator
Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Konzervatorski odjel u Rijeci

mr. sc. Maja PASARIĆ, asistentica
Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

dr. sc. Milan PELC, znanstveni savjetnik / izvanredni profesor
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, ravnatelj

Lada PRISTER, viši kustos
Hrvatski povijesni muzej, Zagreb

dr. sc. Adalbert REBIĆ, redoviti profesor
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Izdavačka kuća ''Kršćanska sadašnjost'', Zagreb, direktor

dr. sc. Johannes REINHART, izvanredni profesor
Institut für Slawistik der Universität Wien

Marko RIMAC, znanstveni novak / asistent
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest i Zavod za hrvatsku povijest

dr. sc. Drago ROKSANDIĆ, redoviti profesor
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest

Evelina RUDAN KAPEC, znanstvena novakinja / asistentica
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku

mr. sc. fra Petar RUNJE
Samostan franjevaca trećoredaca-glagoljaša, Ogulin, gvardijan

Damir SABALIĆ, konzervator
Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Konzervatorski odjel u Rijeci

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 10 17.1.2009 23:02:18

Gordana SOBOTA MATEJČIĆ, konzervatorica
Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Konzervatorski odjel u Rijeci

dr. sc. Vladimir SOKOL, muzejski savjetnik
Muzej Prigorja, Sesvete – Zagreb, ravnatelj

Ranko STARAC, kustos
Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja, Rijeka

Sandra SUDEC, znanstvena novakinja
Staroslavenski institut, Zagreb

akademik dr. sc. Franjo ŠANJEK O.P., redoviti profesor
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Katedra crkvene povijesti
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

dr. sc. Marinka ŠIMIĆ, znanstvena suradnica
Staroslavenski institut, Zagreb

Anatolij A. TURILOV / Анатолий А. ТУРИЛОВ, кандидат исторических наук, старший научный сотрудник
Institut za slavistiku Ruske akademije znanosti, Moskva, Rusija
Институт славяноведения Российской Академии наук, Москва, Россия

dr. sc. Franjo VELČIĆ, viši predavač
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Teologija u Rijeci

dr. sc. Pavuša VEŽIĆ, izvanredni profesor
Sveučilište u Zadru
Odjel za povijest umjetnosti, pročelnik

dr. sc. Svetlana O. VIALOVA / Светлана О. ВЯЛОВА
Ruska nacionalna knjižnica, Petrograd, Rusija
Российская национальная библиотека, Санкт-Петербург, Россия

dr. sc. Marina VICELJA-MATIJAŠIĆ, izvanredna profesorica
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Odsjek za povijest umjetnosti

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 11 17.1.2009 23:02:18

dr. sc. Jasna VINCE, docentica
Staroslavenski institut, Zagreb

dr. sc. Jelka VINCE PALLUA, viša znanstvena suradnica / docentica
Institut društvenih znanosti ''Ivo Pilar'', Zagreb

dr. sc. Anica VLAŠIĆ-ANIĆ, znanstvena suradnica
Staroslavenski institut, Zagreb

dr. sc. Vlasta ZAJEC, znanstvena suradnica
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

dr. sc. Jadran ZALOKAR, viši knjižničar
Sveučilišna knjižnica u Rijeci

dr. sc. Antonija ZARADIJA KIŠ, znanstvena savjetnica
Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

dr. sc. Sanja ZUBČIĆ, docentica
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Odsjek za kroatistiku

dr. sc. Mateo ŽAGAR, izvanredni profesor
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku

Josip ŽGALJIĆ, urednik
Izdavačko poduzeće ''Glosa'', Rijeka

dr. sc. Darko ŽUBRINIĆ, redoviti profesor
Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu
Društvo prijatelja glagoljice, Zagreb

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 12 17.1.2009 23:02:18

RASPORED RADA

PETAK, 30. siječnja 2009.

09:00 – 11:00

Svečano otvaranje Međunarodnoga znanstvenog skupa o životu i djelu akademika Branka Fučića (1920. – 1999.):
„Az grišni diak Branko pridivkom Fučić"

Uvodna riječ organizatora
Pozdravni govori
Domjenak

11:00 – 12:40

Sekcija: ***VITA OPUSQUE***

Predsjedaju: *Anica Nazor i Igor Fisković*

Tonko MAROEVIĆ
Zemlja prohodana, baština protumačena: hermeneutički rasponi Branka Fučića

Josip BRATULIĆ
Moje uspomene na Branka Fučića

Anđelko BADURINA
Branko, Porat, Istra i ja

Stjepan DAMJANOVIĆ
Fučićevi »Glagoljski natpisi«

Franjo ŠANJEK
Branko Fučić – počasni doktor Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (1983. – 1985.)

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 13 17.1.2009 23:02:18

12:40 – 13:10 – pauza

13:10 – 14:50

Sekcija: ***VITA OPUSQUE***

Predsjedaju: *Anđelko Badurina i Franjo Šanjek*

Marijan JURČEVIĆ
Branko Fučić kršćanin

Anton BOZANIĆ
Posadašnjenje povijesnih događanja i vjersko-teološka sastavnica u Fučićevoj izgovorenoj i pisanoj riječi

Adalbert REBIĆ
Branko Fučić i izdavačka kuća »Kršćanska sadašnjost«

Dobroslava Lucija MLAKIĆ
Akademik Branko Fučić u Samostanu Sestara Presvetog Srca Isusova u Rijeci

Anton BARBIŠ
Kršćanski nazori Branka Fučića

15:00 – 16:30 – ručak

16:30 – 18:10

Sekcija: ***VITA OPUSQUE***

Predsjedaju: *Slavko Slišković i Tomislav Galović*

Franjo Emanuel HOŠKO
Branko Fučić i »ljevica« Hrvatskoga katoličkog pokreta

Gordana GRŽETIĆ
Branko Fučić i o. Vinko Fugošić: kako je rivalstvo postalo prijateljstvo…

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 14 17.1.2009 23:02:18

Marija Stela FILIPOVIĆ

Branko Fučić i crtice iz njegova koordinatnog sistema

Jadran ZALOKAR

O pjesnikovanju Branka Fučića

Milana MEĐIMOREC

Gaštronomija grišnoga fra Karla

18:10 – 18:40 – pauza

18:40 – 20:20

Sekcija: ***VITA OPUSQUE***

Predsjedaju: *Josip Bratulić i Perica Dujmović*

Drago ROKSANDIĆ

O hodoljublju Branka Fučića i njegovu poimanju kulturnog krajolika

Josip ŽGALJIĆ

Otok Krk u Fučićevu životu i stvaralačkom opusu

Branko KUKURIN

Kastav u znanstvenom opusu Branka Fučića

Anton MEDEN

Fučićevo djelovanje na Kanfanarštini

Ivan BOTICA – Tomislav GALOVIĆ

Iz rada na cjelokupnoj bibliografiji Branka Fučića

20:30 – večera

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 15 17.1.2009 23:02:18

SUBOTA, 31. siječnja 2009.

10:00 – 12:00 (Rijeka)

Otvaranje izložbe o Branku Fučiću i predstavljanje prigodnog zbornika, Sveučilišna knjižnica u Rijeci

13:20 – 15:00

Sekcija A: ***ARS HISTORIAQUE***

Predsjedaju: *Tonko Maroević i Milan Pelc*

Alenka KLEMENC
Iz pisama Branka Fučića Franceu Stelèu

Klara BURŠIĆ-MATIJAŠIĆ
Prapovijest u terenskim izvješćima Branka Fučića

Ranko STARAC
Ranokršćanska baština Fučićeva zavičaja

Nino NOVAK
Ranokršćanski kompleks sv. Marka u Baški na Krku

Ivan BASIĆ
»Međurazdoblje« u opusu Branka Fučića: primjer sarkofaga iz Bala

Sekcija B: ***SLAVISTICA ET CROATISTICA***

Predsjedaju: *Anica Nazor i Orietta Lubiana*

Sanja ZUBČIĆ
Prinosi Branka Fučića hrvatskoj filologiji

Amir KAPETANOVIĆ
Morfosintaktička obilježja najstarijih hrvatskih epigrafskih glagoljičkih tekstova

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 16 17.1.2009 23:02:18

Milan MIHALJEVIĆ – Sandra SUDEC

Jezik hrvatskoglagoljskih natpisa i grafita

Margaret DIMITROVA

Osobna imena u Fučićevim "Glagoljskim natpisima" i liturgijskim rukopisima

Johannes REINHART

Biblijski citati na hrvatskoglagoljskim natpisima

15:00 – 16:30 – ručak

16:30 – 18:10

Sekcija A: ***ARS HISTORIAQUE***

Predsjedaju: *Igor Fisković i Anđelko Badurina*

Miljenko JURKOVIĆ

Terra incognita romanike: crtice iz romaničke sakralne arhitekture na sjevernojadranskim otocima

Pavuša VEŽIĆ

Tri romanička trikonhosa

Marijan BRADANOVIĆ

Graditeljstvo Dubašnice u razdoblju renesanse

Petar RUNJE

Crtice iz kasnosrednjovjekovne povijesti Fučićeva rodnog kraja – Dubašnice

Sekcija B: ***SLAVISTICA ET CROATISTICA***

Predsjedaju: *Milan Mihaljević i Slavko Slišković*

Olga AKIMOVA

Glagoljski kulturno-povijesni mitologemi u europskom kontekstu

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 17 17.1.2009 23:02:18

Vesna BADURINA-STIPČEVIĆ

Legenda o svetom Antunu Opatu (Svetom Antunu od praščića) u hrvatskoglagoljskoj književnosti

Anatolij A. TURILOV

Nove identifikacije fragmenata hrvatskih gla-goljskih rukopisa i rukopisa pisara 14. – 15. st.

Marinka ŠIMIĆ

Kajkavski utjecaj u 2. novljanskom brevijaru

Marko RIMAC – Ivan BOTICA

Zapisi na hrvatskoj ćirilici u matičnim knjigama zapadno od Krke

18:10 – 18:40 – pauza

18:40 – 20:20

Sekcija A: ***ETNOGRAPHICA ET ALIA***

Predsjedaju: *Josip Bratulić i Perica Dujmović*

Jelka VINCE PALLUA

Etnološka sastavnica Fučićevih istraživanja

Antonija ZARADIJA KIŠ

Brankov bestijarij Terrae incognitae

Maja PASARIĆ

Apsyrtides i njihovo runo

Evelina RUDAN KAPEC

Fučićev Jure ki načinja ruke ili krsnik kao iscjelitelj

Vinko KOVAČIĆ

Jezik Grdoselske kronike i Fučićeva prijevodna rješenja

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 18 17.1.2009 23:02:18

Sekcija B: ***SCIENTIAE AUXILIARES HISTORIAE ET ALIA***

Predsjedaju: *Franjo Šanjek i Orietta Lubiana*

Mirjana MATIJEVIĆ SOKOL
Latinska epigrafija otoka Krka

Franjo VELČIĆ
Heraldičko stvaralaštvo Branka Fučića

Damir SABALIĆ
Inventarizacija staroga knjižnog fonda u samostanskim knjižnicama na Kvarneru

Gordana SOBOTA MATEJČIĆ
Inventari pokretnih kulturnih dobara samostana franjevaca trećoredaca na Krku

Darko ŽUBRINIĆ
Neke primjene Fučićeve metodologije u jednom internetskom prikazu hrvatske glagoljske baštine

20:30 – večera

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 19 17.1.2009 23:02:18

NEDJELJA, 1. veljače 2009.

12:00 – 14:00

Sekcija A: ***ARS HISTORIAQUE***

Predsjedaju: *Igor Fisković i Tonko Maroević*

Janez HÖFLER
Grafički predlošci u srednjovjekovnome zidnom slikarstvu Istre

Nikolina MARAKOVIĆ
Zidne slike u crkvi sv. Martina u Svetom Lovreču (Istra): nove spoznaje na tragu Fučićevih opažanja

Radovan OŠTRIĆ
Otkrivanje fresaka u crkvi sv. Prima i Felicijana u Čirkotima kod Završja

Dolores ČIKIĆ
»Judin poljubac«: analiza i datacija vojne opreme

Milan PELC
»Insipiens« iz Berma i prikazi lude u kasnom srednjem vijeku

Marija-Ana DÜRRIGL
Crkva sv. Marije u Bermu: etičko i retoričko »čitanje« fresaka

Sekcija B: ***EPIGRAPHICA GLAGOLITICA FUČIĆIANA***

Predsjedaju: *Josip Bratulić i Milan Mihaljević*

Anica NAZOR
Doprinos Branka Fučića istraživanju glagoljskih natpisa

Tanja KUŠTOVIĆ – Boris KUZMIĆ
Branko Fučić i Bašćanska ploča

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 20 17.1.2009 23:02:18

Mateo ŽAGAR

Paleografske smjernice glagoljske epigrafike u znanstvenom djelu Branka Fučića

Vladimir SOKOL

Posljednji otkriveni glagoljski natpisi u Vinodolu

Lada PRISTER

Doprinos dr. Branka Fučića istraživanju grafita

Blaženka LJUBOVIĆ

Doprinos akademika Branka Fučića proučavanju glagoljske baštine grada Senja

14:00 – 15:00 – ručak

15:00 – 16:40

Sekcija A: ***ARS HISTORIAQUE***

Predsjedaju: *Milan Pelc i Perica Dujmović*

Željko BISTROVIĆ

Zidne slike BDM na Božjem Polju kraj Vižinade

Lavinia BELUŠIĆ

Ciklus zidnih slika u svetlovrečkoj crkvi sv. Blaža

Vesna BAUER MUNIĆ

Doprinos akademika Branka Fučića odgonetci povijesnih i povijesnoumjetničkih odrednica liburnijskih komuna

Marina VICELJA-MATIJAŠIĆ

Branko Fučić i ikonografija: prozorska ruža na portalu župne crkve u Omišlju

Vlasta ZAJEC

Oltar Ružarice u Plominu

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 21 17.1.2009 23:02:18

Sekcija B: ***SLAVISTICA ET CROATISTICA***

Predsjedaju: *Milan Mihaljević i Tomislav Galović*

Christian HANNICK
Homilije Ivana Zlatoustog u glagoljskoj tradiciji

Václav ČERMÁK
Glagoljski spomenici Emauskoga samostana u Pragu

Svetlana O. VIALOVA
Još jedan rukopis hrvatskoga pisca Jurja Črnića?

Anica VLAŠIĆ-ANIĆ
Kukuljevićev glagoljski epitaf »zahvalni sin svome otcu«

Jasna VINCE
Transliteriranje s glagoljice i na glagoljicu

16:45 – 17:00

Službeno zatvaranje skupa

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 22 17.1.2009 23:02:18

SAŽETCI IZLAGANJA

Olga AKIMOVA (Moskva)

Glagoljski kulturno-povijesni mitologemi u europskom kontekstu

Odražene u glagoljskoj tradiciji, predodžbe o početku pismenosti i književnosti ukazivale su na put osvajanja povijesnoga prostora, istovjetan romanskoj povijesnoj tradiciji Dalmacije – priključivanje drevnoj povijesti i uspostavljanje čvrstih veza s njezinim istaknutim ličnostima. Predodžbe o dubokim povijesnim korijenima hrvatskoga etnosa, u skladu s time – o upisanosti hrvatske kulture u širok antički i ranokršćanski kulturni prostor – istodobno su bitno proširivale geografske i vremenske okvire cjelokupnoga slavenskoga svijeta i pogodovale razvoju mitologema široko rasprostranjene i prastare slavenske zajednice, te osobita mjesta hrvatskih zemalja u njoj. Utemeljena u povijesnim i kulturnim nazorima proizašlim iz glagoljaške sredine, misao o konfesionalnoj integraciji izazvala je interes za njih pri razrađivanju različitih političkih i religioznih koncepcija, čiju su osnovu predstavljale ideje univerzalizma i unijatstva.

- - - - - - - - - - - - - -

Anđelko BADURINA (Zagreb)

Branko, Porat, Istra i ja

Dubašljani vole Branka i ponose se njime – i to s pravom! Međutim, Branko je najviše volio Porat. U Dubašnici, gdje mu je otac bio učitelj, samo se rodio i proveo samo dvije godine, ali svoje najljepše dane proveo je ljetujući godinama na Portu, gdje su fratri njihovoj obitelji preko ljeta iznajmljivali malu kućicu u kojoj je inače stanovao »mostirski bravar«. Tu je proveo svoje pubertetske dane, a posebno su na njega jak dojam ostavila dva stara fratra, padre Vice i padre Jacinto. Mnogo kasnije, na Portu smo »dočekivali« Novo leto: Branko, žena mu Nada i ja s padre Benkom, barba Matom

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 23 17.1.2009 23:02:19

Šeguljom, barba Perom Kirinčićem, koji su nam pričali stare štorije, i tetom Marijom, Matinom ženom a Perinom sestrom, koja se brinula za spizu. Tu sam ja ljeti postavljao muzej, a on je s bratom Dragom lijevao i podigao glagoljski lapidarij.

Drugi dio našeg drugovanja zbivao se po Istri, gdje smo išli u »lov« (kako je on to nazivao). On je lovio glagoljske natpise, a ja svece. Iz tih lovova nastali su njegovi *Glagoljski natpisi* i moja *Hagiotopografija*. Posebno smo ponosni na snimanje Ročkog abecedarija u crkvi sv. Antona u kojoj onda nije bilo elektrike.

Njegov dopunski »lov« bilo je traženje imena za hrast. Nosio je sa sobom grančicu hrasta i u pojedinim dijelovima Istre pitao ljude: »Kako rečete ovomu?« Tako je dobio desetak imena koja je ucrtavao na posebnu malu kartu Istre koju je nosio sa sobom.

Vesna BADURINA-STIPČEVIĆ (Zagreb)

Legenda o svetom Antunu Opatu (Svetom Antunu od praščića) u hrvatskoglagoljskoj književnosti

Branko Fučić je u mnogim radovima spominjao svetoga Antuna Opata, jednoga od prvih kršćanskih pustinjaka, sveca osobito omiljenoga u Hrvatskom primorju i Istri. U knjizi *Terra incognita* (Zagreb, 1997.) objavio je esej »Sveti Anton od praščića« u kojemu je dao Antunov ikonografski opis i objasnio svetačke atribute. Ovom prigodom upozorit ćemo na još neistražene srednjovjekovne legende o Antunu Opatu u hrvatskoglagoljskoj književnosti. Hagiografska književna tradicija o Antunu Opatu vrlo je stara i bogata, a započinje grčkom Antunovom legendom, koju je netom nakon svečeve smrti (4. st.) napisao Atanazije Veliki. Taj je životopis preveden na latinski i orijentalne jezike i postao je glavni hagiografski izvor za brojne srednjovjekovne verzije i obrade. U mnogim hrvatskoglagoljskim brevijarima iz razdoblja od 14. stoljeća do 1561. godine na svečev blagdan, 17. siječnja, nalazi se prijevod tzv. Legende iz Patrasa (*Bibliotheca Hagiographica Latina. Novum supplementum 610h*), jedne od rijetkih zapadnih verzija Antunove legende. Ona je djelo anonimnoga autora iz 10. stoljeća, potvrđena je u više latinskih izvora i u prijevodima na zapadnoeuropske jezike. Sadrži ikonografski motiv priče o palestinskome kralju, koji je postao popularan u likovnim obradama tek u 15. stoljeću.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 24 17.1.2009 23:02:19

Anton BARBIŠ (Malinska)

Kršćanski nazori Branka Fučića

U prilogu će se iznijeti osobno viđenje kršćanskih nazora Branka Fučića. Naime, Branko Fučić i ja rođeni smo u istoj župi – Župi sv. Apolinara b. m. – Dubašnica, Bogovići, a također i dalekim podrijetlom s otoka Lošinja. Od 1953. godine osobno sam poznavao cijelu Fučićevu obitelj, a posebno preko svećenika Ivana Brechlera koji je bio ujak Fučićeve majke Marijane. Pop Brechler vjenčao je Brankove roditelje, njega samoga krstio, jer je upravo on od 1915. do 1925. godine obnašao službu dubašljanskog župnika. Kasnije sam se s Brankom susretao za vrijeme župničke službe, a slobodno mogu reći da je Branko bio »moj župljanin« u Vrbniku dok je godinama, s bratom Dragom, izrađivao glagoljske natpise.

Ivan BASIĆ (Zagreb)

»Međurazdoblje« u opusu Branka Fučića: primjer sarkofaga iz Bala

Na primjeru ranosrednjovjekovnog sarkofaga izloženog u župnoj crkvi u Balama (potječe s lokalnog groblja) kao spomenika tzv. prijelaznog razdoblja (7. i 8. st.) prikazuju se Fučićeve znanstvene percepcije razmatrane problematike. Spomenik se kronološko-stilski smješta unutar korpusa srodnih ostvarenja na istočnoj obali Jadrana. Iznosi se i kratak historijat proučavanja sarkofaga u novijoj literaturi, u radovima A. Šonje, B. Marušića, B. Fučića i I. Matejčića. Tzv. prijelazno razdoblje u ovim krajevima nije dalo karakterističnih spomenika graditeljstva (jer su starije crkve u funkciji ili su zapuštene, a nove se ne grade), pa pažnju treba preusmjeriti na, primjerice, arhitektonsku dekoraciju, liturgijske instalacije ili (kao u ovom slučaju) grobne spomenike. To vrijeme, da parafraziramo M. Preloga, »između (kasne) antike i predromanike« karakterizirano je redukcijom životnog prostora kršćanske zajednice, ekonomskom nestabilnošću i »dugim trajanjem« starih kultnih zdanja, što se sve u umjetnosti manifestira smanjenom produkcijom i djelomice lošijom kvalitetom (posebno u skulpturi). U arhitekturi su norma vremena adaptacije, a na plastici se može pratiti, u Rieglovu smislu, progresivno i postupno iščezavanje svih kvaliteta antičke skulpture, pri čemu se ne ostvaruje zaista nijedna nova kvaliteta. Uz ikonografsku interpretaciju, na

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 25 17.1.2009 23:02:19

primjeru sarkofaga iz Bala pokazuju se zakonitosti stilske transmisije koje je naslućivao već B. Fučić.

- - - - - - - - - - - - - -

Vesna BAUER MUNIĆ (Rijeka)

Doprinos akademika Branka Fučića odgonetci povijesnih i povijesnoumjetničkih odrednica liburnijskih komuna

Od prvih dana znanstvenoistraživačkoga rada akademik Branko Fučić svoj je interes usmjerio i na povijesnu baštinu istarskih liburnijskih komuna, odnosno na sakralne spomenike Kastva, Veprinca, Lovrana, Mošćenica i Brseča. Riječ je o području koje zajedno s Rijekom tvori tzv. Kvarnersko imanje. Njegova istraživanja rezultirala su znanstvenom odgonetkom prepleta jezika i pisma (glagoljica), slikarstva i arhitekture te kronologije (povijesti).

Smisao njegova rada bio je istražiti, vidjeti, pročitati i kronološki vrednovati svaki pojedini izvor. U već spomenutome prepletu izravno nas uključuje u glagoljske natpise, uglavnom iz sakralnih objekata pojedine liburnijske župe i komune (Kastav, Veprinac, Lovran, Mošćenice i Brseč). Pri tome nas upućuje i na osobine glagoljskoga pisma, rezultat čega je djelo *Glagoljski natpisi*, objavljeno 1982. godine.

Glagoljski natpisi nerijetko u podlozi imaju freske, skulpture, kamene ili mramorne ploče, što nas dovodi do druge dimenzije Fučićeva djela. To su zidne slike na zidovima sakralnih zdanja koje omogućuju stvaranje predodžbi, ne samo o tekstu, nego i o naslikanim motivima, primjerice u Lovranu (župna crkva sv. Jurja) i Brseču (također župna crkva sv. Jurja). Ponekad su slike ili sačuvani natpisi datirani, što je nova kronološkopovijesna dimenzija Fučićeva rada. Smještaj u vremenski prostor i ostatci baštinjenoga omogućuju oznaku pojedinih likovnih izraza, kao i njihovu pripadnost srednjoeuropskom i sredozemnom kulturnom krugu.

- - - - - - - - - - - - - -

Lavinia BELUŠIĆ (Rijeka)

Ciklus zidnih slika u svetlovrečkoj crkvi sv. Blaža

U bogatom opusu istarskoga zidnog slikarstva, jednoj od omiljenih povijesnoumjetničkih tema Branka Fučića, malobrojna su neobrađena i neobjav-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 26 17.1.2009 23:02:19

ljena djela. Među njima je i ciklus zidnih slika u svetlovrečkoj crkvi sv. Blaža, izgrađenoj i posvećenoj 1461. godine. U radu se preciznije datira ciklus koji je Branko Marušić datirao u 16. stoljeće, određuju se njegove ikonografske teme i likovni predlošci za pojedine prikaze, kao i utjecaji i pripadnost autora određenom slikarskom krugu.

Željko BISTROVIĆ (Pula)

Zidne slike BDM na Božjem Polju kraj Vižinade

Crkva sv. Marije na Božjem Polju jedan je od ugroženih srednjovjekovnih spomenika u Istri koji je u posljednji trenutak ušao u Program zaštitnih radova Ministarstva kulture. Da se nije sanirao svod svetišta, on bi se sam od sebe urušio te bismo nepovratno izgubili jedan od najzanimljivijih ciklusa srednjovjekovnoga zidnog slikarstva u Istri. Nakon sanacije svoda svetišta odlučeno je da se jaka skela koja je služila kao potporanj stropa iskoristi za restauraciju zidnih slika. O tim je slikama Branko Fučić napisao inspirativan članak koji je bio temelj za njihovo razumijevanje. Tijekom istražnih i restauratorskih radova došlo se do zanimljivih otkrića koja će biti prezentirana ovim izlaganjem a koja donekle mijenjaju Fučićevu interpretaciju. Utvrđeni su grafički predlošci kojima se naša radionica koristila te ikonografski i tipološki uzori na osnovi čega se točnije datira cijeli ciklus.

Ivan BOTICA (Zagreb) – Tomislav GALOVIĆ (Zagreb)

Iz rada na cjelokupnoj bibliografiji Branka Fučića

Autori će u referatu iznijeti rezultate dosadašnjih nastojanja na stvaranju cjelokupne bibliografije knjiga, studija i članaka te drugih tekstova Branka Fučića. Prvi popisi potječu od samoga Fučića, a zatim slijede oni nastali u različitim bibliografijama, primjerice popis Z. Keglevića ili onaj najopširniji u knjizi J. Žgaljića *Branko Fučić. Od Dubašnice do Dubašnice* (2001.). Riječ je o radovima B. Fučića koji su nastali u razdoblju od 1936. pa sve do 1999. godine, tj. o radovima objavljenim za života, te radovima koji su tiskani postumno. Prikazat će se trenutačno stanje izrade Fučićeve bibliografije kao i

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 27 17.1.2009 23:02:19

problemi koji su se pojavljivali pri njezinu sređivanju. Izlaganje će biti popraćeno grafikonima u kojima će se kronološki i u postocima iskazati vrsta i učestalost objavljenih radova Branka Fučića.

- - - - - - - - - - - - - -

Anton BOZANIĆ (Omišalj)

Posadašnjenje povijesnih događanja i vjersko-teološka sastavnica u Fučićevoj izgovorenoj i pisanoj riječi

U kraćem izlaganju autor želi istaknuti nekoliko važnih karakteristika Fučićeva pisanja, a to su: njegovo približavanje odnosno posadašnjenje povijesnih događanja i prepoznatljiva vjersko-teološka nit u njegovu govoru i pisanju.

»Ne mogu pisati a da ne vidim čitaoca pred sobom!« – znao je Branko Fučić često reći. Upravo je karakteristika njegova pisanja što je znao čitatelje i slušatelje senzibilizirati za određeni problem, za njihov doživljaj, za ono što oni sami mogu vidjeti ili doživjeti, a zatim udaljiti se malo i krenuti u povijest i pokazati kako su – suočeni sa sličnim izazovima – u nekom povijesnom trenutku ljudi riješili taj problem. U tom posadašnjenju povijesnih događanja Fučić je bio originalan. Majstorski je znao približiti događaj slušatelju ili čitatelju.

Druga karakteristika koju želimo istaknuti jest vjersko-teološka sastavnica koju je u svome istraživanju iznova otkrivao i sve više produbljivao. To posebice dolazi do izražaja u njegovu odnosu prema smrti, koje se nije bojao. Nije slučajno što je pronašao nadahnuće u 8. psalmu: »Gospode Bože naš, divno li je ime tvoje po svoj zemlji!« i odredio da mu se nad otvorenim grobom pročita upravo taj psalam.

- - - - - - - - - - - - - -

Marijan BRADANOVIĆ (Rijeka)

Graditeljstvo Dubašnice u razdoblju renesanse

U uvodnom dijelu, nadovezujući se na djelo Branka Fučića i drugih istraživača materijalne kulture dubašljanskoga kraja, ukratko se podsjeća na genezu kaštela Dubašnice kao administrativne jedinice i druge okolnosti mjesnoga

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 28 17.1.2009 23:02:19

graditeljskoga procvata u vrijeme renesanse. Opisuju se pravci prodiranja novih graditeljskih načina na dotad rijetko naseljeni i izgrađeni prostor Dubašnice. Pritom se naglašava prvenstvo i značaj arhitekture glavotočke samostanske crkve u prihvaćanju novih graditeljskih modela na području cjelokupnoga krčkog Šotoventa. Upozorava se na karakter ovoga kraja kao spone između urbanih središta Krka i Cresa. Tako je romaničko graditeljstvo Krka preko Šotoventa utjecalo na ono otoka Cresa. U doba renesanse stanje je bilo suprotno, pa bilježimo prisutnost creskih majstora u graditeljskim pothvatima na ovom dijelu otoka Krka. Naglasak je izlaganja na analizi samostanskoga kompleksa u Portu i ostataka crkve sv. Apolinara. Velika su gradilišta ubrzo iznjedrila mjesnu graditeljsku tradiciju koju je uočio Branko Fučić.

Josip BRATULIĆ (Zagreb)

Moje uspomene na Branka Fučića

Roditelji i roditeljski dom daju najjači pečat životu koji nam je proživjeti. Nakon toga dolaze učitelji, župnici, profesori, prijatelji i rođaci, onako kako u naš život ulaze i izlaze. Sretnici mogu spomenuti i one posebne i drage osobe s kojima su se susretali i drugovali, koji su im bili savjetnici, prijatelji, učitelji. Među takvim ljudima, koji su obogatili i obilježili moj život, rado spominjem i Branka Fučića. O njemu sam, kao o posebnom i jedinstvenom čovjeku i znanstveniku, slušao još u ranom djetinjstvu, kad sam bio đak pazinske gimnazije, klasične sjemenišne škole koju je vodio mons. Božo Milanović. Sreo sam ga u Roču, gdje sam kod župnika Ratislava Udovičića i svoje sestre Ljube provodio dio školskih praznika. U Roč, u njihovu kuću, Branko Fučić često je i rado navraćao. Tada smo se susretali najčešće u žurbi, nakratko, ali kasnije i opuštenije, uz razgovor, uz »nalaze«, zabilješke s terena. Nakon osnivanja Čakavskog sabora suradnja je bila češća, a posebice kad se u Rijeci postavljala izložba »Glagoljica«. Fučić je često navraćao i u Staroslavenski institut, gdje sam radio još kao student, zajedno s Josipom Turčinovićem. Tih godina upoznao sam i njegove bliske suradnike: Vandu Ekl i Danila Klena. Zajedno smo putovali Istrom, Cresom, Krkom, a i Bosnom u potrazi za glagoljskim natpisima i grafitima. Često smo zajedno vodili izletnike, djecu s Male glagoljaške akademije, pojedine prijatelje i poznanike. Kad smo kipar Želimir Janeš i ja ostvarivali Aleju glagoljaša, prepustili smo njemu da oblikuje Glagoljaški lapidarij ispred crkve u selu Bernobići. On je lapidarij ostvario i u Portu na Krku, i u Valunu na Cresu.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 29 17.1.2009 23:02:19

Od Branka Fučića stalno sam učio i mnogo naučio – od potrebnoga stručnoga znanja do znanja kako pristupiti ljudima, kako i što govoriti, kako gledati svijet i spomenike kao dio toga svijeta i kako zainteresirati ljude da naše znanje prihvate kao svoje.

- - - - - - - - - - - - - -

Klara BURŠIĆ-MATIJAŠIĆ (Pula)

Prapovijest u terenskim izvješćima Branka Fučića

Akademik Branko Fučić svojim je radom svestranog humanista dao doprinos poznavanju prapovijesti. Obilazeći Istru i kvarnerske otoke »snimao je film vlastitim očima« i bilježio vrijedna zapažanja. U njegovim radovima nalazimo činjenice o nalazištima i nalazima iz prapovijesnog doba. Svaki njegov i najmanji podatak, od ubikacije lokaliteta do samih topografskih naziva, upotpunjuje sliku vremena daleke prošlosti. Njegova terenska izvješća neiscrpno su vrelo činjenica i »vodič u doživljaje«.

- - - - - - - - - - - - - -

Václav ČERMÁK (Prag)

Glagoljski spomenici Emauskoga samostana u Pragu

U referatu će se vrednovati razne vrste glagoljske pismenosti u Slavenskom samostanu u Pragu od polovice 14. do početka 15. stoljeća i sabrati na jednom mjestu dosadašnje spoznaje o staročeškim glagoljskim spomenicima, hrvatskoglagoljskim fragmentima brevijara i misala te o epigrafskim spomenicima. Pozornost će istovremeno biti posvećena i pitanju upotrebe jezika u monaškoj zajednici do husitskih ratova.

- - - - - - - - - - - - - -

Dolores ČIKIĆ (Rijeka)

»Judin poljubac«: analiza i datacija vojne opreme

Izlaganje donosi kratko istraživanje o mogućnosti datacije fresaka na temelju vojne opreme prikazanih likova. Kao primjer uzet je novootkriveni ciklus

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 30 17.1.2009 23:02:19

fresaka u crkvi sv. Prima i Felicijana u Završju (Čirkoti). Sličnu je temu obradio i Branko Fučić u djelu »Terra incognita« pišući o Istarskom razvodu. Na zidnom osliku iz 1471. godine u žminjskoj crkvi Svetog Trojstva vojnik u prizoru Judina poljupca napinje samostrel. Fučić donosi kratko znanstveno izlaganje o tom hladnom oružju te ga povezuje s Istarskim razvodom koji udaljenosti mjeri odapetom strelicom, a ne više uobičajenom srednjovjekovnom mjerom, sežnjom. U Čirkotima je otkriven ciklus fresaka Kristove muke, a jedan je od prizora Judin poljubac, no umjesto samostrela ovog se puta istražuju oklopi.

Stjepan DAMJANOVIĆ (Zagreb)

Fučićevi »Glagoljski natpisi«

Branko Fučić (1920 – 1999) povjesničar umjetnosti i najpoznatiji hrvatski istraživač glagoljične epigrafike svoja je istraživanja hrvatskih glagoljičnih tekstova uklesanih u kamen i uparanih u zid zaokružio 1982. knjigom *Glagoljski natpisi* (Djela JAZU 57), prvim našim katalogom u kome su opisani samo glagoljični tekstovi. Knjiga ima XII+ 420 stranica velikoga formata i sastoji se od *Predgovora* (napisali Anica Nazor i Josip Hamm), *Uvoda* (1 – 24), *Kataloga* (25 – 390) i *Indeksa* (393 – 420). U *Uvodu* autor objašnjava topografiju i kronologiju glagoljičnih natpisa (svoja je objašnjenja potkrijepio kartama) i nudi dragocjene paleografske napomene. Središnji je dio knjige *Katalog* u kome je opisano oko tisuću natpisa i grafita. Svaki je tekst transliteriran i transkribiran, vrlo često nudi se i izvrsna fotografija natpisa ili grafita, a ako je natpis izgubljen, Fučić nudi precrt. Uložio je velik trud u rekonstrukciju oštećenih natpisa. Uz svaki spomenik naveo je dotad objavljenu literaturu o njemu i označene su koordinate unutar kojih nalazište spomenika možemo potražiti na karti. Natpisi su poredani abecednim redom mjesta u kojima su nađeni, a ako je u istom mjestu nađeno više spomenika, poredani su po starini. U ovakvoj su knjizi indeksi vrlo važni i nalazimo ih čak pet (1. Osobna imena, 2. Prezimena, nadimci, 3. Titule, epiteti, časti, zanimanja, 4. Toponimi, ktetici, etnici, 5. Opći glosarij).

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 31 17.1.2009 23:02:19

Margaret DIMITROVA (Sofija)

Osobna imena u Fučićevim "Glagoljskim natpisima" i liturgijskim rukopisima

U članku se uspoređuju oblici osobnih imena u natpisima, grafitima, *proprium sanctorum* u rubrikama, naslovima i molitvama te raspravlja o njihovim normama, varijacijama i razlozima uporabe. Književni, literarni i pučki oblici analizirani su u odnosu na vrstu iz koje su potekli.

- - - - - - - - - - - - - -

Marija-Ana DÜRRIGL (Zagreb)

Crkva sv. Marije u Bermu: etičko i retoričko »čitanje« fresaka

Naraštaji mlađih znanstvenika raznih struka u opusu Branka Fučića nalaze poticaje za vlastita istraživanja. Ovo je razmatranje nadahnuto Fučićevom minucioznom analizom fresaka iz crkvice sv. Marije na Škrilinah u Bermu. Srednjovjekovna je kultura pamćenjska kultura, što znači da je i pripovjedačka kultura. Stoga je svako likovno djelo ujedno i pripovjedačko djelo, pa mu valja pristupati i sa stajališta etike i retorike. Slike na zidovima crkava mogu se »čitati« jer su bile namijenjene ne samo tjelesnim očima već i »očima duha«. *Picturae* na zidu i u promatračevim mislima činile su mentalnu tvorbu koja sadrži priču, pamćenje (*re-collectio*) i pouku.

- - - - - - - - - - - - - -

Marija Stela FILIPOVIĆ (Osijek)

Branko Fučić i crtice iz njegova koordinatnog sistema

Izlaganje će se osloniti na rečenicu iz pisma od 19. prosinca 1996. godine u kojemu stoji: »Ako si našla Boga i sebe, Ti si u koordinatnom sistemu. Sretno i ne zaboravi me i kad me više među živima ne bude.« Predstavit će se Branko Fučić kao osoba vjere i kršćanskih nazora, kao iskren i predan bogotražitelj i otkrivatelj Božjih tragova. Bit će govora o tomu na koji način je Branko Fučić otkrivao Božje tragove, u prvom redu u glagoljskim grafitima, »glagoljaškim fraškama«, kako se sam o njima izrazio. Ukazat će se također i na tri jednostavna slova azbuke, az, buki, vede, koja su bila vježbe

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 32 17.1.2009 23:02:19

pisanja nekoga mladog dijaka glagoljaša, a u kojima je Branko Fučić prepoznao »duhovni trud ljudski« i »iskonsku čovjekovu potrebu za izražajem«. Jednom riječju, život Branka Fučića bio je igra u sustavu vertikale i horizontale, sa zadivljenim i zahvalnim pogledom prema Stvoritelju i s molitvom na usnama: »Gospodine, Bože naš, divno je ime tvoje po svoj zemlji« (Ps 8).

Gordana GRŽETIĆ (Dobrinj)

Branko Fučić i o. Vinko Fugošić: kako je rivalstvo postalo prijateljstvo…

Poznanstvo akademika Branka Fučića i akademskog slikara o. Vinka (Fulgencija) Fugošića seže u njihove zagrebačke studentske dane. Sve do godine 1947. bilo je to tek obično poznanstvo. Njihov slučajni susret u Pazinu navedene godine isprva ih je zbližio, potom gotovo sukobio, a u konačnici rezultirao prijateljstvom ovih dviju karakterom naizgled potpuno različitih osoba.

Ovo izlaganje nema znanstveni ni stručni karakter, već anegdotskim pristupom otkriva možda nepoznate detalje iz Fučićeva osobnog života – neke njegove stavove, razmišljanja i poimanja.

Budući da sam s pok. o. Fugošićem u rodbinskoj vezi, ovaj je rad rezultat bilješki koje sam na temelju razgovora s njim napravila tijekom ljeta 2002. godine.

O. Vinko Fugošić jedini je uspio odgonetnuti veliku povijesnu enigmu – prvotno mjesto, tj. primarnu funkciju *Bašćanske ploče*. Kako je to otkriće utjecalo na odnos akademika Fučića i o. Fugošića, te što se na tragu tog otkrića tijekom godina s njima događalo, što je akademik Fučić povjerio Fugošiću, koji je bio njihov budući – nažalost neostvareni – zajednički projekt, teme su koje se obrađuju u ovom izlaganju.

Christian HANNICK (Würzburg)

Homilije Ivana Zlatoustog u glagoljskoj tradiciji

Sedam homilija u hrvatskim glagoljskim brevijarima pripisano je velikomu grčkomu propovjedniku Ivanu Zlatoustomu (Johannes Chrysostomos). Četiri homilije odnose se na nedjelje tijekom promjenjive crkvene godine, a tri na blagdane u srpnju i kolovozu. Prema tome, u usporedbi s opsežnom homiletičkom

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 33 17.1.2009 23:02:19

baštinom jednoga Augustina ili Grgura Velikoga, Ivanu Zlatoustomu u okvirima glagoljske propovjedničke literature pripada prilično skromno mjesto.

Tekstovi pripisani Ivanu Zlatoustomu propituju se ponajprije s obzirom na pouzdanost autorstva, potom se istražuje u kojoj su mjeri ti tekstovi, koji su u cijelosti prevedeni s latinskoga, poznati u grčkoj predaji. S obzirom na široku i slojevitu predaju Chrysostomovih homilija u ćiriliskoj tradiciji, za koju već postoje i popisi (Granstrem – Tvorogov – Valevičius 1998), usporedit će se u grubim crtama metode prevođenja u oba područja staroslavenske književnosti.

- - - - - - - - - - - - - -

Franjo Emanuel HOŠKO (Rijeka)

Branko Fučić i »ljevica« Hrvatskoga katoličkog pokreta

Dok je studirao u Zagrebu, Branko Fučić pripadao je domagojcima, važnoj struji Hrvatskoga katoličkog pokreta. Osobito je drugovao s Maksom Pelozom, istaknutim predstavnikom tzv. katoličkih personalista koji je i sam pripadao domagojcima i pokušao ih odvratiti od suradnje s NDH; sam je pak surađivao s partizanima (B. Perović, *Hrvatski katolički pokret*. Roma 1976, 232, 233). S katolicima personalistima u Zagrebu »sastajao se i Branko Fučić«. Premda se u toj skupini nije posebno isticao, »Fučić je zapravo bio uzor intelektualca toga pokreta: aktivan katolik, zauzet za socijalnu pravdu, vjernik; personalist po svojem unutarnjem uvjerenju, odbijao je svaki totalitarizam; nikome se nije pokoravao: čitav život je pripadao samo svojim idejama, nije nikad priznavao autoritete« (J. Žgaljić, *Branko Fučić /od Dubašnice do Dubašnice/*. Rijeka, 2001, 30). U ovom prilogu autor se trudi prikazati spomenuti personalistički pokret koji je u Hrvatskom katoličkom pokretu realno imao ulogu »ljevice«.

- - - - - - - - - - - - - -

Janez HÖFLER (Ljubljana)

Grafički predlošci u srednjovjekovnome zidnom slikarstvu Istre

Posebna je tema u istraživanju srednjovjekovnoga zidnog slikarstva u Istri, kojoj se je posvetio akademik Branko Fučić, utvrđivanje grafičkih predložaka kojima su se služili mjesni slikari u svome radu. Uglavnom je riječ o grafičkim predlošcima njemačkih i nizozemskih majstora 15. stoljeća, kao što su anonimni Majstor

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 34 17.1.2009 23:02:19

sa svitcima (Meister mit den Bandrollen) i bakrorezac Majstor E. S. Najvažniji primjerci kopija po tim listovima nalaze se na zidnim slikarijama crkve sv. Marije na Škrilinah kod Berma (1474). U kapeli sv. Trojice u župnoj crkvi u Žminju (oko 1470) prizori Krista u cijelosti su izrađeni po nizozemskim drvorezima četrdesetolisne Biblije *pauperum*. Drugi važan spomenik s kopijama po grafičkim predlošcima jesu slikarije crkve u Hrastovlju (1490), koje privlače posebnu pozornost ciklusom *Geneze* izrađenim po Majstoru sa svitcima. Uporaba sjevernjačkih grafičkih predložaka u Istri daje mjesnom slikarstvu poseban pečat, nasuprot talijanizirajućem slikarstvu mletačke Istre, i otkriva posebnu kulturološku dimenziju istarskog zaleđa u kasnome srednjem vijeku.

Marijan JURČEVIĆ (Rijeka)

Branko Fučić kršćanin

U Branku se moglo prepoznati i Pascala i sv. Franju i krčkoga jednostavnog glagoljaša i mudrog Augustina. Boga je doživljavao u svojem srcu i u svemiru. Divio se ljudima i svemiru, obraćao se Bogu i čovjeku. Divio se trajno Osmom psalmu koji pjeva Bogu Stvoritelju. Molio je kao Bodul, kao Pascal koji se molio poput bretonske seljanke, a razmišljao je kao istočni mudraci i kao najrafiniraniji teolog. Ušao je po glagoljaštvu u teologiju, a od majčinih i očevih ruku i usta u kršćanstvo. Kršćanstvo je njemu bilo u duši i u krvi. On nije vječno tražio argumente svojem vjerovanju; jednostavno imao je vjeru, imao je Boga. Veći mu je problem bio izreći tajnu svojega vjerskog doživljaja negoli svoje vjersko iskustvo. Njemu nije trebalo dokazivati da je med sladak, on ga je probao. On je u sebi doživljavao Boga.

Nije on bio vjerski fanatik; dapače, moglo bi se reći da je bio vjerski trubadur. Na svojim istraživanjima sličio je više putujućem redovniku veseljaku negoli uštirkanom znanstveniku. »Što sam radio cijelog života? Bio sam putnik!«

Usudio bih se reći da je slutio i osjećao vjeru, Crkvu i sakralnost. Jednostavno, snalazio se u sakralnom prostoru. Naslućivao je što se krije ispod zidova i boja, njušio je gdje bi se skrivale vjekovno odbačene vrijedne stvari. »Mnoge sam godine vižitavao konobe, šufite, kantune, prah, bišu i paučinu. Boljunsku Madonu otkrio sam prekapajući hrpu trulih, odloženih križeva s groblja. Biser na otpadu... Moji najbliži informatori bili su nepismeni starci i starice, ljudi koji mnogo žive i dugo pamte. Moj radni kabinet bila su često seljačka ognjišta. Želio sam ispitivati što se krije pod mnogobrojnim

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 35 17.1.2009 23:02:19

slojevima vapnena bjelila na zidovima starih istarskih crkava. Uspjesi su me zanijeli da se ne predam sustavnom radu. Počeo je pravi lov u kome sam bio uhvaćen od vlastite lovine!«

Njegova je vjera bila dalekovidnija od njegova znanja, ali je i njegovo znanje bilo veliko da podrži njegovu vjeru. Zato se i u njegovu kršćanstvu mogla vidjeti jednostavnost i učenost. Već i prije Koncila nastupao je na propovjedaonicama, a mjesec dana prije njegova 'putovanja' propovijedao je s propovjedaonice Sv. Jeronima u Rijeci o bl. Alojziju Stepincu. Još kao studenta Stepinac ga je primao i uvažavao njegovo mišljenje i kršćansko svjedočenje. Stepinčevim posredovanjem spašavao je Hrvate, Srbe, Židove i druge.

- - - - - - - - - - - - - -

Miljenko JURKOVIĆ (Zagreb)

Terra incognita romanike: crtice iz romaničke sakralne arhitekture na sjevernojadranskim otocima

Predmet izlaganja je arhitektura pobjedničke crkve – *ecclesia triumphans* – stilski označene terminom romanike, na čvrsto omeđenu području otoka gornjeg Jadrana, Krku, Cresu, Lošinju, Rabu i Pagu. Njihova je spomenička baština ostala dobrim dijelom nepoznata, već i zato što za područje istočnog Jadrana ne postoji sinteza romaničke arhitekture, pa se nameće ne samo interpretacija starih već i objava novih nalaza s tog područja. Polazišta tih proučavanja zacrtao je davno Branko Fučić, te i novi pristupi problemu nužno nasljeduju taj dio njegova opusa. Kako su gornjojadranski otoci sastavni dio šire istočnojadranske regije kao i čitavoga jadranskog bazena, odabrani primjeri arhitektonskog stvaralaštva na kvarnerskim otocima smještaju se u kontekst srodnih građevina romaničkog perioda na navedenim prostorima. To je i doprinos elementarnom preduvjetu za definiranje romaničkog stila na širem istočnojadranskom prostoru.

- - - - - - - - - - - - - -

Amir KAPETANOVIĆ (Zagreb)

Morfosintaktička obilježja najstarijih hrvatskih epigrafskih glagoljičkih tekstova

U izlaganju će se na podlozi Fučićevih opisa najstarijih hrvatskih epigrafskih glagoljičkih tekstova (u knjizi *Glagoljski natpisi*, Djela JAZU 57, Zagreb

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 36 17.1.2009 23:02:19

1982.), analizirati njihova morfosintaktička obilježja. Budući da Branko Fučić nije epigrafske spomenike promatrao iz te perspektive, izlaganje bi trebalo biti nastavkom njegovih istraživanja i dopuna njegovim vrlo vrijednim komentarima opisanih glagoljičkih spomenika. Premda je riječ o vrlo kratkim tekstovima ili odlomcima tekstova, iz tih se zapisa može sklopiti cjelovita slika o starohrvatskom jeziku, iz vremena kada se on tek počeo zapisivati.

- - - - - - - - - - - - - -

Alenka KLEMENC (Ljubljana)

Iz pisama Branka Fučića Franceu Stelèu

Na Povijesnoumjetničkom institutu Znanstvenoistraživačkog centra Slovenske akademije znanosti i umjetnosti u Ljubljani, u ostavštini Francea Stelèa, sačuvalo se nešto korespondencije Branka Fučića u kojoj je on pisao o srednjovjekovnoj povijesti slovenske umjetnosti. Ona opsegom obuhvaća 28 dopisnica, razglednica i pozivnica te 18 pisama iz razdoblja od 1947 do 1971. godine. Među najzanimljivije dijelove ubrajaju se pisma iz 1964. i 1965. godine koja je Fučić tijekom pripremanja doktorskoga rada pisao svome mentoru F. Stelèu kako bi se posavjetovao s njime. Međutim, bez poznavanja Stelèovih odgovora nije moguć potpuni uvid u sadržaj cjelokupne korespondencije. No iz Fučićevih je formulacija razvidno kako je njihov dijalog bio plodonosan. Izlaganje će se usredotočiti na ta pisma i ukratko prikazati za struku najzanimljivije dijelove koji u Fučićevu iskričavom i duhovitom izričaju odzvanjaju upravo literarno.

- - - - - - - - - - - - - -

Vinko KOVAČIĆ (Zagreb)

Jezik Grdoselske kronike i Fučićeva prijevodna rješenja

Kronika župe Grdosel/o/ u Pazinskom dekanatu najstarija je župna kronika u Istri i napisana je na talijanskom jeziku. Pisanje kronike započeo je 1688. grdoselski župnik Vinko Pikot. Rukopis kronike koji se čuva u grdoselskom župnom uredu transkribirao je i preveo na hrvatski Branko Fučić. U izlaganju će biti iznesene osobitosti jezika kojim je kronika napisana. Osim toga, usporedbom pojedinih dijelova izvornika i prijevoda, istaknut će se prijevodna rješenja koja je Fučić upotrijebio.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 37 17.1.2009 23:02:20

Branko KUKURIN (Rijeka)

Kastav u znanstvenom opusu Branka Fučića

Kao paleograf, povjesničar umjetnosti, a nadasve humanist, Branko Fučić je u svom bogatom znanstvenom opusu opisao i Kastav. Oduvijek je Kastav bio važno administrativno, ekonomsko i kulturno središte šire sjevernojadranske regije, a i sjecište različitih civilizacija, slavenske, romanske i germanske. Još uvijek sačuvani ostaci glagoljice u Kastvu i poznati fresko slikari Vincent i Ivan iz Kastva bili su predmet njegova znanstvenoga interesa.
Njegov rad nadilazi hladnu, ponekad suhoparnu, znanstvenu analizu, pa glagoljaštvo i glagoljaše te fresko umjetnost toga vremena prikazuje kao iskaz visokociviliziranih, duhovnih, kulturnih potreba običnih malih ljudi ovih prostora, kojima je sve to bilo namijenjeno, koji su bili ujedno i kreatori svoje, a i naše sadašnjosti.

- - - - - - - - - - - - - -

Tanja KUŠTOVIĆ (Zagreb) – Boris KUZMIĆ (Zagreb)

Branko Fučić i Bašćanska ploča

Povjesničar umjetnosti, glagoljaš i paleograf, Branko Fučić (1920-1999) rasvijetlio je pitanje identifikacije natpisa *Bašćanske ploče* te odredio njen smještaj unutar crkve. S obzirom na paleografske, povijesne i arheološke podatke datira je u razdoblje oko 1100. godine. Tekst kompozicijski raščlanjuje u 6 dijelova. Njegova se istraživanja usmjeruju prema transliteraciji i čitanju teksta *Bašćanske ploče*. Tekst je sastavljen jezikom, ističe Fučić, u kome se uz starije oblike javljaju i glasovne promjene tadašnjega govorenog hrvatskog jezika. U pismu se razabire formiranje tzv. uglate hrvatske glagoljice iz starijih oblika tzv. oble glagoljice.

- - - - - - - - - - - - - -

Blaženka LJUBOVIĆ (Senj)

Doprinos akademika Branka Fučića proučavanju glagoljske baštine grada Senja

Radom se želi ukazati na značajnu ulogu akademika Branka Fučića u znanstvenoj obradi glagoljske baštine Senja.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 38 17.1.2009 23:02:20

Akademik Branko Fučić, povjesničar umjetnosti i terenski istraživač, obišao je cijeli hrvatski glagoljski prostor: Istru, Primorje, kvarnersko otočje, zadarsko i ličko područje. U tom kulturnogeografskom području leži i sam grad Senj, jedno od središta glagoljske baštine.

Na tom prostoru većinu glagoljskih spomenika – natpisa akademik Fučić je sam otkrio, a brojne i znanstveno obradio. Među njima su i glagoljski spomenici – natpisi grada Senja, među kojima značajno mjesto zauzima *Senjska ploča* koja se organski uklapa u porodicu naših najstarijih kvarnersko-istarskih kamenih glagoljskih spomenika 11. i 12. stoljeća.

Zahvalni smo akademiku Fučiću što je posebnu pozornost obratio na *Senjsku ploču*, proučavao njezin historijat, izvršio paleografsku i povijesnoumjetničku analizu na temelju čega je došao do važnih znanstvenih zaključaka vezanih za ovaj značajan glagoljski spomenik. Ti zaključci odnose se na razlike tog spomenika u odnosu na druge glagoljske spomenike kvarnersko-istarskog područja koji potječu iz istog razdoblja.

Nikolina MARAKOVIĆ (Zagreb)

Zidne slike u crkvi sv. Martina u Svetom Lovreču (Istra): nove spoznaje na tragu Fučićevih opažanja

Zidne slike u crkvi sv. Martina u Svetom Lovreču spadaju među rijetke spomenike istarskoga srednjovjekovnog slikarstva o kojima je B. Fučić iznio samo preliminarne zaključke, ali nikada nije ulazio u njihovu podrobniju analizu niti ih je pokušao preciznije kontekstualizirati u okvirima europskoga stvaralaštva 11. stoljeća. Tek je nakon nedavnog čišćenja ovih fresaka do izražaja došla njihova iznimna kvaliteta te je omogućena njihova temeljitija analiza.

Ikonografskom i stilskom analizom zidnih slika u crkvi sv. Martina u Svetom Lovreču, potkrijepljenom obiljem komparativnih primjera, bit će pokazano da se radi o iznimnom i jedinstvenom ostvarenju europskoga srednjovjekovnog stvaralaštva. Također, bit će iznesene pretpostavke o mogućoj provenijenciji, vremenu i okolnostima nastanka ovih zidnih slika te će se ukazati na njihovo značenje u korpusu istarske i europske srednjovjekovne umjetnosti.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 39 17.1.2009 23:02:20

Tonko MAROEVIĆ (Zagreb)

Zemlja prohodana, baština protumačena: hermeneutički rasponi Branka Fučića

U hrvatskoj kulturnoj i umjetničkoj povijesti Branko Fučić je ostavio golem trag. Veliki dio Istre i Kvarnera, pogotovo krajevi izvan glavnih cesta i većih luka, bili su do njegovih istraživanja gotovo *terra incognita*, a nakon njegovih stručnih pohoda izašla je na vidjelo bogata baština fresaka, glagoljskih natpisa, etnografske građe i inih spomenika. Kao izraziti empiričar, neumorni »terenac«, vođen otkrivačkom strašću, on je sam učinio mnogo više od čitavih ekipa, a često je bio i prvi ili čak jedini znalac motiviran da pronikne u zaturene slojeve čednog i originalnog stvaralaštva. Svoj duboko emotivni odnos prema upoznatim ambijentima i spoznatim dometima Fučić je prenosio na publiku iznimnom snagom žive riječi i rijetkom uvjerljivošću pisanog teksta. U svojim je spisima – uz objektivne činjenice – uvijek nastojao sačuvati i vrijednost osobnog svjedočanstva, prenijeti na čitatelja duh, atmosferu i kontekst razmatranih pojava.

- - - - - - - - - - - - - -

Mirjana MATIJEVIĆ SOKOL (Zagreb)

Latinska epigrafija otoka Krka

Osim glagoljske epigrafije i spomenici s latinskim natpisima bili su područje Fučićeva interesa. Iako im nije posvetio više pozornosti u pisanim radovima, mnoge je rekognoscirao na terenu. U tom smislu ovaj prilog bit će posvećen latinskoj epigrafskoj baštini otoka Krka.

- - - - - - - - - - - - - -

Anton MEDEN (Kanfanar)

Fučićevo djelovanje na Kanfanarštini

Ovaj pregled bavi se Fučićevim istraživanjima na području Kanfanarštine, tj. nekadašnjim područjem Dvigradskog komuna. Svojim znanstvenim prilozima Fučić je dao građu za buduću sintezu srednjovjekovne umjetničke

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 40 17.1.2009 23:02:20

baštine ovog područja. U tekstu se iznose njegova razmatranja i naglašava važnost njegovih misli koje se uspoređuju s novim znanstvenim spoznajama. Kronološki se opisuju spomenici i umjetničke pojave koje je B. Fučić obradio u svojim tekstovima. Prvi je crkva sv. Agate i njezine freske koje su u međuvremenu restaurirane. Kronološki zatim slijedi crkva sv. Marije od Sniga u Maružinima koja je također nedavno restaurirana i gdje su na vidjelo izašli novi nalazi predromaničkoga oltarnog namještaja i fragmenti zidnih slika. Treća je umjetnička pojava koju Fučić obrađuje takozvani »Šareni Majstor« kojemu je on dao to ime, a prvi ga put otkriva u sv. Mariji od Lakuća podno ruševnog Dvigrada. Na kraju se spominju i glagoljski spomenici ovog područja koje je Fučić znanstveno obradio u svojim »Glagoljskim natpisima«.

Milana MEĐIMOREC (Rijeka)

Gaštronomija grišnoga fra Karla

Gaštronomija Branka Fučića objavljena je 1996. godine i u njegovu bogatom opusu tek je mali znamen njegova interesa i rada. Kako se u njoj ogledaju dva lica Branka Fučića – pjesnika i znanstvenika, u radu će se problematizirati odnos fikcionalnog i nefikcionalnog. Tekstualnom analizom otkrit će se autorove namjere da se kroz prizmu znanstvenog poigra fikcijom. *Gaštronomija* kao pseudoznanstveni tekst otkriva postupke ozbiljenja kojim se autor trudi uvjeriti čitatelja u znanstvenu vjerodostojnost pronađenih recepata. Popularnost ove knjižice kao kuharice ide u prilog tvrdnji da je autor u svojoj nakani potpuno uspio.

Milan MIHALJEVIĆ (Zagreb) – Sandra SUDEC (Zagreb)

Jezik hrvatskoglagoljskih natpisa i grafita

U referatu će se razmotriti jezik natpisa prikupljenih i opisanih u knjizi Branka Fučića *Glagoljski natpisi* na svim gramatičkim razinama i prema vremenskim razdobljima u kojima su nastali. Time će se utvrditi koje su glasovne, morfološke, sintaktičke i leksičke promjene posvjedočene na natpisima

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 41 17.1.2009 23:02:20

i u kojoj mjeri ti natpisi mogu biti zanimljivi i pouzdani izvori za povijest hrvatskoga jezika.

- - - - - - - - - - - - - -

Dobroslava Lucija MLAKIĆ (Rijeka)

Akademik Branko Fučić u Samostanu Sestara Presvetog Srca Isusova u Rijeci

Istaknuti znanstvenik akademik Branko Fučić (1920. – 1999.) boravio je u Samostanu Sestara Presvetog Srca Isusova u Rijeci u ulici Pomerio 17 od veljače 1970. do kraja 1972. godine. Sestre su mu ustupile skromni suterenski prostor gdje je imao svoj atelje u kojem je izrađivao razne predmete, odljeve, bašćanske ploče, grbove, svijećnjake i druge predmete različite namjene.

Sestre Presvetog Srca Isusova upoznale su ga kao neposrednog, jednostavnog i velikog humanista.

Na temelju sjećanja sestara koje su s dr. Fučićem surađivale uobličit će se slika o njemu kao čovjeku, znanstveniku i vjerniku.

- - - - - - - - - - - - - -

Anica NAZOR (Zagreb)

Doprinos Branka Fučića istraživanju glagoljskih natpisa

Istraživanje srednjovjekovnih crkava i crkvica, napose srednjovjekovnoga zidnoga slikarstva u Istri, navelo je Branka Fučića na sustavno istraživanje glagoljskih natpisa, jer je u crkvama i na zidovima u njima nailazio na glagoljske natpise, katkad potpise slikara.

Otkrio je niz glagoljskih natpisa, koji pružaju podatke o imenima i djelima domaćih istarskih, kvarnerskih i dalmatinskih graditelja, kipara i slikara. Glagoljske natpise otkrivao je uklesane na pročeljima i nadvratnicima crkava, samostana, kuća, na zvonicima (»godinama bio sam penjač po istarskim zvonicima ... nagledao se natpisa i crteža na zvonima«), ugraviranima na zvonima, crkvenoj zlatnini i srebrnini: kaležima, relikvijarima, piksidama, posudicama za sveta ulja, na limenim pločicama prikucanima na procesijske križeve, urezane oštricom na olovnim kutijicama za pohranu svetačkih relikvija, ispisane bojom na drvenim ladicama za pohranu liturgijskog ruha, na kamenicama za

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 42 17.1.2009 23:02:20

maslinovo ulje u konobama, na kamenicama za blagoslovljenu vodu, na rakama pod crkvenim podom na nadgrobnim pločama, pečatnjacima i drugdje.

U natpise je Branko Fučić uključio glagoljske grafite, »črčkarije ugrebene oštrim šiljkom na zidu« i dao im mjesto prvorazrednih povijesnih izvora, jer grafiti »otkrivaju ono što ne otkrivaju veliki dokumenti. Oni otkrivaju 'malu povijest', povijest malih ljudi, povijest ljudske svakidašnjice. To su mala zrcala u kojima se spontano odrazuje život«. Strastveno ih je otkrivao na freskama, poglavito istarskima, za koje je govorio da su »pravi rasadnik« grafita. Grafitima su pismeni predstavnici puka komentirali slike, koje su gledaocu u srednjem vijeku »magičnom snagom predstavljale sam život«, puku su zidne slike bile »stvarne poput primarne stvarnosti«.

Među natpisima zanimala ga je osobito *Bašćanska ploča*, najznamenitiji, najopširniji i podatcima najbogatiji među najstarijim glagoljskim natpisima. Zanimali su ga odgovori na pitanje: što je *Bašćanska ploča* bila kao predmet, čemu je služila, što je bila njezina izvorna funkcija i u kojem je odnosu bila s prostorom u kojem je zatečena. Da bi dobio odgovore na ta pitanja, od 1955. godine bavio se arheološkim istraživanjima u crkvi i ruševinama opatije sv. Lucije. Otkrio je da je *Bašćanska ploča* bila lijevi plutej septuma (crkvene pregrade), sagrađen istovremeno s Dobrovitom, to jest s današnjom crkvom, kao i to da je morala postojati još i desna ploča, za kojom je tragao do kraja života (»još uvijek tragam« – pisao je dvije godine prije smrti).

Fond glagoljskih epigrafskih spomenika od najstarijih natpisa do onih posljednjih, nastalih kao plod »žive i kontinuirane« glagoljaške tradicije, to jest od XI. do zaključno XVIII. stoljeća, popeo se gotovo na tisuću natpisa zahvaljujući otkrićima Branka Fučića. Udio Fučićevih otkrića u tom fondu premašuje 50%.

Doprinos Branka Fučića istraživanju glagoljskih natpisa uz otkrića očituje se (po njegovoj vlastitoj ocjeni) u obradbama, rekonstrukcijama, revizijama i čitanjima ili novim interpretacijama najstarijih glagoljskih natpisa od XI. do XIII. stoljeća u Istri i na kvarnerskom arhipelagu.

Nino NOVAK (Rijeka)

Ranokršćanski kompleks sv. Marka u Baški na Krku

U uvodnom dijelu referata autor će se osvrnuti na područje Baške u razdoblju antike. Prikazat će se proučavanja i spoznaje o kompleksu sv. Marka u

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 43 17.1.2009 23:02:20

Baški do 2002. godine, s naglaskom na udio Branka Fučića u tome radu. Zatim će se predočiti sustavna arheološka istraživanja koja su obavljana na lokalitetu od 2002. do 2007. godine, potom konzervatorski zahvati i najzad interpretacija ranokršćanskog kompleksa s posebnim osvrtom na bašćansku krstionicu.

- - - - - - - - - - - - - -

Radovan OŠTRIĆ (Rijeka)

Otkrivanje fresaka u crkvi sv. Prima i Felicijana u Čirkotima kod Završja

Konzervatorima je otprije poznato da se u apsidi crkve sv. Prima i Felicijana u Čirkotima kod Završja ispod vapnenih premaza nalaze dva sloja zidnih slika. Prilikom pokusnog sondiranja u zimi 1996. otkriveni su tragovi starijeg sloja zidnih slika i na sjevernom zidu crkve. Tijekom restauratorskih radova u ljeto 2008. na cijeloj su površini otkrivene i preventivno konsolidirane zidne slike u apsidi (mlađi sloj, Krist u slavi i 12 apostola) i na sjevernom zidu crkve (stariji sloj, Judin poljubac i Krist pred Pilatom). Posebno su lijepe i vrijedne starije freske na sjevernom zidu u kojima se na karakterističan regionalni način prepliću romanički i gotički likovni elementi.

- - - - - - - - - - - - - -

Maja PASARIĆ (Zagreb)

Apsyrtides i njihovo runo

»Sva civilizacija ovog kraja stoljećima i tisućljećima stoji u znaku ovce… «, napisao je Branko Fučić na svom putovanju otočjem »Apsyrtides«. Za potrebe izlaganja, a u okvirima kulturnoanimalističke perspektive, istražit će se što je o ovcama i njihovu suživotu s ljudima na cresko-lošinjskom arhipelagu zapisao Branko Fučić. Razmatranu temu autorica će dopuniti povijesnim i kulturološkim podatcima kao i podatcima iz etnografske i folklorističke građe o ovom kraju.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 44 17.1.2009 23:02:20

Milan PELC (Zagreb)

»Insipiens« iz Berma i prikazi lude u kasnom srednjem vijeku

Tumačeći neobičan lik muškarca naslikanog s desne strane na unutrašnjem oplošju južnog ulaza crkve sv. Marije na Škrilinama u Bermu, Branko Fučić ga identificira kao ludu, nazivajući ga prema odgovarajućem biblijskom mjestu iz Psalma 13 (52) »insipiens«, onaj koji niječe Božje postojanje (*Dixit insipiens, non est Deus*). Međutim, beramski lik ne odgovara tipologiji prikaza »insipiensa« u likovnoj umjetnosti kasnoga srednjeg vijeka, a ni tipologiji prikazivanja luđaka (lude) u sklopu kasnosrednjovjekovnog *memento stultitiae*. Izlaganje želi ukazati na neobičnost toga prikaza u sklopu kasnosrednjovjekovne ikonografije i potaknuti promišljanje drugačijeg tumačenja toga lika.

Lada PRISTER (Zagreb)

Doprinos dr. Branka Fučića istraživanju grafita

Talijanska riječ »grafitto« znači urez na zidu ili kamenu u obliku natpisa ili crteža. Veliku pažnju pri istraživanju glagoljskih natpisa što u kamenu što na zidnim površinama, dr. Branko Fučić posvetio je istraživanju grafita. Kako oni nastaju, opisao je iscrpno u svojoj knjizi: »Glagoljski natpisi« (Zagreb, 1982.). S Brankom Fučićem upoznala sam se još 1975. godine u Rijeci, zaposlivši se kao arheolog-konzervator u Konzervatorskom zavodu. Kasnije, kao kustosu zbirke kamenih spomenika Hrvatskoga povijesnog muzeja u Zagrebu, nezaobilazna su mi bila djela Branka Fučića. Velik je bio doprinos Branka Fučića u determinaciji kamenih glagoljskih natpisa, nekada u inventaru Narodnog muzeja u Zagrebu osnovanog 1846. godine. Kameni spomenici o kojima bih govorila pripadaju razdoblju renesanse, a djela su domaćih majstora klesara. Vezujemo ih uz feudalne posjede Zrinskih i Frankopana u kontinentalnom dijelu Hrvatske. Njihovu djelatnost pratimo na istoku u Posavini i na zapadu oko Kupe. Nakon smrti Branka Fučića to je područje ostalo dosta neistraženo što se tiče i glagoljskih natpisa i crkvenog inventara. Uzimajući u obzir geografski prostor, povijesne okvire te naručitelje djela, postavlja se pitanje što je sve utjecalo na rad tih domaćih majstora klesara i kako valorizirati njihova djela koja su rezultirala specifičnim načinom izražavanja na kamenim spomenicima 15. i 16. stoljeća u kontinentalnom dijelu Hrvatske.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 45 17.1.2009 23:02:20

Adalbert REBIĆ (Zagreb)

Branko Fučić i izdavačka kuća »Kršćanska sadašnjost«

A. Izdavačka kuća »Kršćanska sadašnjost« utemeljena je 1968. godine u Zagrebu zalaganjem mladih teologa Josipa Turčinovića, Tomislava J. Šagi-Bunića i V. Bajsića. U tome su ih od početka osobnim kontaktima poticali i pomagali J. Bratulić, B. Fučić i neki drugi kulturni djelatnici iz Istre i Hrvatskog Primorja. Oduševljeni podupiratelj ideje »Kršćanske sadašnjosti« bio je B. Fučić. On je bio osobni prijatelj Josipa Turčinovića i mnogih nas drugih koji smo djelovali u »Kršćanskoj sadašnjosti«. Veliki je doprinos Fučićev bio u restrukturiranju »Kršćanske sadašnjosti« u »Teološko društvo KS« (1978.). Fučić je često zalazio na Marulićev trg 14 razgovarati s Josipom Turčinovićem i dati mu poneku novu ideju ili inicijativu. U izdavačkoj kući »Kršćanska sadašnjost« Fučić je objavio šest (6) svojih djela: 1. *Glagoljska epigrafika,* 1982., 60 stranica; 2. *Stara katedrala sv. Marije u Osoru,* 1985., 15 stranica; 3. *Vincent iz Kastva*, monografija u suizdanju s IKD »Juraj Dobrila« 1992., 168 stranica; 4. *Terra incognita,* 1997., 359 stranica; 5. *Fraške,* 1999., 111 stranica. Surađivao je mnogim natuknicama u Anđelko Badurina (uredio), *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva,* Zagreb 1979., 1985., 1990., 621 stranica; drugo dopunjeno i prerađeno izdanje 2000. i 2006., 656 stranica.

B. Branko Fučić aktivno je sudjelovao, i to u doba komunizma, u mnogim crkvenim kulturnim pothvatima. Bio je član Hrvatskoga mariološkog društva Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu i kao takav bio na VIII. Međunarodnom kongresu u Zaragozi 1983. s predavanjem »Stara katedrala sv. Marije u Osoru« (objavljeno u zborniku radova: A. REBIĆ, *Advocata Croatiae,* Teološki radovi 12, KS, Zagreb, str. 253-267). Bio je i na IX. Međunarodnom mariološkom kongresu 1987. na Malti s predavanjem o fra Serafinu Schönu, bratu laiku hrvatsko-kranjske franjevačke provincije, slikaru prve polovice XVII. stoljeća. On je najveći dio svoga redovničkog i umjetničkog života proveo u samostanu Blažene Djevice Marije na Trsatu, gdje je 1631. – 1640. oslikao trsatsko svetište. Predavanje Fučić nije predao za zbornik, pa nažalost nije objavljeno. Vrlo je aktivno sudjelovao u raspravama za okruglim stolom i pravio ugodno društvo svima nama koji smo bili na kongresu. Oba puta bio je na kongresu sa svojom gospođom.

C. Bio je čest gost Teološko-pastoralnog tjedna za svećenike u Zagrebu koji se redovito održavao krajem siječnja u Zagrebu, na Šalati (Voćarska cesta 106) u organizaciji Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 46 17.1.2009 23:02:20

Johannes REINHART (Beč)

Biblijski citati na hrvatskoglagoljskim natpisima

Na hrvatskoglagoljskim natpisima, prije svega na istarskim freskama, katkad ima biblijskih citata. U referatu će biti sabrani svi biblijski citati natpisa i uspoređeni s biblijskim tekstovima u hrvatskoglagoljskim liturgijskim knjigama (brevijaru i misalu) s ciljem da se odredi redakcija (sjeverna ili južna) kojoj pripadaju.

- - - - - - - - - - - - - -

Marko RIMAC (Zagreb) – Ivan BOTICA (Zagreb)

Zapisi na hrvatskoj ćirilici u matičnim knjigama zapadno od Krke

U izlaganju se govori o glagoljskim matičnim knjigama s područja zapadno od Krke u kojima su autori pronašli zapise o obredima krštenja, vjenčanja i pokopa na hrvatskoj ćirilici. Osim što su potvrda suživota hrvatske poligrafičnosti, ti ćirilički zapisi potvrđuju i navod Branka Fučića da su demarkacijsku liniju glagoljice i ćirilice – koju je on na temelju srednjovjekovne spomeničke topografije postavio uz tok rijeka Vrbasa i Krke – pomicale migracije stanovništva u ranonovovjekovnom razdoblju. Zbog toga su zapisi na hrvatskoj ćirilici u matičnim knjigama zapadno od Krke jedna od smjernica u razrješavanju podrijetla stanovništva sjevernodalmatinskog priobalja i otočja.

- - - - - - - - - - - - - -

Drago ROKSANDIĆ (Zagreb)

O hodoljublju Branka Fučića i njegovu poimanju kulturnog krajolika

Nije upitno da nema jednoga interpretacijskog ''ključa'' za disciplinarno kompleksni opus Branka Fučića. Međutim, mnogobrojne njegove doprinose različitim strukama povezuje osobno prepoznatljiv ''fučićevski'' stil profesionalnog života i način rada kojemu je jedno od najuočljivijih obilježja neumorni hod kroz prostor i vrijeme te jedinstveno umijeće problemskog prepoznavanja povijesno neponovljivih situacija u njihovim ljudski univerzalnim vrijednostima. S druge strane, rijetko se u čijem opusu u suvremenoj hrvatskoj kulturi lokalno i globalno, ali i prošlo i sadašnje, međusobno toliko propituju kao u njegovim žanrovski različitim radovima. Dalje, iako je Branko Fučić istraživač iznimne kontemplativnosti, njegove je radove neri-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 47 17.1.2009 23:02:20

jetko moguće čitati kao radove neumornog putnika koji najpoticajnije misli hodajući, krećući se od jednoga prostorno-vremenskog izazova do drugog. Danas, kada se sustavno osmišljava ekohistorijsku problematiku u hrvatskoj historiografiji, njegov se opus pojavljuje kao izazov istraživača koji u jednom te istom predjelu umije odčitati dijakronijski distinktivne ekohistorijske realitete, napose kada je riječ o kulturnom pejzažu, kao i ono što ih problemski interrelacionira u kratkim i/ili dugim vremenskim odmacima.

- - - - - - - - - - - - - -

Evelina RUDAN KAPEC (Zagreb)

Fučićev Jure ki načinja ruke ili krsnik kao iscjelitelj

Na tragu Fučićeve priče: »Jure ki načinja ruke« (*Fraške*, 1999), a na temelju prikupljene građe u Istri (u razdoblju od 2000. do 2003.) u radu se analiziraju predaje s tematikom krsnika kao iscjelitelja. Ta je krsnička strana, odnosno njegova iscjeliteljska uloga, uglavnom bila izvan užeg fokusa radova o krsniku već i zbog toga što su se mitološki slojevi krsnika činili istraživački zanimljivijim. No, činjenica je da u novijim istraživanjima nijedna druga krsnička uloga nije otvarala toliko istraživački neinduciranoga (ili vrlo labavo induciranoga) narativnog prostora kao što ga je otvarala upravo ova iscjeliteljska što svjedoči o tome da se narativna plodnost suvremenih predaja o krsniku u autentičnim kazivačkim situacijama naslanja upravo na distributivne podatke o njegovu iscjeliteljstvu. U radu se pokušava odgovoriti na pitanja: što tim predajama priskrbljuje narativnu plodnost, u kakvom su odnosu (s obzirom na plodnost i čestotnost pojavljivanja) s predajama u kojima je istaknutiji mitološki, dublji sloj krsnikova lika te mijenja li se i na koji način status krsnika u usmenim predajama, a na koncu mijenja li se i kako i sam žanr priča u kojima se krsnik tematizira.

- - - - - - - - - - - - - -

Petar RUNJE (Ogulin)

Crtice iz kasnosrednjovjekovne povijesti Fučićeva rodnog kraja – Dubašnice

Izlaganje će biti posvećeno kasnosrednjovjekovnoj povijesti Dubašnice na otoku Krku, rodnom kraju Branka Fučića. Iznijet će se podatci iz arhivskih

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 48 17.1.2009 23:02:20

vrela i literature koji govore o ovome području. Godine 1491. u biskupskoj kancelariji u Krku, pred javnim bilježnikom i kaptolskim predstavnicima, stanovnici Dubašnice obvezuju se, poput drugih naselja – župa i kaštela – na otoku Krku, pomagati biskupiju. Na početku spisa, važnog ugovora koji sklapaju stanovnici Dubašnice, uz njih same imenom se spominju i ugledni Krčani kao svjedoci. Navest ćemo sva imena i prezimena zastupnika sela i neke pojedinosti iz ovoga ugovora. Zanimljivo je i to da još danas postoje neka prezimena koja su bila u Dubašnici prije više od pet stotina godina. Navedeni izvorni podatci dobro će poslužiti u pregledima povijesti župa, popunjavanju lista svećenika, župnika u selima i poznavanju prošlosti seoskih (ladanjskih) kaptola kao predvodnika glagoljaštva na otoku Krku.

Damir SABALIĆ (Rijeka)

Inventarizacija staroga knjižnog fonda u samostanskim knjižnicama na Kvarneru

Inventarizacija pokretnih kulturnih dobara preduvjet je njihovu kvalitetnom očuvanju i zaštiti, ali i prvi korak k sustavnom proučavanju i znanstvenoj obradi.

Izuzetno loše stanje staroga knjižnog fonda u pojedinim samostanskim knjižnicama potaklo je širenje konzervatorske djelatnosti na aktivnu zaštitu i tog segmenta kulturne baštine. Rezultat inventariziranja staroga knjižnog fonda knjižnice samostana sv. Bernardina Sijenskog u Kamporu na Rabu rezultiralo je tako novim, korigiranim popisom inkunabula, ali i katalogom od preko osamsto knjiga tiskanih do 1800. godine. Katalog je digitaliziran, a svakom svesku fotografirane su korice, naslovnica i, po potrebi, specifični dijelovi.

Usporedno s izradom inventara, u posljednje tri godine restaurirano je šest najugroženijih inkunabula, s ciljem da se u dogledno vrijeme obnovi čitava zbirka. Istovremeno, u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu radi se na pripremi novoga, primjerenog prostora unutar samostana u koji bi se smjestio čitav stari knjižni fond i vrlo vrijedan arhiv.

Isti kriterij inventariziranja primijenjen je na starom knjižnom fondu knjižnica samostana franjevaca trećoredaca sv. Franje Asiškog u Krku te sv. Marije Magdalene u Portu.

Knjižnica krčkog samostana smještena je u prihvatljivim mikroklimatskim uvjetima što, nažalost, nije slučaj s onom u Portu. Eksponati koji čine

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 49 17.1.2009 23:02:20

izložbeni postav, kojemu je jedan od autora, o petstogodišnjici osnutka samostana, bio i Branko Fučić, u nezavidnom su stanju. Nakon nužnih zahvata preventivne zaštite, knjižnom, ali i ostalom izloženom gradivu potrebno je osigurati primjerene mikroklimatske i sigurnosne uvjete.

Na kraju izlaganja, usporedbom zbirki starih knjiga iz samostana male braće u Kamporu na Rabu i samostana trećoredaca u Portu, pokušat će se ilustrirati sličnosti i razlike između života tih dvaju franjevačkih redova, nezaobilaznih u kulturnoj povijesti ovog kraja.

- - - - - - - - - - - - - -

Gordana SOBOTA MATEJČIĆ (Rijeka)

Inventari pokretnih kulturnih dobara samostana franjevaca trećoredaca na Krku

Tijekom 2004/2005. godine izrađeni su »Inventari« samostana sv. Marije Magdalene u Portu, Bezgrešnog začeća BDM na Glavotoku i sv. Franje u gradu Krku. Izuzev kvalitetnog uvida u stanje na terenu te pokrenutih i dovršenih zaštitnih konzervatorsko-restauratorskih radova, ovo sustavno popisivanje i obrada umjetnina rezultirali su i novim spoznajama o renesansnom kiparstvu i slikarstvu otoka Krka. Naglasak izlaganja bit će na novopronađenoj grupi drvenih renesansnih kipova iz samostana sv. Franje u Krku.

- - - - - - - - - - - - - -

Vladimir SOKOL (Zagreb)

Posljednji otkriveni glagoljski natpisi u Vinodolu

Obrađuju se dva glagoljska natpisa otkrivena u Belgradu kod Grižana u Vinodolu. Obadva je B. Fučić na terenu rekognoscirao, s tim da je jedan objavio, a drugi je dokumentirao te se spremao objaviti ga u drugom izdanju svoje kapitalne knjige *Glagoljski natpisi*.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 50 17.1.2009 23:02:21

Ranko STARAC (Rijeka)

Ranokršćanska baština Fučićeva zavičaja

U priopćenju će biti prikazani rezultati najnovijih arheoloških istraživanja ranokršćanskih sakralnih objekata na području otoka Krka, s posebnim osvrtom na kasnoantička naselja, zemljoposjede i njima pripadajuće ranokršćanske crkve na području Općine Malinska-Dubašnica.

- - - - - - - - - - - - - -

Franjo ŠANJEK (Zagreb)

Branko Fučić – počasni doktor Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (1983. – 1985.)

Akademik Branko Fučić spada među rijetke pionire znanosti u Hrvata koji su istodobno otkrili svoj znanstveni interes za određenu tematiku, proučili je i obrađenu prezentirali domaćoj i svjetskoj javnosti. Primjerice, u traganju za freskama po istarskim crkvicama desetku do tada poznatih nadodao je još čak šezdesetak svojih otkrića iz raznih razdoblja i dotad poznatim slikarskim imenima dodao nova. Isti je epigrafski glagoljski fundus proširio stotinama novih natpisa i grafita duž naše obale, od Istre do Neretve, i u kopnenom zaleđu te je – osim velike »gradske umjetnosti« na našem tlu kao dijelu velike europske umjetnosti i pismenosti – svoju istraživački strast posvetio otkriću neprekinutoga vjekovnog postojanja jednoga drugog kulturnog kruga, maloga svijeta »ladanja« koji se naziva našim glagoljaškim tlom, dokumentirano pokazujući kako je to tlo vjekovno križište kršćanskog Istoka i Zapada. Fučićeva otkrića, prouke i prezentacije daju daleko reljefniju sliku jednoga neslućeno bogatoga vjerskog i kulturnog života između 10. i 16. stoljeća negoli smo je do sada imali.

- - - - - - - - - - - - - -

Marinka ŠIMIĆ (Zagreb)

Kajkavski utjecaj u 2. novljanskom brevijaru

Najmlađi hrvatskoglagoljski rukopisni brevijar, 2. novljanski, plenarni je brevijar duljih lekcija, čuva starije stanje, odnosno ćirilometodske prijevo-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 51 17.1.2009 23:02:21

de. Najveći dio rukopisa napisao je pop Martinac rodom Lapčanin u Grobniku, jednoj od srednjovjekovnih vinodolskih općina, za pavlinski samostan i crkvu sv. Marije na Ospu, brežuljku izvan zidina Novoga Vinodolskog. U svojim kolofonima navodi godine 1493., 1494. i 1495., kad je pisan i dovršen kodeks. Jezik je rukopisa crkvenoslavenski hrvatske redakcije u kojem se prepleću stariji i mlađi oblici. Fonološke su promjene zahvatile sve tekstove, dok su morfološke norme očuvane u starijim tekstovima, a narodni su oblici više u rubrikama, zapisima i mlađim tekstovima. Leksik ovoga rukopisa odražava veliko šarenilo i neujednačenost. U crkvenoslavenski su se fond infiltrirali regionalizmi iz čakavsko-kajkavskih područja. U stari, moravski, sloj prodrli su mlađi leksički slojevi, posebice u rubrikama. U ovom liturgijskom rukopisu zamjetan je kajkavski utjecaj, na fonološkoj, morfološkoj i leksičkoj razini. Najviše je kajkavizama na leksičkoj razini, primjerice: nedopiromь 5d, m'ledno 364d, moistarь 72d, 83b, 83c, 451c, škoda 497d, tovariša 364c, tovarištvo 369a, itd. U ovom se radu iznose neki problemi u vezi s proučavanjem kajkavskoga naslojavanja u hrvatskoglagoljskim rukopisima na primjerima iz 2. novljanskoga brevijara.

Anatolij A. TURILOV (Moskva)

Nove identifikacije fragmenata hrvatskih glagoljskih rukopisa i rukopisa pisara 14. – 15. st.

Atribucija rukopisa (prije svega pisara knjiga) značajan je instrument razvoja paleokroatistike (i paleoslavistike u cjelini) koji omogućuje da se precizira vrijeme i (rjeđe) mjesto stvaranja nedatiranih kodeksa i identificiraju dijelovi rukopisa u fragmentima. U nedavnu članku (Slovo, br. 56-57: 477-496) austrijski slavist J. Reinhart identificirao je dva pergamentna odlomka 15. st. iz zbirke HAZU koji sadrže dio Traktata o sedam smrtnih grijeha, upućujući na ostale prijepise teksta, napose na odlomak iz zbirke I. Berčića u Ruskoj nacionalnoj biblioteci (T. 2, № 16). Sa sigurnošću se može utvrditi da se taj odlomak odnosi upravo na ovaj kodeks i to još jednom potvrđuje neophodnost povezana istraživanja ovih dviju najopsežnijih zbirki fragmenata hrvatskoglagoljskih rukopisa na pergameni.

Još jedan fragment Berčićeve zbirke, odlomak Brevijara (T. 1, № 62), u novije vrijeme datiran u 15. stoljeće, s velikim stupnjem vjerojatnosti može biti atribuiran, po rukopisu, piscu Ljubljanskoga brevijara. S obzirom na pri-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 52 17.1.2009 23:02:21

hvaćenu dataciju spomenuta kodeksa (kraj 14. st.), Berčićev fragment treba datirati najkasnije do prve trećine 15. st.

Franjo VELČIĆ (Krk)

Heraldičko stvaralaštvo Branka Fučića

Jedna je od raznorodnih inventivnih djelatnosti Branka Fučića i njegovo heraldičko stvaralaštvo, posebice u crkvenoj domeni. Branko Fučić izradio je više biskupskih grbova: krčkih biskupa Karmela Zazinovića i Josipa Bozanića te riječkog nadbiskupa i metropolita mons. Josipa Pavlišića, stilizirao je grb Riječke metropolije, Općine Malinska-Dubašnica, itd. Pri tome se nije pokazao samo kao kreativan i izniman stilist, već i kao vrstan poznavatelj te pomoćne povijesne znanosti i njezinih pravila. Dakle, brojnim atributima Branka Fučića treba dodati i taj da je bio izniman i plodan heraldičar.

Pavuša VEŽIĆ (Zadar)

Tri romanička trikonhosa

Akademik Branko Fučić u svojem se istraživačkom radu bavio donekle i proučavanjem srednjovjekovne arhitekture na Kvarneru, posebno na Krku gdje je proučavao uz ostalo i poznatu crkvicu sv. Krševana na Glavotoku. Ona je tlocrtom, mjerama i stilskim odlikama toliko srodna s crkvicom sv. Nikole ispred Nina da se s pravom treba govoriti o istome tipu i predlošku. To je već protumačeno u našoj znanosti o povijesti umjetnosti. Sada se tim građevinama može pridružiti i treća, crkvica sv. Tome pored sela Vrsi nedaleko Nina. Ona je sačuvana tek u skromnim ostacima samo najnižeg sloja zidova, ali dovoljnim za pouzdani govor o istome tipu, veličini i stilskim odlikama arhitekture kao i na prethodnim primjerima. Tako se vezama umjetničkih oblika na kvarnerskim otocima sa zadarskim kulturnim krugom u srednjem vijeku, nečemu čemu je i »diak Branko« poklanjao pozornost, može priložiti još jedna važna potvrda.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 53 17.1.2009 23:02:21

Svetlana O. VIALOVA (Petrograd)

Još jedan rukopis hrvatskoga pisca Jurja Črnića?

Hrvatski pisac svećenik Juraj Črnić (17. st. – 1641?) ušao je u povijest kao tvorac nekoliko primjeraka zbornika, takozvanih Postilla, i sastavljač vlastoručno napisane oporuke. U zbirci znamenitoga zadarskoga sakupljača i istraživača hrvatskih glagoljskih spomenika, akademika zagrebačke Akademije I. Berčića (1824-1870), koja se čuva u Odjelu rukopisa Ruske nacionalne biblioteke (OR RNB) u Petrogradu, nalazi se Akt o predaji u trajno nasljedno korištenje zemlje »iza crkve« samostana Sv. Katarine. Dokument je napisan kancelarijskim glagoljskim kurzivom 25. studenoga 1635. godine. Razmatrani Akt pravni je dokument po kojemu se zemlja predaje nekom Matiji Vukoniću uz uvjet godišnje otplate šestine od »svega«, pri čemu se kao dano učešće ubraja to da ju je Matija sam raskrčio zajedno s ocem.

Nakon usporedbe rukopisâ ovih spomenika – zbornika (Postille) i Akta – može se reći da je oba napisao jedan te isti pisac – Juraj Črnić.

Na taj način razmotreni dokument nije samo još jedan rukopis proizašao iz pera pisca Jurja Črnića, već je i još jedan glagoljski pravni akt koji potvrđuje upotrebu glagoljice u službenim dokumentima u 17. stoljeću.

Marina VICELJA-MATIJAŠIĆ (Rijeka)

Branko Fučić i ikonografija: prozorska ruža na portalu župne crkve u Omišlju

Branko Fučić jedan je od začetnika ikonografske interpretacije umjetničkih djela u Hrvatskoj, primijenivši metodologiju ikonografskih studija »francuske škole«, ali preuzimajući i ideje Panofskog, odnosno postavljajući povijest umjetnosti u dijalog s drugim područjima humanističkih znanosti u stvaranju koncepta »znanja o prikazima«. Takvim je pristupom, odmaknuvši se od isključivo formalne i formalističke analize, umjetnička djela tumačio u okvirima specifičnih povijesnih, tradicijskih, lingvističkih, političkih i drugih vidova dajući im smisao i sadržajne odrednice. Brojne su njegove ikonografske interpretacije, ponajviše usmjerene djelima srednjovjekovnog razdoblja na gornjem Jadranu, kojima je započeo stvaranje nesustavnog registra kršćanske umjetnosti na tom području. U njima otkriva širinu poznavanja povijesnih, društvenoekonomskih i kulturoloških čimbe-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 54 17.1.2009 23:02:21

nika kojima se uspješno služi u pojašnjenju i prezentaciji općih i, posebice, specifičnih tema i motiva.
Pročelje župne crkve u Omišlju jedna je od tema kojoj se Fučić često vraćao, dotičući se prozorske ruže i ikonografske interpretacije sadržaja koji su na njoj isklesani, vezujući ih uz zapise i tradicijsku kulturu omišaljskog kraja. Cjelovito je »čitanje« njezina ikonografskog sadržaja, međutim, ostalo nedorečeno, što ćemo pokušati dovršiti ovim radom.

Jasna VINCE (Zagreb)

Transliteriranje s glagoljice i na glagoljicu

Tekstovi, starocrkvenoslavenski i redakcijski, izvorno pisani glagoljicom, u različitim su povijesnim razdobljima izdavani trima pismima: glagoljicom, ćirilicom i latinicom. Pritom su se autori utjecali različitim rješenjima. U radu se nudi pregled transliteracija, u nekim elementima iz više razloga nepodudarnih. Autorica se osvrće i na tekstove na hrvatskom jeziku ostvarene glagoljicom s kojima se nerijetko susrećemo u novije doba.

Jelka VINCE PALLUA (Zagreb)

Etnološka sastavnica Fučićevih istraživanja

Nemoguće je razgraničiti Fučićeva istraživanja i svrstati ih u jednu ili dvije znanstvene discipline. Njegova ga je erudicija i znanstvena maštovitost zaigrano vodila iz jednog područja u drugo, dovevši ga tako i do brojnih etnoloških problema. U ovom će se prilogu progovoriti o neiscrpnom bogatstvu etnoloških tema u Fučićevu zanimanju za tradicijsko, običajno, etničko, dijalektalno, kulturalno – za sva ona pitanja s kojima se Fučić kao istinski znalac i *meštar* susretao tijekom svojih terenskih, arhivskih i drugih istraživanja.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 55 17.1.2009 23:02:21

Anica VLAŠIĆ-ANIĆ (Zagreb)

Kukuljevićev glagoljski epitaf »zahvalni sin svome otcu«

Susret s Kukuljevićevim glagoljskim epitafom »zahvalni sin svome otcu« rezultat je autoričine suradnje ostvarene 2002. g. s tadašnjim potpredsjednikom Matice hrvatske u Zagrebu Stjepanom Damjanovićem, koju je, u okviru Programa obilježavanja Matičine 160. obljetnice, inicirala Božena Filipan, predsjednica Matičina ogranka u Varaždinskim Toplicama.

Epitaf je posvećen Kukuljevićevu ocu, Antunu Kukuljeviću pl. Sakcinskom (1776. – 1851.), sahranjenom na groblju uz istočni zid crkve sv. Duha u Varaždinskim Toplicama. Oblikovan je metalnim lijevanim glagoljskim slovima na metalnom križu (visine, otprilike, 2,70 do 3 m) koji plijeni ljepotom, jednostavnošću i dostojanstvenim skladom oblika.

Autoričina pozornost usmjerena je na umjetnički impresivno 'slovoljevstvo' [izraz, citatno inspiriran Kukuljevićevim člankom »O zvonoljevstvu kod južnih Slavjana, a kod Hrvata napose« (*Vienac* 1890 br. 6-11.)] glagoljskih slova na križu koje uprisutnjuje zavidno iskustvo znalačkih Kukuljevićevih uvida u vizualno oblikovanje rukopisnih, te osobito tiskanih glagoljskih misala i brevijara. Za većinu slova mogli bismo reći da pripadaju tipu hrvatskoga glagoljskog ustava, kojim »u drugoj polovici XIV. stoljeća i u XV. stoljeću dosiže glagoljica u Hrvatskoj, u liturgijskim knjigama, vrhunac svoga razvoja, svoju najvišu umjetničku kulturu i svoju najdosljedniju pisarsku disciplinu«, kada su hrvatski pisari ostvarili »najvažniji uvjet u kultiviranju glagoljskog pisma«, »postavivši temelje njegovoj koordinaciji« (Branko Fučić, *Glagoljski natpisi*, Zagreb 1982, 8).

Vlasta ZAJEC (Zagreb)

Oltar Ružarice u Plominu

Teme drvenih oltara i skulpture 17. stoljeća u Istri Branko Fučić doticao se samo usputno, uglavnom u sklopu prikaza inventara crkava u svojim terenskim izvještajima. To vrijedi i za oltar Ružarice u župnoj crkvi sv. Jurja u Plominu čija je dekorativna svojstva Fučić posebno istakao. U tekstu će biti prikazani rezultati usporedne analize tog oltara s oltarom sv. Aurelija u župnoj crkvi sv. Jurja u nedalekom Brseču koja je pokazala dosad u literaturi nezamijećene podudarnosti, što navodi na pretpostavku o međusobnom utjecaju. Analizirat će se i stilska obilježja skulpture plominskog oltara te razmotriti pitanje njezine datacije.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 56 17.1.2009 23:02:21

Jadran ZALOKAR (Rijeka)

O pjesnikovanju Branka Fučića

U afirmiranju naše duhovne tradicije Branku Fučiću pripada izuzetno mjesto. Kao duhovni stvaralac nije bio samo eminentni znanstvenik već istinski polihistor i novovjeki *uomo universalis*. Kao duhovna osobnost bio je prije svega umjetnik i pjesnik. I kao znanstvenik uvijek je gledao očima slikara i osjećao dušom pjesnika. Bio je veliki humanist, odgojen na tradiciji personalnog kršćanstva i filozofskog personalizma. Sve je gledao i živio po mjeri *humanuma*, a pjesnikovanje je bilo njegova unutarnja sudba. Živeći kršćanski humanizam/personalizam, Branko Fučić živio je ljubav i dobrotu na svojoj životnoj stazi. Bio je rijedak znanstvenik širine hipertrofije srca. Između 1937. i 1942. objavio je dvadesetak pjesama, ali nikada nije prestao pjesnikovati. Trebamo ga se sjećati kao Čovjeka i Pjesnika.

- - - - - - - - - - - - - -

Antonija ZARADIJA KIŠ (Zagreb)

Brankov bestijarij Terrae incognitae

Knjiga Branka Fučića *Terra incognita* zbirka je iznimno »zabavnih« priča koje nude bogatu građu za raznolika interdisciplinarna istraživanja. Za ovu prigodu posvetit ćemo se animalističkoj problematici i načinu na koji joj pristupa B. Fučić. Posebnu pozornost, dakle, posvetit ćemo onim pričama u kojima istaknuto mjesto pripada životinji kao vječnom čovjekovu suputniku, nerazdvojivu prijatelju i životnom ishodištu.

- - - - - - - - - - - - - -

Sanja ZUBČIĆ (Rijeka)

Prinosi Branka Fučića hrvatskoj filologiji

U radu se istražuje prinos B. Fučića hrvatskoj filologiji na dvjema razinama: prvo, na razini cjelokupnoga, općega prinosa, ponajprije u radu na istraživanju, popisivanju i objavljivanju glagoljskih natpisa, što je opće poznato i prihvaćeno, te drugo, manje poznato i dosad slabije istraženo, njegove bilješke o jezičnim značajkama pojedinih tekstova ili o njihovim jezičnim slojevima.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 57 17.1.2009 23:02:21

U potonjemu se iskazuje sva širina i temeljitost njegova pristupa tekstu ili zapisu.

- - - - - - - - - - - - - -

Mateo ŽAGAR (Zagreb)

Paleografske smjernice glagoljske epigrafike u znanstvenom djelu Branka Fučića

Budući da je Branko Fučić bio najzauzetiji i najplodonosniji istraživač glagoljske epigrafike, u žarište ovog izlaganja postavit ćemo procjenu rezultata njegovih bogatih istraživanja u svjetlu suvremenih paleografskih metoda te pokušati procijeniti do koje mjere oni danas podliježu mogućem prevrednovanju.

- - - - - - - - - - - - - -

Josip ŽGALJIĆ (Rijeka)

Otok Krk u Fučićevu životu i stvaralačkom opusu

Branko Fučić rođen je i pokopan u Dubašnici. U Bogovićima i u Portu živio je u ranom djetinjstvu, a u kasnijim godinama vraćao se je privatno na Krk povremeno, uglavnom u Porat i u tamošnji samostan te u Vrbnik.

Kao i u svakodnevnom životu, tako je i u Fučićevu stvaralačkom opusu otok Krk manje zastupljen. Tek povremeno dolazio je kao istraživač na Krk, najviše u Jurandvor radi Bašćanske ploče. Pronašao je i pročitao više glagoljskih natpisa, radio na obnovi krova crkve sv. Krševana i na krčkoj katedrali, tvorac je lapidarija u Portu i kopije Bašćanske ploče, objavio je knjižice *Vid Omišljanin* i *Gaštronomija grišnoga fra Karla z Dubašnice*, autor je desetaka popularnih tekstova o Krku u mnogim knjigama i periodičnim publikacijama, savjetovao je bezbroj puta prigodom obnove crkava i samostana itd. Međutim, sve je to malo usporedi li se njegov cjelokupni istraživački i znanstveni rad, prije svega u Istri.

Neovisno o tome, Branko Fučić nedvojbeno je najznamenitiji Krčanin 20. stoljeća. Na Krku i u njegovoj rodnoj općini Malinska-Dubašnica nastoji se sve više vrednovati njegov rad. Na njegovo posljednje počivalište na gro-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 58 17.1.2009 23:02:21

blju sv. Apolinara dolaze stalno njegovi štovatelji. Postavljena je spomenploča na njegovoj rodnoj kući, jedna ulica u Malinskoj nosi ime Branka Fučića, u tijeku su pregovori za još neke aktivnosti itd.

- - - - - - - - - - - - - -

Darko ŽUBRINIĆ (Zagreb)

Neke primjene Fučićeve metodologije u jednom internetskom prikazu hrvatske glagoljske baštine

Na portalu *www.croatianhistory.net* nalazi se oko četrdeset internetskih stranica posvećenih raznim temama hrvatskoga glagoljaštva. Metodologija akademika Branka Fučića imala je veliku ulogu u razvoju i osmišljavanju »Male enciklopedije hrvatske glagoljice« počevši od 1995. godine, dostupne na adresi *www.croatianhistory.net/etf/lex.html*. Autor je ustanovio da se hrvatske glagoljske knjige i rukopisi čuvaju, osim u Hrvatskoj, u još 26 zemalja, u oko 60 gradova.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 59 17.1.2009 23:02:21

RASPORED RADA I SAŽETCI IZLAGANJA NA STRANIM JEZICIMA

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 60 17.1.2009 23:02:21

CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
ART HISTORY INSTITUTE
CATHOLIC THEOLOGICAL FACULTY, UNIVERSITY OF ZAGREB
OLD CHURCH SLAVONIC INSTITUTE
UNIVERSITY LIBRARY OF RIJEKA
and
THE MALINSKA–DUBAŠNICA MUNICIPALITY

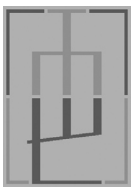

"I, the Errant Pupil Branko, Surnamed Fučić"

International Scholarly Seminar on the Life and Work of Academician Branko Fučić (1920-1999)

SCHEDULE OF PROCEEDINGS AND SUMMARIES OF CONTRIBUTIONS

Malinska – Dubašnica, 2009

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 61 17.1.2009 23:02:21

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 62 17.1.2009 23:02:21

INTRODUCTION

Branko Fučić was a distinguished Croatian scholar of the Istrian region, the islands and littoral of the Gulf of Kvarner (Quarnero, Carnaro), Gorski kotar, the wider Zadar area and other territories of Croatia and Bosnia-Herzegovina, who dedicated much of his life and scholarly and artistic work to art history, Slavic linguistics, archaeology, ethnology, literature (under the pseudonym *Toni Tinov*) and other fields. He was born in the village of Bogovići on the island of Krk on 8 September 1920. He graduated from the Faculty of Arts and Letters in Zagreb in 1944 with degrees in several fields: art history and culture, as well as Classical archaeology, Croatian and general history, and the Italian language. In 1965, he earned his doctorate at the Faculty of Arts and Letters of the University of Ljubljana with a dissertation on "Medieval Wall Painting in Istria". He was a full member of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Zagreb and a corresponding member of the Slovenian Academy of Sciences and Arts in Ljubljana. He authored numerous works and contributed to many others: *Istarske freske* ('Istrian Frescoes'), *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva* ('Lexicon of the Iconography, Liturgy and Symbolism of Western Christianity'), *Glagoljski natpisi* ('Glagolitic Inscriptions'), *Apsyrtides*, *Vincent iz Kastva* ('Vincent of Kastav'), *Terra incognita* and many others. He received numerous honours and awards for his scholarly and research work in the field of Croatian art history, culture and Glagolism. Pope John Paul II proclaimed him a Knight Commendator of the Order of St. Gregory the Great (*Eques commendator Ordinis Sancti Gregorii Magni*), while the Catholic Theological Faculty in Zagreb granted him an honorary doctorate. In 1985, the prestigious Herder Award of the University of Vienna was conferred to him for his *Glagoljski natpisi* and his overall work in the field of medieval wall painting, iconography and epigraphy. Branko Fučić died in Rijeka on Sunday, 31 January 1999, and he was buried, according to his wishes, at the old St. Apollinaris Cemetery in the Dubašljansko Field.

Thus, the International Scholarly Seminar on the Life and Work of Academician Branko Fučić (1920-1999) under the title "I, the Errant Pupil Branko, Surnamed Fučić" has been organized with the intent of presenting his life and times, and according appreciation to this respected historian of Croatian art and culture and expert on medieval wall painting and Croatian Glagolism. The Steering Committee of the International Scholarly Seminar decided to hold this gathering in Malinska, in Dubašnica on the island of

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 63 17.1.2009 23:02:22

Krk, Fučić's birthplace, precisely on the tenth anniversary of his death. The principal reason for holding this seminar lies in the fact that similar gatherings of this extent, scholarly character and general intent have thus far, unfortunately, not been held. So the underlying idea thereby gives all the more justification, significance and urgency to this seminar.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 64 17.1.2009 23:02:22

SCHEDULE OF PROCEEDINGS

FRIDAY, 30 January 2009

09:00 a.m. – 11:00 a.m.

Formal opening of the International Scholarly Seminar on the Life and Work of Academician Branko Fučić (1920-1999):
"I, the Errant Pupil Branko, Surnamed Fučić"

Introductory remarks by the organizer
Formal welcome address
Reception

Lectures:

11:00 a.m. – 12:40 p.m.

Section: ***VITA OPUSQUE***

Moderators: *Anica Nazor and Igor Fisković*

Tonko MAROEVIĆ
Land Trodden, Heritage Interpreted: the Hermeneutic Expanses of Branko Fučić

Josip BRATULIĆ
My Memories of Branko Fučić

Anđelko BADURINA
Branko, Porat, Istria and I

Stjepan DAMJANOVIĆ
Fučić's "Glagolitic Inscriptions"

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 65 17.1.2009 23:02:22

Franjo ŠANJEK

Branko Fučić – Honorary Doctor of the Catholic Theological Faculty of the University of Zagreb (1983-1985)

12:40 p.m. – 1:10 p.m – break

1:10 p.m. – 2:50 p.m.

Section: ***VITA OPUSQUE***

Moderators: *Anđelko Badurina and Franjo Šanjek*

Marijan JURČEVIĆ

Branko Fučić as a Christian

Anton BOZANIĆ

The Contemporary Evocation of Historical Events and Religious/Theological Components in Fučić's Lectures and Writings

Adalbert REBIĆ

Branko Fučić and the "Kršćanska sadašnjost" Publishing Company

Dobroslava Lucija MLAKIĆ

Academician Branko Fučić in the Convent of the Sisters of the Most Sacred Heart of Jesus in Rijeka

Anton BARBIŠ

The Christian Thought of Branko Fučić

3:00 p.m. – 4:30 p.m. – lunch

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 66 17.1.2009 23:02:22

4:30 p.m. – 6:10 p.m.

Section: ***VITA OPUSQUE***

Moderators: *Slavko Slišković and Tomislav Galović*

Franjo Emanuel HOŠKO

Branko Fučić and the "Left" of the Croatian Catholic Movement

Gordana GRŽETIĆ

Branko Fučić and Fr. Vinko Fugošić: How Rivalry Became Friendship…

Marija Stela FILIPOVIĆ

Branko Fučić and Sketches from his Coordinate System

Jadran ZALOKAR

On the Poetry of Branko Fučić

Milana MEĐIMOREC

The Gastronomy of the Sinful Friar Karlo

6:10 p.m. – 6:40 p.m. – break

6:40 p.m. – 8:20 p.m.

Section: ***VITA OPUSQUE***

Moderators: *Josip Bratulić and Perica Dujmović*

Drago ROKSANDIĆ

On Branko Fučić's Wanderlust and His Notion of the Cultural Landscape

Josip ŽGALJIĆ

The Island of Krk in Fučić's Life and Creative Work

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 67 17.1.2009 23:02:22

Branko KUKURIN

Kastav in the Scholarly Works of Branko Fučić

Anton MEDEN

Fučić's Activity in the Kanfanar Area

Ivan BOTICA – Tomislav GALOVIĆ

From Work on the Comprehensive Bibliography of Branko Fučić's Writings

8:30 p.m. – dinner

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 68 17.1.2009 23:02:22

SATURDAY, 31 January 2009

Rijeka

10:00 a.m. – 12:00 p.m.

Opening of the exhibition on Branko Fučić and presentation of the associated anthology in the University Library of Rijeka

Malinska

Lectures:

1:20 p.m. – 3:00 p.m.

Section A: ***ARS HISTORIAQUE***

Moderators: *Tonko Maroević and Milan Pelc*

Alenka KLEMENC

Iz pisem Branka Fučića Francetu Steletu

Klara BURŠIĆ-MATIJAŠIĆ

Prehistory in the Field Reports of Branko Fučić

Ranko STARAC

The Early Christian Heritage of Fučić's Birthplace

Nino NOVAK

The Early Christian Complex of St. Mark in Baška on the Island of Krk

Ivan BASIĆ

The "Intermediate Period" in Branko Fučić's Works: the Example of the Sarcophagus from Bale

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 69 17.1.2009 23:02:22

Section B: ***SLAVISTICA ET CROATISTICA***

Moderators: *Anica Nazor and Orietta Lubiana*

Sanja ZUBČIĆ

Branko Fučić's Contributions to Croatian Philology

Amir KAPETANOVIĆ

Morphosyntactic Features of the Oldest Croatian Epigraphic Glagolitic Texts

Milan MIHALJEVIĆ – Sandra SUDEC

The Language of Croatian Glagolitic Inscriptions and Graffiti

Margaret DIMITROVA

Proper Names in Branko Fučić's Inscription and Graffiti Material and in Liturgical Manuscripts

Johannes REINHART

Biblical Citations in Croatian Glagolitic Inscriptions

3:00 p.m. – 4:30 p.m. – lunch

4:30 p.m. – 6:10 p.m.

Section A: ***ARS HISTORIAQUE***

Moderators: *Igor Fisković and Anđelko Badurina*

Miljenko JURKOVIĆ

The "terra incognita" of the Romanesque: Sketches on the Romanesque Sacral Architecture of the Northern Dalmatian Islands

Pavuša VEŽIĆ

Three Romanesque Triconchoi

Marijan BRADANOVIĆ

The Architecture of Dubašnica during the Renaissance

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 70 17.1.2009 23:02:22

Petar RUNJE

Sketches from the Late Medieval History of Fučić's Birthplace – Dubašnica

Section B: ***SLAVISTICA ET CROATISTICA***

Moderators: *Milan Mihaljević and Slavko Slišković*

Olga AKIMOVA

Глаголические культурно-исторические мифологемы в европейском контексте

Vesna BADURINA-STIPČEVIĆ

The Legend of St. Anthony the Abbot ('St. Anthony of the Piglets') in Croatian Glagolitic Literature

Anatolij A. TURILOV

Новые отождествления фрагментов хорватских глаголических рукописей и книжных почерков 14 – 15 вв.

Marinka ŠIMIĆ

The Kajkavian Influence in the Second Breviary of Novi Vinodolski

Marko RIMAC – Ivan BOTICA

Entries in the Croatian Cyrillic in the Register Books West of the Krka River

6:10 p.m. – 6:40 p.m. – break

6:40 p.m. – 8:20 p.m.

Section A: ***ETNOGRAPHICA ET ALIA***

Moderators: *Josip Bratulić and Perica Dujmović*

Jelka VINCE PALLUA

The Ethnological Component of Fučić's Research

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 71 17.1.2009 23:02:22

Antonija ZARADIJA KIŠ

***Branko's Bestiary in the* Terra incognita**

Maja PASARIĆ

The Apsyrtides and Their Fleece

Evelina RUDAN KAPEC

Fučić's 'Jure Who Lays Hands', or the Shaman as Healer

Vinko KOVAČIĆ

Lingua della Cronaca di Grdosel e soluzioni traduttive di Fučić

Section B: ***SCIENTIAE AUXILIARES HISTORIAE ET ALIA***

Moderators: *Franjo Šanjek and Orietta Lubiana*

Mirjana MATIJEVIĆ SOKOL

The Latin Epigraphy of the Island of Krk

Franjo VELČIĆ

The Heraldic Creativity of Branko Fučić

Damir SABALIĆ

Inventorying the Antique Books in the Monastic Libraries of Kvarner

Gordana SOBOTA MATEJČIĆ

Inventories of Movable Cultural Goods of the Franciscan Third Order Monastery on the Island of Krk

Darko ŽUBRINIĆ

Some Examples of Fučić's Methodology in an Internet Presentation of the Croatian Glagolitic Heritage

8:30 p.m. – dinner

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 72 17.1.2009 23:02:22

SUNDAY, 1 February 2009

12:00 p.m. – 2:00 p.m.

Section A: ***ARS HISTORIAQUE***

Moderators: *Igor Fisković and Tonko Maroević*

Janez HÖFLER

Grafične predloge v srednjeveškem stenskem slikarstvu Istre

Nikolina MARAKOVIĆ

Wall Paintings in the Church of St. Martin in Sveti Lovreč (Istria): New Knowledge on the Heels of Fučić's Observations

Radovan OŠTRIĆ

The Discovery of Frescoes in the Church of Sts. Primus and Felician in Čirkoti at Završje

Dolores ČIKIĆ

The "Kiss of Judas": An Analysis and Dating of Military Gear

Milan PELC

"Insipiens" from Beram and Portrayals of the Fool in the Late Middle Ages

Marija-Ana DÜRRIGL

The Church of St. Mary in Beram: An Ethical and Rhetorical "Reading" of the Frescoes

Section B: ***EPIGRAPHICA GLAGOLITICA FUČIĆIANA***

Moderators: *Josip Bratulić and Milan Mihaljević*

Anica NAZOR

The Contribution of Branko Fučić to Research into Glagolitic Inscriptions

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 73 17.1.2009 23:02:22

Tanja KUŠTOVIĆ – Boris KUZMIĆ

Branko Fučić and the Baška Tablet

Mateo ŽAGAR

Palaeographic Determinants of Glagolitic Epigraphy in Branko Fučić's Scholarly Work

Vladimir SOKOL

The Most Recently Discovered Glagolitic Inscriptions in Vinodol

Lada PRISTER

The Contribution of Dr. Branko Fučić to Research of Graffiti

Blaženka LJUBOVIĆ

The Contribution of Branko Fučić to the Study of the Glagolitic Heritage of the City of Senj

2:00 p.m. – 3:00 p.m. – lunch

3:00 p.m. – 4:40 p.m.

Section A: ***ARS HISTORIAQUE***

Moderators: *Milan Pelc and Perica Dujmović*

Željko BISTROVIĆ

Wall Paintings of the Blessed Virgin Mary in Božje Polje at Vižinada

Lavinia BELUŠIĆ

The Cycle of Wall Paintings in the Church of St. Blaise in Sveti Lovreč

Vesna BAUER MUNIĆ

The Contribution of Academician Branko Fučić to Solving the Historical and Art Historical Determinants of the Liburnian Commune

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 74 17.1.2009 23:02:22

Marina VICELJA-MATIJAŠIĆ

Branko Fučić and Iconography: the Rose Window at the Portal to the Parish Church in Omišalj

Vlasta ZAJEC

The Altar of Our Lady of Roses in Plomin

Section B: ***SLAVISTICA ET CROATISTICA***

Moderators: *Milan Mihaljević and Tomislav Galović*

Christian HANNICK

Die Chrysostomos-Homilien in der glagolitischen Tradition

Václav ČERMÁK

Glagolitic Monuments of the Emaus Monastery in Prague

Svetlana O. VIALOVA

Еще одна рукопись хорватского писца Юрая Чрнича?

Anica VLAŠIĆ-ANIĆ

Kukuljević's Glagolitic Epitaph of the "Grateful Son to His Father"

Jasna VINCE

Transliteration from Glagolitic and into Glagolitic

4:45 p.m. – 5:00 p.m.

Formal conclusion of the seminar

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 75 17.1.2009 23:02:22

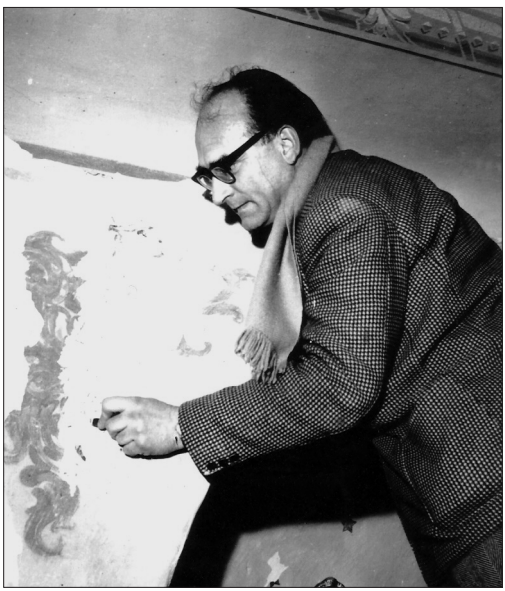

SUMMARIES OF CONTRIBUTIONS

Olga AKIMOVA (Moskva)

Глаголические культурно-исторические мифологемы в европейском контексте

Отраженные в глаголической традиции представления о начале письменности и книжности показывали схожий с романской исторической традицией Далмации путь освоения исторического пространства – приобщение к древней истории и установление тесных связей с ее действующими лицами. Представления о глубоких исторических корнях хорватского этноса, соответственно – о вписанности хорватской культуры в широкое античное и раннехристианское культурное пространство одновременно существенно расширяли географические и временные рамки всего славянского мира и способствовали развитию мифологемы обширной и древней славянской общности и особого места в ней хорватских земель. Заложенная в вышедших из глаголической среды исторических и культурных взглядах мысль о конфессиональной интеграции обусловила внимание к ним при разработке различных политических и религиозных концепций, основу которых составляли идеи универсализма и унианизма.

Anđelko BADURINA (Zagreb)

Branko, Porat, Istria and I

Residents of Dubašnica love Branko, and they are proud of him – with good reason! However, Branko loved Porat the most. He was only born in Dubašnica, where his father was a teacher, and lived there two years, but he spent his most pleasant summer days for many years in Porat, where his family rented a cottage, where the "monastery's locksmith" otherwise lived, from

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 77 17.1.2009 23:02:23

the local friars during the summer. He spent his adolescence here, and two old friars, Fr. Vice and Fr. Jacinto, made the strongest impression on him. Much later, at Porat we "awaited" the New Year together: Branko, his wife Nada and I, with Fr. Benko, 'Uncle' Mate Šegulja and 'Uncle' Pero Kirinčić, who told us the old stories, and Aunt Marija, Mate's wife and Pero's sister, who saw to the cooking. During the summers I set up a museum there, while he, together with his brother Drago, cast and raised a Glagolitic stone monument display.

The other component of our friendship proceeded about Istria, where we "hunted" (as he called it). He sought Glagolitic inscriptions, while I searched for saints. It was from these hunts that his work on Glagolitic inscriptions and my 'Hagio-topography' emerged. We were particularly proud of the photographing of the Roč Abecedarium in the Church of St. Anthony in which there was no electricity.

His supplemental 'hunt' consisted of a search for different names for the oak tree. He carried an oak twig with him and in individual parts of Istria he would ask people, "What do you call this?" In this way he obtained a dozen names which he wrote onto a special small map of Istria which he carried with him.

Vesna BADURINA-STIPČEVIĆ (Zagreb)

The Legend of St. Anthony the Abbot ('St. Anthony of the Piglets') in Croatian Glagolitic Literature

In many of this works, Branko Fučić mentioned St. Anthony the Abbot, one of the first Christian hermits, a saint favoured particularly in the Croatian Littoral and in Istria. In his book *Terra incognita* (Zagreb, 1997), he published the essay "St. Anthony of the Piglets" in which he provided an iconographic description of Anthony and explained his saintly attributes. On this occasion, I shall highlight some of the as-yet unresearched medieval legends about Anthony the Abbot in Croatian Glagolitic literature. The hagiographic literary tradition surrounding Anthony the Abbot is very old and rich, and it began with the Greek legend of Anthony, written immediately after the saint's death (fourth century) by Athanasius the Great. This biography was translated into Latin and Oriental languages and it became the primary hagiographic source for numerous medieval versions and vari-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 78 17.1.2009 23:02:23

ations. Many Croatian Glagolitic breviaries from the fourteenth century to 1561, at the entry for the saint's feast day, 17 January, contain a translation of the so-called Legend from Patras (*Bibliotheca Hagiographica Latina. Novum supplementum 610h*), one of the rare Western versions of Anthony's legend. It is the work of an anonymous tenth-century author, confirmed in numerous Latin sources and in translations into Western European languages. It contains an iconographic motif of the story of a Palestinian king, who became popular in artistic portrayals only in the fifteenth century.

Anton BARBIŠ (Malinska)

The Christian Thought of Branko Fučić

This paper consists of my personal views of the Christian thought of Branko Fučić. Branko Fučić and I were born in the same parish, the Parish of St. Apollinaris – Dubašnica, Bogovići, and we also share a common, albeit distant, descent from the island of Lošinj. Since 1953, I have been acquainted with Fučić's entire family, particularly through the priest, Ivan Brechler, who was the uncle of Fučić's mother Marijana. Fr. Brechler presided over the marriage of Branko's parents, and he baptized Branko, for from 1915 to 1925 he was the pastor in Dubašnica. Later I often met with Branko during my pastoral service, and I can freely state that Branko was "my parishioner" in Vrbnik while he worked on Glagolitic inscriptions with his brother Drago.

Ivan BASIĆ (Zagreb)

The "Intermediate Period" in Branko Fučić's Works: the Example of the Sarcophagus from Bale

Using the example of the medieval sarcophagus exhibited in the parish church in Bale (it came from the local cemetery) as a monument of the so-called transition period (seventh and eighth centuries), Fučić's scholarly perceptions of the topic at hand are presented. The monument can be chronologically and stylistically placed within the body of similar works in the Eastern Adriatic seaboard. Also featured is a brief history of study of this

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 79 17.1.2009 23:02:23

sarcophagus in more recent literature, in the works of A. Šonja, B. Marušić, B. Fučić and I. Matejčić. The so-called transition period in these regions did not yield any characteristic architectural monuments (for the older churches were either still in function or abandoned, but new ones were not built), so, for example, architectural decoration, liturgical installations or (as in this case) grave monuments must be considered. This period, to paraphrase M. Prelog, "between (Late) Antiquity and the pre-Romanesque" was characterized by a reduction in the living space of the Christian community, economic instability and the "long duration" of old cult buildings, which is all reflected in art by reduced production and, partially, by lower quality. In architecture, the standard of the time was adaptation, and in sculpture one can follow, in Riegel's sense, the progressive and gradual disappearance of all qualities of Classical sculpture, wherein not one new feature was created. Besides iconographic interpretation, the example of the sarcophagus from Bale is used to demonstrate the laws of stylistic transmission which B. Fučić had already perceived.

Vesna BAUER MUNIĆ (Rijeka)

The Contribution of Academician Branko Fučić to Solving the Historical and Art Historical Determinants of the Liburnian Commune

Since the earliest days of his research work, Academician Branko Fučić dedicated his interests to the historical heritage of the Liburnian communes of Istria and the sacral monuments of Kastav, Veprinac, Lovran, Mošćenice and Brseč. Together with Rijeka, this is an area which jointly forms the so-called Kvarner estate. His research has resulted in a scholarly solution to the interlocking knot of language and script (Glagolitic), art and architecture, and chronology (history).

The point of his work was to research, examine, interpret and chronologically evaluate each individual source. In the aforementioned knot, he brought us into direct contact with Glagolitic inscriptions, generally from sacral buildings in individual Liburnian parishes and communes (Kastav, Veprinac, Lovran, Mošćenice and Brseč). Here he also highlighted the features of Glagolitic writing, which resulted in his work *Glagoljski natpisi*, published in 1982.

Glagolitic inscriptions often have as their base frescoes, sculpture, or stone or marble tablets, which brings us to another dimension of Fučić's

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 80 17.1.2009 23:02:23

work. These paintings on the walls of sacral buildings which allow the formulation of perceptions, not just on the text, but also on the painted motifs, such as those in Lovran (parish Church of St. George) and Brseč (also a parish Church of St. George). Sometimes the paintings or preserved inscriptions are dated, which is a new chronological dimension in Fučić's work. Accommodation in a chronological space and the remains of the heritage facilitate the classification of individual artistic expressions, and indicate their belonging to the Central European and Mediterranean cultural sphere.

Lavinia BELUŠIĆ (Rijeka)

The Cycle of Wall Paintings in the Church of St. Blaise in Sveti Lovreč

In the rich body of works encompassed by Istrian wall painting – one of the favourite art history themes of Branko Fučić – there are few unanalyzed and unpublished works. However, among these is the cycle of wall paintings in the Church of St. Blaise in Sveti Lovreč, constructed and dedicated in 1461. Here more a precise dating is provided for the cycle, which Branko Marušić placed in the sixteenth century, and its iconographic themes and the artistic models for individual portrayals are presented, as well as the influences and affiliation of the artists to specific artistic circles.

Željko BISTROVIĆ (Pula)

Wall Paintings of the Blessed Virgin Mary in Božje Polje at Vižinada

The Church of St. Mary in Božje Polje is one of those endangered medieval monuments in Istria which was encompassed by the Conservation Works Programme of the Ministry of Culture at the last moment. Had the vault of the sanctuary not been repaired, it would have collapsed and we would have lost one of the most interesting cycles of medieval wall painting in Istria. After repair of the sanctuary vault, it was decided that the sturdy scaffold used to prop the ceiling would be used to in the restoration of the wall paintings. Branko Fučić wrote an inspiring article about these paintings which provided the foundation for understanding them. During research and restoration works,

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 81 17.1.2009 23:02:23

interesting discoveries were made which shall be presented in this work and which modify Fučić's interpretation to a certain extent. The graphic models used by our workshop were ascertained, as were the iconographic and typological examples which served as the basis for dating the entire cycle.

Ivan BOTICA (Zagreb) – Tomislav GALOVIĆ (Zagreb)

From Work on the Comprehensive Bibliography of Branko Fučić's Writings

In this paper the authors shall present the results of their efforts so far in creating a comprehensive bibliography of books, papers, articles and other texts by Branko Fučić. The first lists came from Fučić himself, followed by those which emerged in various bibliographies, for example the list by Z. Keglević or the most extensive list in the book by J. Žgaljić, *Branko Fučić. Od Dubašnice do Dubašnice* ('Branko Fučić: From Dubašnica to Dubašnica, 2001). These are works by B. Fučić which emerged in the period from 1936 to 1999, those works published during his lifetime, and those printed posthumously. The current status of the Fučić bibliography will be presented, as well as the problems which emerged during its compilation. The paper will be accompanied by charts showing the type and frequency of published works by Branko Fučić both chronologically and in terms of percentages.

Anton BOZANIĆ (Omišalj)

The Contemporary Evocation of Historical Events and Religious/ Theological Components in Fučić's Lectures and Writings

In this brief presentation, the author intends to stress several vital features of Fučić's writing, and these are: the manner in which he familiarized or modernized historical events and the recognizable religious/theological thread running through his lectures and writings.

"I cannot write without seeing the reader before me!" – a statement often made by Branko Fučić. It was precisely this aspect of his writing which

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 82 17.1.2009 23:02:23

could raise the sensitivity of readers and listeners to a given problem, to its experience, to that which they can see or perceive themselves, and then step back a little and look into history and show how, when faced with similar problems, people solved a given problem at a given historical moment. Fučić was unique in this manner of evoking historical events. He was a master of bringing an event closer to a listener or reader.

The other feature that I wish to emphasize is the religious/theological component which he re-discovered in his research and increasingly deepened. This comes to the fore particularly in his relationship with death, which he never feared. It is not surprising, then, that he found inspiration in Psalm 8: "Oh Lord, our Lord, how majestic is your name in all the earth!" and arranged for precisely this psalm to be read over his open grave.

Marijan BRADANOVIĆ (Rijeka)

The Architecture of Dubašnica during the Renaissance

In the introductory section, the works of Branko Fučić and other researchers into the physical culture of the Dubašnica area are cited to briefly recall the genesis of the fortified settlement, or castle, of Dubašnica as an administrative unit and other circumstances surrounding the local architectural bloom during the Renaissance. The primacy and significance of the architecture of the monastic church in Glavotok is stressed in the acceptance of new architectural models in the territory of the entire '*Sottovento*' of Krk. The character of this area as a link between the urban centres of Krk and Cres is emphasized. Thus, the Romanesque architecture of Krk, through the Sottovento, influenced that of the island of Cres. During the Renaissance the situation was turned on its head, so the presence of Cres craftsmen in construction undertakings in this part of the island of Krk are notable. The focus of this paper consists of an analysis of the monastic complex in Porat and the remains of the Church of St. Apollinaris. These large construction sites quickly produced the local architectural tradition observed by Branko Fučić.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 83 17.1.2009 23:02:23

Josip BRATULIĆ (Zagreb)

My Memories of Branko Fučić

Our parents and our family homes place an indelible mark on the lives we then live. This is followed by teachers, pastors, professors, friends and relations, those who come in and out of our lives. Those who are more fortunate can also mention special and dear individuals whom they met and befriended, and who were advisors, friends and teachers. Among the people who enriched and marked my life in this manner, I gladly mention Branko Fučić. I heard of him as a distinguished and unique individual and scholar already in my early childhood, when I was a pupil in the gymnasium in Pazin, the Classics seminary school led by Msgr. Božo Milanović. I met him in Roč, where I spent my school holidays with the pastor, Ratislav Udovičić, and his sister Ljuba. Branko Fučić often visited Roč, and their home, with pleasure. At those times we most often met in a hurry, briefly, but also, later, in a more relaxed atmosphere, in conversation, accompanied by our "finds" – our notes from the field. Our cooperation was frequent after the establishment of the Čakavian Assembly, especially after the exhibition on Glagolism was set up in Rijeka. Fučić often visited the Old Slavonic Institute, where I had already worked as a student together with Josip Turčinović. During these years I also became acquainted with his close associates Vanda Ekl and Danilo Klen. Together we travelled about Istria, Cres, Krk, and through Bosnia as well, in search of Glagolitic inscriptions and graffiti. We often led tours for groups of children from the 'Little Glagolite Academy', as well as individual friends and acquaintances. When sculptor Želimir Janeš and I were working on the Alley of Glagolites, we allowed Fučić to make the Glagolite Stone Monument Display in front of the church in the village of Bernobići. He set up a similar display in Porat on Krk, and in Valun on Cres.

I continually learned, and learned so much, from Branko Fučić: from the necessary expertise to the skill of approaching people, how and what to say, how to observe the world and monuments as a part of that world and how to arouse people's interest in assuming our knowledge as their own.

Klara BURŠIĆ-MATIJAŠIĆ (Pula)

Prehistory in the Field Reports of Branko Fučić

Academician Branko Fučić, in his work as a well-rounded humanist, also made contributions to the understanding of prehistory. While touring Istria

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 84 17.1.2009 23:02:23

and the Kvarner islands, he "shot a film with his own eyes" and made valuable observations. In his works we can find facts about sites and finds from the prehistoric period. Even the most infinitesimal piece of data, from the location of a site to actual topographic designations, enhance the picture of the distant past. His field reports are an inexhaustible source of facts and an "experiential guide".

- - - - - - - - - - - - - -

Václav ČERMÁK (Prague)

Glagolite Monuments of the Emaus Monastery in Prague

The various types of Glagolitic literacy in the Slavic monastery in Prague, from the mid-fourteenth to early fifteenth century, shall be evaluated in this paper. All previous knowledge on Early Czech Glagolitic monuments, Croatian Glagolitic fragments in breviaries and missals and epigraphic monuments will also be consolidated. Attention shall also be accorded to the question of use of language in the monastic community until the Hussite wars.

- - - - - - - - - - - - - -

Dolores ČIKIĆ (Rijeka)

The "Kiss of Judas": An Analysis and Dating of Military Gear

This paper contains a brief examination of the possibility of dating frescoes on the basis of the military gear shown on the figures. An example is the newly-discovered cycle of frescoes in the Church of Sts. Primus and Felician in Završje (Čirkoti). A similar theme was explored by Branko Fučić in his book *Terra incognita*, writing about the Istrian Demarcation. On a wall painting from 1471 in the Church of the Holy Trinity in Žminj, the soldier in the scene of the kiss of Judas has a crossbow drawn. Fučić provided a brief scholarly exposition on this weapon, which he associated with the Istrian Demarcation, in which distances were measured by a drawn arrow, rather than by the until-then standard medieval measure, the fathom. A cycle of frescoes depicting the Passion of Christ was discovered in Čirkoti, and one of the scenes shows the kiss of Judas, although instead of the crossbow now the armour is examined.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 85 17.1.2009 23:02:23

Stjepan DAMJANOVIĆ (Zagreb)

Fučić's "Glagolitic Inscriptions"

Branko Fučić (1920-1999), an art historian and the best known Croatian researcher of Glagolitic epigraphy, rounded off his research into Croatian Glagolitic texts engraved in stone and carved into walls in his book on Glagolitic inscriptions, *Glagoljski natpisi* (Djela JAZU 57, 1982), the first catalogue in Croatia in which only Glagolitic texts are described. The book has XII+ 420 large format pages, and consists of a foreword (by Anica Nazor and Josip Hamm), an introduction (pp. 1-24), catalogue (pp. 25-390) and index (pp. 393-420). In the introduction, Fučić explains the topography and chronology of Glagolitic inscriptions (his explanations are accompanied by maps) and provides valuable palaeographic notes. The main body of the book is the catalogue, in which approximately one thousand inscriptions and graffiti are described. Each text is transliterated and transcribed, and quite often excellent photographs of the inscriptions or graffiti, and if the inscription has been lost, Fučić offers a sketch. He invested great effort in the reconstruction of damaged inscriptions. Each monument is accompanied by all published literature on it and coordinates are provided so that their sites can be found on a map. The inscriptions are presented in the alphabetical order of the place at which they were found, and if more than one monument were found there, they are presented in order of age. In such works, indices are particularly important, and here there are five (1. Personal names, 2. Surnames, nicknames, 3. Titles, sobriquets, honours, occupations, 4. Toponyms, ktetics, ethnicity, 5. General glossary).

Margaret DIMITROVA (Sofia)

Proper Names in Branko Fučić's Inscription and Graffiti Material and in Liturgical Manuscripts

The paper juxtaposes forms of proper names in inscriptions, *graffiti*, calendars, *proprium sanctorum*: in rubrics, titles and prayers and discusses the norm and variation and reasons for it. Bookish, literary, and vernacular forms are analyzed in connection with the genres in which they are used.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 86 17.1.2009 23:02:23

Marija-Ana DÜRRIGL (Zagreb)

The Church of St. Mary in Beram: An Ethical and Rhetorical "Reading" of the Frescoes

Generations of younger scholars in a number of fields can find much to spur their own research in the works of Branko Fučić. This study is inspired by Fučić's painstaking analysis of the frescoes in the small Church of St. Mary at Škriline in Beram.

Medieval culture was recollective, a memory culture, which means it was also a narrative culture. Thus, each work of art was also a narrative work, so it should be viewed from the ethical and rhetorical standpoints. The paintings on the walls of churches can be "read", for they are not only intended for the physical eyes but also the "eyes of the soul". *Picturae* on walls and in the viewer's thoughts constitute a mental creation which contains the story, recollection (*re-collectio*) and lesson.

Marija Stela FILIPOVIĆ (Osijek)

Branko Fučić and Sketches from his Coordinate System

"If you found God and yourself, you're in my system of coordinates. Good luck, and don't forget me when I'm no longer among the living". This sentence from a letter dated 19 December 1996 serves as the foundation for this paper. Branko Fučić will be profiled as a man of faith and Christian views, as a sincere and dedicated seeker and discoverer of God's vestiges. Attention will be accorded to the manner in which Branko Fučić discovered God's vestiges, first and foremost in Glagolitic graffiti, or "Glagolitic frescoes" as he himself called them. Three simple letters of the Glagolitic alphabet, or *azbuka – az*, *buki*, and *vede* – will be highlighted, as they served in the writing exercise of young Glagolite pupils. Branko Fučić recognized in them "human spiritual effort" and "the primeval human need for expression". In a word, Branko Fučić's life was a game within a vertical and horizontal system, with an awe-inspired and grateful perception of the Creator and with a prayer on his lips: "Oh Lord, our Lord, how majestic is your name in all the earth" (Psalm 8).

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 87 17.1.2009 23:02:23

Gordana GRŽETIĆ (Dobrinj)

Branko Fučić and Fr. Vinko Fugošić: How Rivalry Became Friendship…

The acquaintance between Academician Branko Fučić and painter Vinko (Fulgencija) Fugošić went back to their student days in Zagreb. Until 1947, this was nothing more than a casual acquaintance. Their chance encounter in Pazin in that year initially brought them closer, but then this almost grew into outright rivalry, although eventually it resulted in a friendship between these two, at first glance, completely opposite personalities.

This paper has neither a scholarly nor vocational character, rather it uncovers some perhaps unknown details from Fučić's personal life – some of his views, thoughts and notions – through an anecdotal approach.

Since I was related to the deceased Fr. Fugošić, this work is a result of notes from a conversation I had with him in the summer of 2002.

Fr. Vinko Fugošić is the only person who managed to solve a great historical enigma: the initial location, i.e. the primary function of the Baška Tablet. How this discovery influenced the relationship between Academician Fučić and Fr. Fugošić, what happened to them over the years in the light of this discovery, what Fučić confided in Fugošić, and what their future, unfortunately unimplemented, joint project was to be are all topics covered in this paper.

Christian HANNICK (Würzburg)

Die Chrysostomos-Homilien in der glagolitischen Tradition

In den kroatischen glagolitischen Breviarien sind dem großen griechischen Prediger Johannes Chrysostomos sieben Homilien zugeschrieben. Vier dieser Homilien beziehen sich auf die Sonntage des beweglichen Kirchenjahrs und drei auf Festtage im Juli und August. Somit nimmt Johannes Chrysostomos im Rahmen der glagolischen Predigtliteratur einen nur bescheidenen Raum ein, verglichen mit dem umfangreichen homiletischen Erbe eines Augustinus oder eines Gregors des Großen. Die Johannes Chrysostomos zugeschriebenen Texte werden zunächst auf Zuverlässigkeit der Autorenzuweisung geprüft, dann wird untersucht, in wie weit diese Texte, die vollständig aus dem Latein übersetzt wurden, in der griechischen Überlieferung

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 88 17.1.2009 23:02:24

bekannt sind. Angesichts der breiten und vielschichtigen Überlieferung der chrysostomischen Homilien in der kyrillischen Tradition, für welche es bereits Verzeichnisse gibt (Granstrem – Tvorogov – Valevičius 1998), werden die Übersetzungsmethoden in beiden Bereichen der altslavischen Literatur ansatzweise verglichen.

Franjo Emanuel HOŠKO (Rijeka)

Branko Fučić and the "Left" of the Croatian Catholic Movement

While studying in Zagreb, Branko Fučić belonged to the so-called *Domagojci*, an important current in the Croatian Catholic Movement. In particular, he associated with Maks Peloz, a distinguished representative of the so-called Catholic Personalists, to whom he belonged himself with the *Domagojci*, and he attempted keep them from cooperating with the pro-Axis Independent State of Croatia; he himself cooperated with the Partisans (B. Perović, *Hrvatski katolički pokret*. Rome, 1976, pp. 232, 233). "Branko Fučić also met" with the Catholic Personalists in Zagreb. Although he did not stand out in this group, "Fučić was actually a model intellectual of this movement: an active Catholic, concerned with social justice, a believer; a Personalist in his convictions, he rejected all forms of totalitarianism; he submitted to no one: throughout his life he was bound only be his ideas, he never recognized any authority" (J. Žgaljić, *Branko Fučić /od Dubašnice do Dubašnice/*. Rijeka, 2001, p. 30). In this paper, the author shall endeavour to present the Personalist movement which actually played the role of the "left" in the Croatian Catholic Movement.

Janez HÖFLER (Ljubljana)

Grafične predloge v srednjeveškem stenskem slikarstvu Istre

Specialna tema v raziskovanju srednjeveškega stenskega slikarstva v Istri, ki se ji je posvetil akademik Branko Fučić, je ugotavljanje grafičnih predlog, katerih so se posluževali lokalni slikarji pri svojem delu. V glavnem gre za grafične liste nemških in nizozemskih mojstrov 15. stoletja, kot sta anonimni

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 89 17.1.2009 23:02:24

Mojster s svitki (Meister mit den Bandrollen) in bakrorezerec Mojster E. S. Najvažnejše primere kopij po teh listih je najti v poslikavi Marijine cerkve v Škriljinah pri Bermu (1474). V kapeli Sv. Trojice pri župnijski cerkvi v Žminju (ok. 1470) so Kristusovi prizori v celoti posneti po holandski štiridesetlistni lesorezni Bibliji pauperum. Drugi pomembni spomenik s kopijami po grafičnih predlogah je poslikava cerkve v Hrastovljah (1490), kjer vzbuja posebno pozornost cikel Geneze po Mojstru s svitki. Uporaba severnjaških grafičnih predlog v Istri daje lokalnemu slikarstvu poseben pečat nasproti italijanizirajočemu slikarstvu beneške Istre in odkriva posebno kulturološko dimenzijo istrskega zaledja v poznem srednjem veku.

Marijan JURČEVIĆ (Rijeka)

Branko Fučić as a Christian

In Branko we could recognize Pascal and St. Francis and a simple Glagolite from Krk and the wise Augustine. He experienced God in his heart and in the world around him. He was amazed by people and the universe, and he spoke to God and man. He was constantly inspired by Psalm 8 which sings to God the Creator. He prayed like an Islander, like Pascal who prayed like a peasant woman of Brittany, but thought like the Oriental magi and the most refined theologians. His interest in Glagolism led him to theology, while his Christianity was grounded in the words and actions of his mother and father. Christianity marked his soul and flowed in his blood. He did not eternally seek arguments for his faith; he simply had faith, he had God. He experienced greater problems in expressing the secret of his notion of religion rather than his religious experience. He did not need to prove that honey was sweet, for he had tried it. He experienced God within himself.

He was not a religious fanatic; rather, one could say that he was a religious troubadour. In his research work, he was far more like a mirthful travelling monk than a prudish scholar. "What did I do my entire life? I was a traveller!"

I daresay he perceived and felt faith, the Church and the sacred. Stated simply, he knew his way around in the realm of the sacred. He could sense what was concealed beneath walls and paint, he picked up the scent of places where eternally discarded yet valuable items may be hidden. "For many years, I rummaged through cellars and attics, every corner, in the dust and

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 90 17.1.2009 23:02:24

cobwebs. I discovered the Madonna of Boljun when digging through a pile of rotten, discarded crosses from a cemetery. A pearl among the garbage. My closest informants were illiterate elderly men and women, people who lived much with long memories. My office space was often around the hearth of a peasant hut. I wanted to inquire as to what was concealed beneath the numerous layers of white lime paint on the walls of Istria's older churches. My successes prompted me to persist in my systematic work. A genuine hunt began in which I was captured by my own prey!"

His faith was much more farsighted than his knowledge, but his knowledge was sufficiently extensive to uphold his faith. This is why both simplicity and erudition could be seen in his faith. Even before the Vatican Council he appeared at the pulpit, and a month prior to his 'journey' he spoke from the pulpit of St. Jerome in Rijeka on Blessed Alojzije Stepinac. When he was still a student, he was received by Stepinac, who valued his opinions and his Christian testimony. Through Stepinac's intercession, he saved many Croats, Serbs, Jews and others.

Miljenko JURKOVIĆ (Zagreb)

The "terra incognita" of the Romanesque: Sketches on the Romanesque Sacral Architecture of the Northern Dalmatian Islands

This paper deals with the architecture of triumphal churches – *ecclesia triumphans* – a stylistic designation of the Romanesque, in the clearly demarcated territory of the upper Adriatic islands: Krk, Cres, Lošinj, Rab and Pag. Their monumental heritage remains largely unknown, among other things because there is no synthesis of Romanesque architecture for the Eastern Adriatic seaboard, so that there is a need not only for interpretation of older finds but also more recent ones from this area. The foundations for these considerations were long since laid by Branko Fučić, and even new approaches to the problem necessarily follow this portion of his works. Since the upper Adriatic islands are an integral component of the wider Eastern Adriatic region and the entire Adriatic basin, the selected examples of architectural creativity on the Kvarner islands are placed within the context of similar buildings of the Romanesque period in these areas. This also constitutes a contribution to the elementary prerequisite for defining the Romanesque style in the wider Eastern Adriatic area.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 91 17.1.2009 23:02:24

Amir KAPETANOVIĆ (Zagreb)

Morphosyntactic Features of the Oldest Croatian Epigraphic Glagolite Texts

Based on Fučić's descriptions of the oldest Croatian epigraphic Glagolite texts (in his book *Glagoljski natpisi*, Djela JAZU 57, Zagreb 1982), their morphosyntactic features will be analyzed. Since Branko Fučić did not consider epigraphic monuments from this perspective, this paper should serve as a continuation of his research and a supplement to his very valuable commentaries on the Glagolite monuments he described. Although these are very short texts or even fragments of texts, they can nonetheless be used to compose a comprehensive picture of the Early Croatian language during a time when it just began to be written down.

- - - - - - - - - - - - - -

Alenka KLEMENC (Ljubljana)

Iz pisem Branka Fučića Francetu Steletu

Na Umetnostnozgodovinskem inštitutu ZRC SAZU v Ljubljani se je v Steletovi zapuščini ohranilo nekaj pošte, ki jo je starosti slovenske umetnostne zgodovine pisal Branko Fučić. Obsega 28 dopisnic, razglednic in voščilnic ter 18 pisem, časovno pa sega od leta 1947 do 1971. Med najzanimivejša spadajo pisma iz let 1964 in 1965, ko je Fučić pripravljal doktorat in se je tudi pisno posvetoval s svojim mentorjem. Brez poznavanja Steletovih odgovorov seveda ni mogoč popoln vpogled v vsebino korespondence, že iz Fučićevih formulacij pa je razvidno, kako ploden je bil njun dialog. Prispevek na srečanju se bo osredotočil na ta pisma in kratko predstavil za stroko najzanimivejše odlomke, ki v značilnem iskrivem in duhovitem Fučićevem slogu zvenijo prav literarno.

- - - - - - - - - - - - - -

Vinko KOVAČIĆ (Zagreb)

Lingua della Cronaca di Grdosel e soluzioni traduttive di Fučić

La cronaca della parrocchia di Grdosel nel Decanato di Pazin è la più antica cronaca di una parrocchia in Istria e fu scritta in lingua italiana. La stesura di questa cronaca è stata iniziata nel 1688 da Vinko Pikot, cappellano di Gr-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 92 17.1.2009 23:02:24

dosel. Manoscritto della cronaca che si conserva nell'ufficio parrocchiale è stato trascritto e tradotto in croato da Branko Fučić. Nell'intervento saranno presentate le caratteristiche linguistiche della cronaca. Inoltre, mettendo in confronto alcune parti dell'originale e della traduzione, verranno messe in rilievo le soluzioni traduttive utilizzate da Branko Fučić.

Branko KUKURIN (Rijeka)

Kastav in the Scholarly Works of Branko Fučić

As a palaeographer, art historian and, above all, a humanist, Branko Fučić also described Kastav in his rich body of scholarship. Kastav has always been an important administrative, economic and cultural centre for the broader Northern Adriatic region, and also an intersection of various civilizations: Slavic, Roman and Germanic. The still preserved remains of Glagolite writing in Kastav and the renowned frescoes of the painters Vincent and Ivan of Kastav were objects of his scholarly interest.

His work often transcended cold, sometimes dry, scholarly analysis, so Glagolism and the Glagolites and the fresco art of this period are shown as a statement of highly-civilized, spiritual and cultural needs of the common, little people of this area, for whom it was all intended and who were also the creators of their own contemporary life, and our own.

Tanja KUŠTOVIĆ (Zagreb) – Boris KUZMIĆ (Zagreb)

Branko Fučić and the Baška Tablet

Art historian, Glagolitic expert and palaeographer Branko Fučić (1920-1999) shed light on the identification of the inscription on the Baška Tablet and determined its location within the church. Taking into consideration the palaeographic, historical and archaeological data, it was dated to roughly the year 1100. In terms of composition, the text is broken down into six parts. His research was dedicated to transliteration and a reading of the text of the Baška Tablet. The text was composed in a language, as Fučić stressed, in which older forms are accompanied by vocal changes in the spo-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 93 17.1.2009 23:02:24

ken Croatian language of the time. The formation of the so-called angular Croatian Glagolitic can be discerned in the script, as opposed to the older form of so-called round Glagolitic.

- - - - - - - - - - - - - -

Blaženka LJUBOVIĆ (Senj)

The Contribution of Branko Fučić to the Study of the Glagolitic Heritage of the City of Senj

The intention of this paper is to point out the major role played by Academician Branko Fučić to scholarly analysis of the Glagolitic heritage of Senj. Academician Branko Fučić, an art historian and field researcher, toured the entire Croatian Glagolitic zone: Istria, the Littoral, the Kvarner islands, and the Zadar and Lika regions. The city of Senj itself lies in this cultural and geographic space, and it was one of the centres of the Glagolitic heritage.

In this area, most Glagolitic monuments/inscriptions were discovered by Fučić himself, and he also conducted the scholarly analysis of them. Among these are the Glagolitic monuments/inscriptions of the city of Senj, among which the Senj Tablet is prominent, as it organically complements the family of the oldest Kvarner-Istrian Glagolitic stone monuments of the eleventh and twelfth centuries.

We are grateful to Academician Fučić for according particular attention to the Senj Tablet, and studying its history, and conducting a palaeographic and art historical analysis which served as the basis for his important scholarly conclusions tied to this major Glagolitic monument. These conclusions pertain to the difference between this monument and other Glagolitic monuments of Kvarner and Istria which originated during the same period.

- - - - - - - - - - - - - -

Nikolina MARAKOVIĆ (Zagreb)

Wall Paintings in the Church of St. Martin in Sveti Lovreč (Istria): New Knowledge on the Heels of Fučić's Observations

The wall paintings in the Church of St. Martin in Sveti Lovreč are among the rare monuments of Istrian medieval painting about which B. Fučić made

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 94 17.1.2009 23:02:24

only preliminary conclusions, but he never subjected them to more thorough analysis nor did he attempt to more precisely contextualize them within the framework of European art of the eleventh century. It was only after the recent cleaning of these frescoes that their exceptional quality came to light and a more thorough analysis became possible.

An iconographic and stylistic analysis of the wall paintings in the Church of St. Martin in Sveti Lovreč, backed with an abundance of comparative examples, will demonstrate that these are both an exceptional and unique example of medieval European creativity. Some hypotheses on their possible provenance, and the time and circumstances surrounding the emergence of these wall paintings shall be presented, and their importance within the body of Istrian and European medieval art will be emphasized.

Tonko MAROEVIĆ (Zagreb)

Land Trodden, Heritage Interpreted: the Hermeneutic Expanses of Branko Fučić

Branko Fučić left an enormous mark on Croatian cultural and art history. A major portion of Istria and Kvarner, especially those places off the main roads and outside of the large ports, were almost *terra incognita* prior to his research, and after his scholarly tours a rich heritage of frescoes, Glagolitic inscriptions, ethnographic materials and other monuments came to light. As a distinguished empiricist and tireless "field worker" goaded on by the passion of an explorer, he did more by himself than entire teams, and often he was the first or even only expert motivated to delve into the obscured layers of coy yet original creativity. Fučić conveyed to the public his deep emotive relationship with the ambients he discovered and the range he uncovered with the force of vivid elocution and a rare conviction in the written word. In his writings, he always endeavoured to preserve the value of personal testimony together with objective facts, and convey to readers the spirit, atmosphere and context of observed phenomena.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 95 17.1.2009 23:02:24

Mirjana MATIJEVIĆ SOKOL (Zagreb)

The Latin Epigraphy of the Island of Krk

Besides Glagolitic epigraphy, monuments bearing Latin inscriptions were also an area of Fučić's interest. Although he did not dedicate much attention to them in his writings, he conducted a reconnaissance of many in the field. In this sense, this paper will be dedicated to the Latin epigraphic heritage of the island of Krk.

- - - - - - - - - - - - - -

Anton MEDEN (Kanfanar)

Fučić's Activity in the Kanfanar Area

This paper deals with Fučić's research work in the wider Kanfanar area (*Kanfanarština*), i.e. the former territory of the Dvigrad commune. In his scholarly articles, Fučić provided the materials for a future synthesis of the medieval artistic heritage of this area. His considerations are presented in this text, and the importance of his views, in comparison to new scholarly knowledge, is emphasized. The monuments and artistic phenomena covered by B. Fučić in his texts are described chronologically. The first is the Church of St. Agatha and its frescoes, which have been restored in the meantime. Chronologically, this is followed by the Church of St. Mary of the Snow in Maružini, which has also been recently restored and where new finds of pre-Romanesque altar furnishings and fragments of wall paintings have come to the fore. Third artistic phenomenon analyzed by Fučić is the so-called "Colourful Master", a term he coined himself, and he first discovered him in St. Mary of Lakuć below the ruins of Dvigrad. Finally, the Glagolitic monuments of this area are covered, which were subjected to scholarly analysis by Fučić in his book on Glagolitic inscriptions.

- - - - - - - - - - - - - -

Milana MEĐIMOREC (Rijeka)

The Gastronomy of the Sinful Friar Karlo

Branko Fučić's book *Gaštronomija* was published in 1996, and in the vast body of his published studies it constitutes only a small indication of the scope of

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 96 17.1.2009 23:02:24

his interests and work. Since the two faces of Branko Fučić – the poet and the scholar – are reflected in it, this paper shall examine the relationship between the fictional and non-fictional. A textual analysis shall be employed to uncover the author's intention to play with fiction through the prism of scholarship. *Gaštronomija*, as a pseudo-scholarly text, reveals the methods for earnestness whereby the author attempts to convince the reader of the scholarly authenticity of the recipes found therein. The popularity of this small booklet as a cookbook indicates that the author was entirely successful in his intent.

- - - - - - - - - - - - - -

Milan MIHALJEVIĆ (Zagreb) – Sandra SUDEC (Zagreb)

The Language of Croatian Glagolitic Inscriptions and Graffiti

This paper contains a consideration of the language of the inscriptions gathered and described in the book by Branko Fučić, *Glagoljski natpisi*, at all grammatical levels and based on the periods in which they emerged. This shall serve to confirm the vocal, morphological, syntactic and lexical changes observed in the inscriptions and to which extent these inscriptions may be an interesting and reliable source for the history of the Croatian language.

- - - - - - - - - - - - - -

Dobroslava Lucija MLAKIĆ (Rijeka)

Academician Branko Fučić in the Convent of the Sisters of the Most Sacred Heart of Jesus in Rijeka

The distinguished scholar, Academician Branko Fučić (1920-1999) resided in the Convent of the Sisters of the Most Sacred Heart of Jesus in Rijeka, in Pomerio street no. 17, from February 1970 to the end of 1972. The sisters gave him a modest ground-floor room where he had his atelier in which he crafted various items, casts, copies of the Baška Tablet, coats of arms, candelabras and other items for various uses.

The sisters of the Most Sacred Heart of Jesus became acquainted with him as a direct, simple and great humanist.

Based on the memories of the sisters who worked with Dr. Fučić, a picture of him as a man, scholar and believer will be compiled.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 97 17.1.2009 23:02:24

Anica NAZOR (Zagreb)

The Contribution of Branko Fučić to Research into Glagolitic Inscriptions

Research into medieval churches and chapels, and medieval wall painting in Istria in particular, led Branko Fučić to systematically examine Glagolitic inscriptions, for in churches and on the walls inside them he came across Glagolitic inscriptions, sometimes bearing the signatures of the painters.

He uncovered a series of Glagolitic inscriptions, which offer data on the names and works of domestic Istrian, Kvarner and Dalmatian builders, sculptors and painters. He discovered Glagolitic inscriptions engraved into the façades and door lintels of churches, monasteries, houses, belfries ("for years I climbed Istria's belfries … examining the inscriptions and drawings on bells"), engraved on bells, and church gold- and silverware (chalices, reliquaries, pyxides, holy oil phials, the tin plates riveted to procession crosses), engraved with sharp edges onto lead boxes used to store sacred relics, painted onto wooden drawers used to hold liturgical vestments, on the stone basins to hold olive oil in cellars, on the stone basins used to hold holy water, on the pits below church floors, on grave stones, seals, and elsewhere.

Branko Fučić included among the inscriptions Glagolitic graffiti, "scribblings scratched with a sharp edge on a wall", and accorded them the status of a first-class historical source, for graffiti "reveals what great documents do not. They reveal the 'small history', the history of the little people, the history of people's everyday lives. These are small mirrors in which spontaneous life is reflected". He passionately sought and discovered them on frescoes, mainly those in Istria, which he said were a "genuine nursery" of graffiti. The literate members of the public commented on paintings using graffiti, which "constituted life itself by magic force" to the medieval viewer, as well paintings were "as real as primary reality" to the common people.

Among the inscriptions, he was particularly interested in the Baška Tablet, the most significant, most extensive and most data-rich among the oldest Glagolitic inscriptions. He was interested in the answers to these questions: what was the Baška Tablet as an item, what was its purpose, what was its original function and what was its relationship to the space in which it was found? To find the answers to these questions, as of 1955 he engaged in archaeological research into the church and ruins of the Abbey of St. Lucy. He discovered that the Baška Tablet was the left pluteus of the septum (church partition), built at the same time as Dobrovit, i.e. as today's church, and that another, right-hand tablet must have also existed, which he sought until the end of his life ("I'm still searching", he wrote a year before his death).

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 98 17.1.2009 23:02:24

The body of Glagolitic epigraphic monuments, from the oldest inscriptions to those most recent, which emerged as a fruit of the "living and continuous" Glagolitic tradition, from the eleventh to the eighteenth centuries, has grown to almost a thousand inscriptions thanks to the discoveries made by Branko Fučić. The share of Fučić's discovery in this body surpasses 50%.

The contribution of Branko Fučić to research into Glagolitic inscriptions, together with his discoveries, is reflected in (by his own assessment) the analyses, reconstructions, revisions, and readings or new interpretations of the oldest Glagolitic inscriptions from the eleventh to thirteenth centuries in Istria and the Kvarner archipelago.

Nino NOVAK (Rijeka)

The Early Christian Complex of St. Mark in Baška on the Island of Krk

Baška during Antiquity will be examined in the introductory section. The study and knowledge of the complex of St. Mark in Baška up to 2002 will be presented, with emphasis on the contribution of Branko Fučić to this work. This will be followed by a presentation of the systematic archaeological research conducted at the site from 2002 to 2007, and the conservation works and, finally, an interpretation of the Early Christian complex with special reference to the Baška baptistery.

Radovan OŠTRIĆ (Rijeka)

The Discovery of Frescoes in the Church of Sts. Primus and Felician in Čirkoti at Završje

Even before, restoration experts knew that there were two layers of wall paintings below a limestone coating in the apse of the Church of Sts. Primus and Felician in Čirkoti at Završje. During a test examination in the winter of 1996, the traces of an older layer wall paintings were discovered on the northern wall of the church as well. During restoration works in the summer of 2008, wall paintings in the apse (younger layer – Christ in Glory and the

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 99 17.1.2009 23:02:24

Twelve Apostles) and on the northern wall of the church (older layer – the Kiss of Judas and Christ before Pilate) were discovered and preventively consolidated. The older frescoes on the northern wall, in which Romanesque and Gothic artistic elements intermingle in a specific regional fashion, are particularly lovely and valuable.

Maja PASARIĆ (Zagreb)

The Apsyrtides and Their Fleece

"All civilizations of this region have stood over the centuries and millennia under the sign of the sheep…" wrote Branko Fučić on his travels through the "Apsyrtides" archipelago. For the needs of this paper, and within the framework of a cultural minimalist perspective, what Branko Fučić wrote about sheep and their co-existence with people on the Cres-Lošinj archipelago will be examined. This theme will be supplemented with historical and cultural data and data on the ethnography and folklore of this region.

Milan PELC (Zagreb)

"Insipiens" from Beram and Portrayals of the Fool in the Late Middle Ages

In his interpretation of the unusual figure of a man painted on the right side of the interior surface of the south entry to the Church of St. Mary at Škriline in Beram, Branko Fučić identified him as a fool, referring to him in line with the corresponding biblical citation in Psalm 13 (52), "*insipiens*", he who denies God's existence (*Dixit insipiens, non est Deus*). However, the Beram figure does not correspond to the typology of portrayals of the "insipiens" in the fine arts of the Late Middle Ages, nor the typology of portrayals of jesters (fools) as a part of late medieval *memento stultitiae*. The purpose of this paper is to point out the oddity of this portrayal as a component of late medieval iconography and engender consideration of different interpretations of this figure.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 100 17.1.2009 23:02:24

Lada PRISTER (Zagreb)

The Contribution of Dr. Branko Fučić to Research of Graffiti

The Italian word "*grafitto*" means a scratch in a wall or stone in the form of an inscription or drawing. Branko Fučić dedicated great attention to research into graffiti in his study of Glagolitic inscriptions, whether on stone or walls. He exhaustively described how they emerged in his book *Glagoljski natpisi* (Zagreb, 1982.). I first met Branko Fučić in Rijeka in 1975, when I was employed as an archaeologist and restorationist at the Conservation Department. Later, as the curator of the stone monuments collection of the Croatian Historical Museum in Zagreb, I found the works of Branko Fučić indispensable. Branko Fučić's contribution to the classification of Glagolitic inscriptions in stone, formerly part of the inventory of the People's Museum in Zagreb (established in 1846), was immense. The stone monuments about which I intend to speak belong to the Renaissance era, and they are the work of domestic master masons. They are associated with the feudal estates of the Zrinskis and Frankopans in the continental section of Croatia. Their activity can be followed east to the Sava River basin and to the west in the Kupa River valley. After the death of Branko Fučić, this area remained rather under-researched as far as Glagolitic inscriptions and church inventory are concerned. Taking into consideration the geographic space, historical framework and those who commissioned the works, the question arises as to what influenced the work of these domestic master masons and how to evaluate their work, which was the result of a specific form of expression on stone monuments in continental Croatia from the fifteenth and sixteenth centuries.

Adalbert REBIĆ (Zagreb)

Branko Fučić and the "Kršćanska sadašnjost" Publishing Company

A. The publishing company Kršćanska sadašnjost was established in Zagreb in 1968 at the urging of young theologians Josip Turčinović, Tomislav J. Šagi-Bunić and V. Bajsić. In this, they were encouraged and assisted from the very beginning in personal contacts with J. Bratulić, B. Fučić and certain other culture experts from Istria and the Croatian Littoral. B. Fučić was an enthusiastic supporter of the idea underlying Kršćanska sadašnjost. He was

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 101 17.1.2009 23:02:25

a personal friend of Josip Turčinović and the rest of us involved in Kršćanska sadašnjost. Fučić made a great contribution in restructuring Kršćanska sadašnjost into the KS Theological Society (1978). Fučić often went to Marulićev square no. 14 to speak with Josip Turčinović and to bring him new ideas or initiatives. Fučić published six (6) of his works through Kršćanska sadašnjost: 1. *Glagoljska epigrafika* ['Glagolitic Epigraphy'], 1982, 60 pp.; 2. *Stara katedrala sv. Marije u Osoru* ['The Old Cathedral of St. Mary in Osor'], 1985, 15 pp.; 3. *Vincent iz Kastva* ['Vincent of Kastav'], a monograph co-published with IKD Juraj Dobrila in 1992, 168 pp.; 4. *Terra incognita*, 1997, 359 pp.; 5. *Fraške* ['Frescoes'], 1999, 111 pp. He contributed many entries to *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva* ['Lexicon of the Iconography, Liturgy and Symbolism of Western Christianity'], edited by Anđelko Badurina, Zagreb 1979, 1985, 1990, 621 pp.; second expanded and revised edition, 2000 and 2006, 656 pp.

B. Even during the communist period, Branko Fučić actively participated in many of the Church's cultural projects. He was a member of the Croatian Mariology Society of the Catholic Theological Faculty in Zagreb, and as such he participated in the 8th International Conference in Zaragoza with a lecture on "The Old Cathedral of St. Mary in Osor" (published in the anthology A. REBIĆ, *Advocata Croatiae*, Teološki radovi 12, KS, Zagreb, pp. 253-267). He also participated in the 9th International Mariology Conference on Malta in 1987 with a lecture on Friar Serafin Schön, a lay brother of the Croatian-Carniolan Franciscan province, a painter of the first half of the seventeenth century. He spent most of his monastic and artistic life in the Monastery of the Blessed Virgin Mary at Trsat, where he painted the Trsat shrine from 1631 to 1640. Fučić did not submit this lecture for the proceedings, so it was not, unfortunately, published. He very actively participated in discussions for the round table and provided good company to all of us at the conference. Both times he attended the conference with his wife.

C. He was a frequent guest of the Theological-Pastoral Week for the clergy in Zagreb, which was regularly held at the end of every January in the Šalata neighbourhood (Voćarska road 106), organized by the Catholic Theological Faculty in Zagreb.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 102 17.1.2009 23:02:25

Johannes REINHART (Vienna)

Biblical Citations in Croatian Glagolitic Inscriptions

There are sometimes biblical citations in Croatian Glagolitic inscriptions, on Istrian frescoes above all. All biblical citations will be gathered here and compared with the biblical texts in Croatian Glagolitic liturgical works (breviaries and missals) with the objective of determining the version (north or south) to which they belong.

- - - - - - - - - - - - - -

Marko RIMAC (Zagreb) – Ivan BOTICA (Zagreb)

Entries in the Croatian Cyrillic in Registers West of the Krka River

The Glagolitic registers west of the Krka River in which the authors found entries on baptisms, marriages and interments in the Croatian Cyrillic are discussed in this paper. Besides being a confirmation of the coexistence of multiple scripts in Croatia, these Cyrillic entries also confirm the statement by Branko Fučić that the demarcation between Glagolitic and Cyrillic – which, on the basis of medieval monumental topography, he placed along the course of the Vrbas and Krka Rivers – were moved by migrations during the Early Middle Ages. Thus, these entries in Croatian Cyrillic in registers west of the Krka are one of the guidelines for determining the origin of the populations of the Northern Dalmatian coastal belt and islands.

- - - - - - - - - - - - - -

Drago ROKSANDIĆ (Zagreb)

On Branko Fučić's Wanderlust and His Notion of the Cultural Landscape

That no interpretive "key" to the disciplinarily complex body of work by Branko Fučić exists is beyond question. However, his numerous contributions to diverse fields are bonded by his personally recognizable "Fučićesque" style of living and working, of which one of the most notable features is the tireless march through space and time and the unique talent for identi-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 103 17.1.2009 23:02:25

fying historically unique situations in their universal human value. On the other hand, rarely has anybody's body of works in contemporary Croatian culture undergone so much mutual enquiry, either locally or globally, past or present, as in his works in different genres. Furthermore, even though Branko Fučić was a researcher of remarkable contemplativeness, his works can often be read as the writings of a tireless traveller who thinks most clearly walking, moving from one spatial and chronological challenge to the next. Today, when the eco-historical problems of Croatian historiography are being conceived, his work appears as a challenge to the researcher who intends to decipher diachronically distinct eco-historical realities in the exact same sector, particularly when dealing with the cultural landscape, as well as that which interrelates these problems in brief and/or long chronological intervals.

Evelina RUDAN KAPEC (Zagreb)

Fučić's 'Jure Who Lays Hands', or the Shaman as Healer

With reference to Fučić's story: "*Jure ki načinja ruke*" ('Jure Who Lays Hands' – *Fraške*, 1999), and based on materials gathered in Istria (in the period from 2000 to 2003), this work contains an analysis of legends dealing with the topic of shamans as healers. This shamanistic aspect, and its healing role, were generally outside of the narrower scope of works on the shaman because, among other things, the mythological layers of the shaman were more interesting to researchers. However, the fact that in newer research not one other shaman role opened as much unprompted (or very loosely prompted) narrative space as this healer's role testifies to the fact that this narrative fertility of contemporary traditions on the shaman in authentic narrative situations rests precisely on distributive data on its healer aspect. This paper is an attempt to respond to the question of what aspect of these legends yields narrative fertility, what its relation is (given the fertility and frequency of appearance) to legends in which the mythological, deeper layer of the shaman's character is more prominent, and whether it changes the status of the shaman in oral legends and how, and finally, whether the very genre of stories dealing with shamans changes and how.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 104 17.1.2009 23:02:25

Petar RUNJE (Ogulin)

Sketches from the Late Medieval History of Fučić's Birthplace – Dubašnica

The paper is dedicated to the late medieval history of Dubašnica on the island of Krk, the birthplace of Branko Fučić. Data from archival sources and the literature concerning this area will be presented. In the bishop's chancellery in 1491, before a notary public and representatives of the cathedral chapter, the residents of Dubašnica assumed the obligation, like other settlements (parishes and castles) on the island of Krk, to aid the diocese. The beginning of this document, an important contract concluded by the residents of Dubašnica, mentions them and also the prominent residents of Krk who acted as witnesses. All names and surnames of village the representatives will be cited, and also certain details from this contract. It is interesting that some of the surnames which existed in Dubašnica over five hundred years ago are still present today. These original data will be useful in surveys of the history of the parish, to supplement registers of priests and village parishioners and in illuminating the past of the village (countryside) cathedral chapters as the vanguard of Glagolism on the island of Krk.

Damir SABALIĆ (Rijeka)

Inventorying the Antique Books in the Monastic Libraries of Kvarner

An inventory of movable cultural goods is a prerequisite for their quality preservation and protection, and also the first step toward systematic study and scholarly analysis.

The exceptionally poor condition of antique books in individual monastic libraries has necessitated the expansion of restoration activities to encompass active protection of this segment of the cultural heritage. An inventory of the antique book collection of the library at the Monastery of St. Bernardine of Siena in Kampor, on the island of Rab, has resulted in a new, corrected list of incunabula, and a catalogue containing over eight hundred books printed prior to 1800. The catalogue has been digitized, and the covers, title page and, as needed, specific contents, of each volume have been photographed.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 105 17.1.2009 23:02:25

Parallel to the creation of an inventory, over the past three years six of the most threatened incunabula have been restored with the aim of restoring the entire collection in the near future. At the same time, in cooperation with the National and University Library in Zagreb, a new suitable space inside the monastery is being prepared to house the entire antique book collection and a very valuable archive.

The same inventory criteria have been applied to the antique book collection of the library at the Franciscan Third Order Monastery of St. Francis of Assisi in Krk and the Monastery of Mary Magdalene in Porat.

The library of the Krk monastery is accommodated in acceptable micro-climatic facilities which, unfortunately, is not the case in Porat. The exponents contained in an exhibition installation (set up, among others, by Branko Fučić for the five-hundredth anniversary of the convent's establishment) is in a precarious situation. After the necessary preventive protection measures, the books and other exhibition materials must be placed under suitable microclimatic and other security conditions.

A concluding comparison of the antique book collections in the Minorite monastery in Kampor on Rab and the Third Order monastery in Porat will underlie an attempt to illustrate the similarities and differences between these two Franciscan orders, both indispensable to the cultural history of the wider region.

Gordana SOBOTA MATEJČIĆ (Rijeka)

Inventories of Movable Cultural Goods of the Franciscan Third Order Monastery on the Island of Krk

During 2004/2005, "Inventories" were compiled of the Monasteries of St. Mary Magdalene in Porat, of the Immaculate Conception of the Blessed Virgin Mary in Glavotok and of St. Francis in the town of Krk. Besides providing a high-quality view into the situation in the field and denoting the initiation and completion of conservation and restoration works, this systematic registration and processing of artworks has yielded new knowledge on the Renaissance sculpture and painting on the island of Kr. The emphasis of this paper will be placed on the newly-discovered group of wooden Renaissance statues from the Monastery of St. Francis in Krk.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 106 17.1.2009 23:02:25

Vladimir SOKOL (Zagreb)

The Most Recently Discovered Glagolitic Inscriptions in Vinodol

Two Glagolitic inscriptions discovered in Belgrad at Grižani in Vinodol are analyzed. Both were subjected to field reconnaissance by B. Fučić. He published one, and documented the other and was preparing to publish it in the second edition of his major work *Glagoljski natpisi*.

Ranko STARAC (Rijeka)

The Early Christian Heritage of Fučić's Birthplace

The results of the most recent archaeological research into Early Christian sacral buildings on the island of Krk will be presented, with special reference to the settlements and landed estates of Late Antiquity and the corresponding Early Christian churches in the territory of the Malinska-Dubašnica Municipality.

Franjo ŠANJEK (Zagreb)

Branko Fučić – Honorary Doctor of the Catholic Theological Faculty of the University of Zagreb (1983-1985)

Academician Branko Fučić is among those rare pioneers of scholarship in Croatia who simultaneously discovered their own scholarly interest in a specific theme, studied it and then presented the results of this study to the domestic and international public. For example, in searching for frescoes among the small churches of Istria, he supplemented those already known with as many as sixty of his own discoveries from various periods, also adding the names of some new painters in addition to those already known. By the same token, he expanded the body of Glagolitic epigraphs with hundreds of new inscriptions and graffiti all along the Croatian coast, from Istria to the Neretva River, and in the coastal hinterland, and—besides the major "urban art" in Croatia's territory as an example of major Europe-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 107 17.1.2009 23:02:25

an art and literacy—he also focused his passion for research on revealing the uninterrupted existence of another cultural sphere, the small world of the "countryside" which he called 'our Glagolitic terrain', documenting how this zone was an eternal crossroads of the Christian East and West. Fučić's discoveries, studies and presentations give a far more refined picture of the hitherto unperceived yet rich religious and cultural life between the tenth and sixteenth centuries.

Marinka ŠIMIĆ (Zagreb)

The Kajkavian Influence in the Second Breviary of Novi Vinodolski

The youngest Croatian Glagolitic breviary manuscript, the Second Breviary of Novi Vinodolski, is a plenary edition containing longer lessons, preserves the older translations of Sts. Cyril and Methodius. The bulk of the manuscript was written by the priest Martinac, originally from Lapac in Grobnik, one of the medieval municipalities of Vinodol, for the Pauline monastery and the Church of St. Mary on Osap, a small hill outside of the walls of Novi Vinodolski. In his colophons, he specified the years 1493, 1494 and 1495, when the code was written and completed. The language of the manuscript if a Croatian rendering of Old Church Slavonic in which older and younger forms intermingle. The phonological changes encompassed all texts, while the morphological standards were preserved in the older texts, while commoner forms are more present in rubrics, notations and younger texts. The lexicon of this manuscript is quite non-uniform and contains a broad, colourful variety. The Old Church Slavonic sections were infiltrated by regional terms from the Čakavian and Kajkavian regions. The older, Moravian layer has been penetrated by younger lexical layers, particularly in the rubrics. The Kajkavian influence at the phonological, morphological and lexical levels are notable in this liturgical manuscript. Most of the Kajkavianisms are present at the lexical level, for example: *nedopiromь* 5d, *m'ledno* 364d, *moistarь* 72d, 83b, 83c, 451c, *škoda* 497d, *tovariša* 364c, *tovarištvo* 369a, etc. Some problems tied to the study of Kajkavian layering in Croatian Glagolitic manuscripts will be covered using examples from the Second Novi Vinodolski Breviary.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 108 17.1.2009 23:02:25

Anatolij A. TURILOV (Moskva)

Новые отождествления фрагментов хорватских глаголических рукописей и книжных почерков 14 – 15 вв.

Атрибуция почерков (прежде всего книжных) является важным инструментом развития палеокроатистики (и палеославистики в целом), позволяющим уточнять время и (реже) место создания недатированных кодексов и отождествлять части фрагментированных рукописей. В недавней статье (Slovo, br. 56-57: 477-496) австрийский славист Й. Райнхарт отождествил два пергаменных отрывка 15 в. из собрания ХАЗУ, содержащих часть «Трактата о семи смертных грехах», указав другие списки текста, в частности отрывок из коллекции И. Берчича в РНБ (Т. 2, № 16). С уверенностью можно утверждать, что этот отрывок относится к тому же кодексу, и это лишний раз доказывает необходимость совместного изучения двух этих крупнейших комплексов фрагментов хорватских пергаменных глаголических рукописей.

Еще один фрагмент собрания Берчича, отрывок Бревиария (Т. 1, № 62), датируемый в настоящее время 15 в. с большой степенью вероятности может быть атрибутирован по почерку писцу Люблянского бревиария. С учетом принятой датировки последнего кодекса (конец 14 в.) фрагмент Берчича следует датировать не позднее первой трети 15 столетия.

Franjo VELČIĆ (Krk)

The Heraldic Creativity of Branko Fučić

One of the diverse, inventive activities of Branko Fučić was his heraldic creativity, particularly in the clerical realm. Branko Fučić made several coats of arms for bishops: for the Krk Bishops Karmel Zazinović and Josip Bozanić and Rijeka Archbishop and Metropolitan Msgr. Josip Pavlišić, and he stylized the coat of arms of the Rijeka Metropolitanate, of the Malinska-Dubašnica Municipality, etc. In this, he proved to be not only a creative and exceptional stylist, for he also demonstrated his exemplary knowledge of this adjunct historical discipline and its rules. Thus, among the many attributes one can accord to Branko Fučić, one should add that he was also an exceptional and productive heraldist.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 109 17.1.2009 23:02:25

Pavuša VEŽIĆ (Zadar)

Three Romanesque Triconchoi

In the course of his research, Academician Branko Fučić also studied medieval architecture in the Kvarner region to a certain extent, particularly on the island of Krk, where he examined, among others, the well known small Church of St. Chrysogonus at Glavotok. In terms of layout, dimensions and stylistic features, it is so similar to the Church of St. Nicholas at Nin that one can rightfully speak of the same type of model. This interpretation has already been made in Croatian art history studies. Now a third structure can be added to these two, the small Church of St. Thomas next to the village of Vrsi, not far from Nin. Only some modest remains of the lowest layer of the walls have been preserved, but this is sufficient to be able to speak with certainty of the same architectural type, size and stylistic features as in the preceding examples. Thus, attention can be accorded to one more vital confirmation of the ties between artistic forms on the Kvarner islands and the Zadar cultural sphere in the Middle Ages, something also emphasized by the "pupil Branko".

Svetlana O. VIALOVA (Petrograd)

Еще одна рукопись хорватского писца Юрая Чрнича?

Хорватский писец священник Юрай Чрнич (XVII вв.–1641?) вошел в историю как создатель нескольких экземпляров сборников, т. н. *Postilla*, и составитель собственноручно написанного завещания. В собрании известного задарского собирателя и исследователя хорватских глаголических памятников академика Загребской Академии наук И. Берчича (1824–1870), которое хранится в ОР РНБ в Санкт-Петербурге, находится Акт о передаче в вечно-наследственное пользование земли «за церковью» монастыря Св. Екатерины. Документ написан канцелярским глаголическим курсивом 25 ноября 1635 года. Рассматриваемый Акт является юридическим документом, по которому земля передается некоему Матии Вуконичу на условии ежегодной выплаты шестой части «всего», при этом учитывается, что Матия с отцом сами раскорчевали данный участок.

После сопоставления почерков этих памятников – сборников (Постилл) и Акта, можно сказать, что все они написаны одним и те же писцом – Юраем Чрничем.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 110 17.1.2009 23:02:25

Таким образом, рассматриваемый документ является не только еще одной рукописью, вышедшей из под пера писца Юрая Чрнича, но и еще одним глаголическим юридическим актом, подтверждающим употребление глаголицы в официальных документах в XVII веке.

Marina VICELJA-MATIJAŠIĆ (Rijeka)

Branko Fučić and Iconography: the Rose Window at the Portal to the Parish Church in Omišalj

Branko Fučić was one of the originators of iconographic interpretation of art works in Croatia, applying the "French school's" methods of iconographic study, but also employing the ideas of Panofsky, i.e. involving art history in a dialogue with other fields of the humanities in the creation of the concept of "knowledge of portrayals". Using this approach, and moving away from exclusively formal and formalist analysis, he interpreted artworks within the framework of specific historical, traditional, linguistic, political and other aspects, giving them sense and stylistic determinants. His iconographic interpretations are prolific, most of them focusing on the medieval period in the upper Adriatic, with which he began to create a non-systemized register of Christian art in this region. In them, he discovered the breadth of knowledge of historical, socio-economic and cultural factors which served him successfully in the explanation and presentation of general and, especially, specific themes and motifs.

The façade of the parish church in Omišalj is one of the themes to which Fučić often returned, examining the rose window and an iconographic interpretation of the engravings on it, linking them to sources and the traditional culture of the Omišalj area. A comprehensive "reading" of its iconographic content, however, remained ambiguous, and an attempt shall be made here to complete it.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 111 17.1.2009 23:02:25

Jasna VINCE (Zagreb)

Transliteration from Glagolitic and into Glagolitic

Old Church Slavonic and edited texts, originally written in Glagolitic, were published in various scripts over the course of history: Glagolitic, Cyrillic and Latin. In this process, the authors influenced different solutions. This paper offers a survey of transliteration, which in some elements were not complementary for a number of reasons. Texts in the Croatian language written in Glagolitic which could often be seen in more recent times are also covered.

- - - - - - - - - - - - - -

Jelka VINCE PALLUA (Zagreb)

The Ethnological Component of Fučić's Research

It is impossible to break down Fučić's research and classify it into one or two scholarly disciplines. His erudition and scholarly imagination playfully led him from one field to the next, confronting him with numerous ethnological problems, among other things. This paper shall cover the inexhaustible wealth of ethnological themes in Fučić's interest in the traditional, customary, ethnic, dialectic, and cultural: in all of these matters encountered by Fučić as a genuine connoisseur and 'master' during his research in the field, archives and elsewhere.

- - - - - - - - - - - - - -

Anica VLAŠIĆ-ANIĆ (Zagreb)

Kukuljević's Glagolitic Epitaph of the "Grateful Son to His Father"

This author came into contact with Kukuljević's Glagolitic epitaph of the "grateful son to his father" as a result of cooperation in 2002 with the then vice president of the cultural and literary organization Matica hrvatska in Zagreb, Stjepan Damjanović, initiated by Božena Filipan, the head of Matica's branch in Varaždinske Toplice, within the framework of the Programme to commemorate the 160th anniversary of Matica.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 112 17.1.2009 23:02:25

The epitaph is dedicated to Kukuljević's father, Antun Kukuljević Sakcinski, Esq. (1776-1851), buried in the cemetery along the eastern wall of the Church of the Holy Spirit in Varaždinske Toplice. It is written in Glagolitic letters on a cast metal cross (height: approximately 2.7 to 3 m) with a striking beauty, simplicity and dignified harmony of form.
Attention is focused on the artistically impressive 'letter founding' [an expression inspired by Kukuljević's article "On Bell Founding Among the South Slavs, Particularly the Croats" (*Vienac* 1890 no. 6-11.)] of Glagolitic letters on the cross, which testifies to the enviable experience contained in Kukuljević's skilled insight into the visual formation of hand-written and, particularly, printed Glagolitic missals and breviaries. In case of most of the letters, one can say that they belong to the Croatian type of Glagolitic composition, whereby "the Glagolitic in Croatia attained the peak of its development, its highest artistic culture and its most consistent scriptorial discipline in the second half of the fourteenth century and in the fifteenth century", when Croatian scribes attained the "most important condition for cultivation of the Glagolitic script", "setting the foundations for its coordination" (Branko Fučić, *Glagoljski natpisi*, Zagreb 1982, p. 8).

Vlasta ZAJEC (Zagreb)

The Altar of Our Lady of Roses in Plomin

Branko Fučić only touched by the topic of wooden altars and sculpture of the seventeenth century in Istria, generally when presenting the inventory of churches in his field reports. This also applies to the Altar of Our Lady of Roses in the parish Church of St. George in Plomin. Fučić particularly noted its decorative qualities. The results of a comparative analysis of this altar with the Altar of St. Aurelius in the parish Church of St. George in nearby Brseč will be presented, which indicates a similarity between them that has gone unnoticed in the literature. This leads the author to assume that one may have influenced the other. The stylistic features of the sculpture on the Plomin altar shall also be analyzed, and its dating shall also be considered.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 113 17.1.2009 23:02:25

Jadran ZALOKAR (Rijeka)

On the Poetry of Branko Fučić

Branko Fučić deserves particular credit for the affirmation of Croatia's creative traditions. As a creative individual, he was not only an eminent scholar, but also an authentic polymath and latter day *uomo universalis*. As a creative personality, he was above all an artist and poet. But even as a scholar, he always observed with the eye of a painter and felt with the spirit of a poet. He was a great humanist, brought up in the tradition of personal Christianity and philosophical Personalism. He viewed and experienced everything to the measure of the *humanum*, and poetry was his internal destiny. In living Christian humanism/Personalism, Branko Fučić traversed his life's journey in love and goodness. He was a rare scholar of broad spirit with a immense heart. Between 1937 and 1942, he published about twenty poems, but he never stopped writing poetry. We must remember him as both a Man and a Poet.

Antonija ZARADIJA KIŠ (Zagreb)

***Branko's Bestiary in the* Terra incognita**

Branko Fučić's book *Terra incognita* is a collection of exceptionally "entertaining" stories which provide materials for a wealth of interdisciplinary research. On this occasion, the question of animals will be examined, as well as the manner in which it was approached by B. Fučić. Particular attention will therefore be accorded to those stories in which a prominent place is given to the animal as man's eternal companion, inseparable friend and source of life.

Sanja ZUBČIĆ (Rijeka)

Branko Fučić's Contributions to Croatian Philology

B. Fučić's contribution to Croatian philology are examined at two levels: first, his overall, general contribution, primarily in his research, registrati-

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 114 17.1.2009 23:02:26

on and publication of Glagolitic inscriptions, which is generally known and accepted, and his less known and thus far less studied notes on the linguistic characteristics of individual texts or their linguistic layers. In the latter, all of the breadth and thoroughness of his approach to a text or notation are highlighted.

Mateo ŽAGAR (Zagreb)

Palaeographic Determinants of Glagolitic Epigraphy in Branko Fučić's Scholarly Work

Since Branko Fučić was the most dedicated and productive researcher of Glagolitic epigraphy, this paper will focus on an assessment of the results of his extensive research in the light of contemporary Palaeographic methods and an attempt shall be made to determine the extent to which they can today be subjected to re-evaluation.

Josip ŽGALJIĆ (Rijeka)

The Island of Krk in Fučić's Life and Creative Work

Branko Fučić was born and buried in Dubašnica. He lived in Bogovići and Porat in his early childhood, while in later years he returned to Krk occasionally in a private capacity, generally in Porat and the local monastery in Vrbnik.

As in everyday life, the island of Krk was less present in Fučić's creative work. He only occasionally came to Krk as a researcher, mostly to Jurandvor for the Baška Tablet. He found and read numerous Glagolitic inscriptions, worked on the reconstruction of the roof of the Church of St. Chrysogonus and on the Krk cathedral, he made the stone monument collection in Porat and a copy of the Baška Tablet, published the booklets *Vid Omišljanin* ('Vitus of Omišalj) and *Gaštronomija grišnoga fra Karla z Dubašnice* ('The Cuisine of the Sinful Fr. Karlo of Dubašnica'), he was the author of a dozen popular texts on Krk in many books and periodicals, he was consulted

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 115 17.1.2009 23:02:26

on numerous occasions in the renovation of churches and monasteries, etc. However, all of this is modest in comparison to his overall research and scholarly work, above all in Istria.

Regardless of this, Branko Fučić was undoubtedly the most important native of Krk of the twentieth century. On Krk and in his native Malinska-Dubašnica Municipality, attempts are being made to appreciate his work to a greater extent. His admirers continually come to visit his final resting place in the Cemetery of St. Apollinaris. A memorial plaque has been placed on the house of his birth, a street in Malinska is named after him, and negotiations are under way for certain other activities.

Darko ŽUBRINIĆ (Zagreb)

Some Examples of Fučić's Methodology in an Internet Presentation of the Croatian Glagolitic Heritage

The portal *www.croatianhistory.net* includes approximately forty web pages dedicated to various themes in Croatian Glagolism. The methodology of Academician Branko Fučić played a major role in the development and conception of the "Little Encyclopaedia of Croatian Glagolism", which was launched in 1995, at the address *www.croatianhistory.net/etf/lex.html*. This author has ascertained that Croatian Glagolitic books and manuscripts are held in 26 countries besides Croatia, in approximately 60 cities.

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 116 17.1.2009 23:02:26

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Sveučilišna knjižnica Rijeka

UDK 7.072 Fučić, B.(048)
929 Fučić, B.(048)

MEĐUNARODNI znanstveni skup Az grišni diak Branko pridivkom Fučić (2009 ; Malinska – Dubašnica)
"Az grišni diak Branko pridivkom Fučić" : međunarodni znanstveni skup o životu i djelu akademika Branka Fučića (1920.–1999.) : raspored rada i sažetci izlaganja / <priredio Tomislav Galović ; prijevod sažetaka na engleski jezik Edo Bosnar ; prijevod sažetaka na hrvatski jezik Anica Vlašić-Anić (s ruskoga) ... et al.>. – Malinska – Dubašnica : Općina Malinska – Dubašnica, 2009.

ISBN 978-953-99716-1-6

I. Fučić, Branko, povjesničar umjetnosti – Život i djelo – Zbornik sažetaka

120125085

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 117 17.1.2009 23:02:26

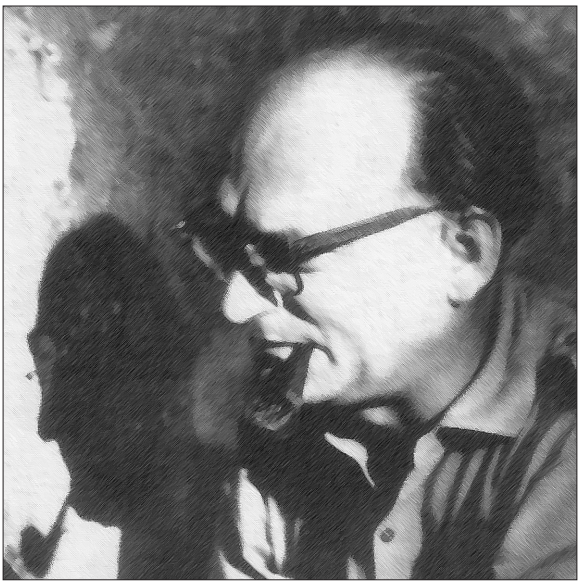

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 118 17.1.2009 23:02:27

SADRŽAJ / CONTENTS

[3] Uvod
[4] Znanstveni odbor
[5] Organizacijski odbor
[6] Popis sudionika
[13] Raspored rada
[23] Sažetci izlaganja

[60] *Raspored rada i sažetci izlaganja na stranim jezicima*
[63] Introduction
[65] Schedule of proceedings
[77] Summaries of contributions

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 119 17.1.2009 23:02:27

„Az grišni diak Branko pridivkom Fučić"

Međunarodni znanstveni skup o životu i djelu
akademika Branka Fučića
(1920. – 1999.)

RASPORED RADA I SAŽETCI IZLAGANJA

"I, the Errant Pupil Branko, Surnamed Fučić"

International Scholarly Seminar on the Life and Work
of Academician Branko Fučić
(1920-1999)

SCHEDULE OF PROCEEDINGS AND SUMMARIES OF CONTRIBUTIONS

Priredio / Prepared by
Tomislav GALOVIĆ

Grafički urednik i naslovnica / Graphic Editor and Frontpage
Perica DUJMOVIĆ

Lektor i korektor / Language Supervision and Proofreading
Milan MIHALJEVIĆ, Sandra SUDEC

Prijevod sažetaka na engleski jezik / English Translation
Edo BOSNAR

Prijevod sažetaka na hrvatski jezik / Croatian Translations
Anica VLAŠIĆ-ANIĆ (s ruskoga / Russian)
Milan PELC (s njemačkoga / German)
Tomislav GALOVIĆ (sa slovenskoga / Slovenian)
Vinko KOVAČIĆ (s talijanskoga / Italian)

Prijelom / Layout
Franjo KIŠ, ArTresor naklada, Zagreb

UDK / UDC
Sveučilišna knjižnica u Rijeci / University Library of Rijeka

Nakladnik / Publisher
Općina MALINSKA-DUBAŠNICA – *Organizacijski odbor*
MALINSKA-DUBAŠNICA Municipality – *Steering Committee*

Za nakladnika / For the publisher
Anton SPICIJARIĆ

Tisak / Printer
Tipomat, Velika Gorica, siječanj 2009. / January 2009

Naklada / Issued
300

Fucic-Knjiga sazetaka.indd 120 17.1.2009 23:02:27